RESİMLİ HİKAYELER

VAH VAH VAH!

ADAMIN SERTİ

AŞK HASTAHANESİ

DEMOKRASİ YASAK

HAVADAN SUDAN

ÜNİFORMA

ALLAH KABUL ETSİN

SİZİN MEMLEKETTE EŞEK YOKMU

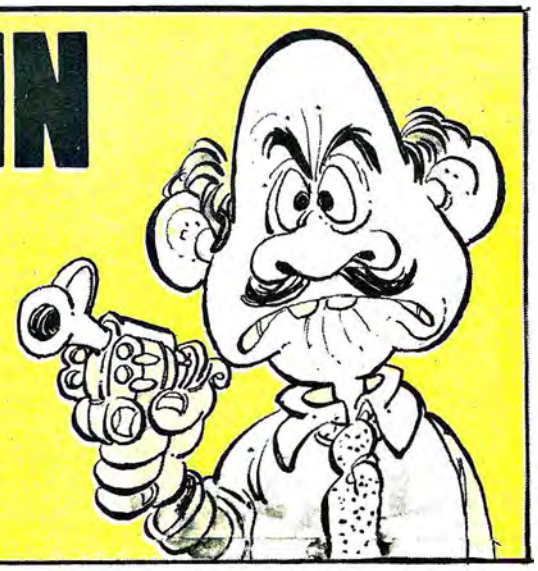
KARGAŞALIK YASAK

AZİZ NESİN

MİM UYKUSUZ

ADAMIN SERTİ

aziz nesin

Pek çok sert adam görmüş olabilirsiniz. Ama hiç biri, Numan Bey kadar sert olamaz. En sert diye tanıdığınız adam, Numan Bey'in yanında balmumu kadar yumuşak kalır.

Söylediklerine göre, kırk yaşına kadar cebinden tabanca eksik olmamış, tespihçeker gibi, pantolon cebinden tabancanın tetiğiyle oynarmış. Yine söylendiğine göre, birkaç kişiye de ateş etmiş ama tutturamamış. Nişancılığına çok nişancı. Yalnız gözleri şaşı olduğundan hedefi tutturamıyor. Oysa bilirsiniz, bütün tüfeklerin, tabancaların nişangâh düzeni, şaşı olmayan gözler için yapılmıştır. Bir tabanca fabrikası da, Numan Bey'in şaşı gözlerine uygun nişangâhlı bir tabanca yapsa, Numan Bey uçan sineği gözünün bebeğinden vuracak.. Öyle usta bir nişancı...Gelgelelim, tabancalar anormal göze, Numan Bey'in gözleri de normal tabancaya uygun olmadığından, bi-türlü attığını vuramıyor. Numan Bey'in sağ gözü, baktığı yerin on bir derece kuzeydoğusundaki, sol gözü de baktığı yerin sekiz derece, yedi saniye güneybatısını görürmüş. Yani büsbütün ayarsız. İki gözü de ayrı şaşılıkta olduğundan, ona iki namlulu bir tabanca gerekiyor. Onun tabancasının kurşunundan canlarını kurtaranlar,

– Allahım, sen kimi şaşı yapacağını bilirsin... diye Tanrı'ya dua ederlermiş.

Kime, niçin, ne zaman, neden kızdığı da anlaşılmaz. Bir toplulukta otururken, birdenbire pembe yüzü pancar gibi kızarıverir. Suratının kızarması, kızgınlığının ilk belirtisidir. Arkadan bıyıkları oynamaya başlar. Bir sağ bıyığı, bir sol bıyığı, kelebek kanatları gibi pır pır eder. İşte o zaman Numan Bey'i yatıştırmaya kalkarlar. Yatıştırmak için, "Neyin var, ne oldu?" diye sorulmayacak.

Üstüne varınca büsbütün kızar. Yalnız susulacak, hiç konuşulmayacak. Numan Bey'in bıyıkları, bir iki gün pır pır eder, sonra sinirleri yatışır.

Bıyıkları oynamaya başladıktan sonra Numan Bey'in kızdığı anlaşılmaz, yine de damarına basılırsa, bu kez Numan Bey'in kaşları oynamaya başlar. Gür kırçıl kaşları vardır. Daha sonra, yanak kasları, dudakları oynar. Gözünüzün önüne geliyor mu: Kıpkırmızı yüzlü bir adam, bıyıkları, kaşları, yanakları, dudakları oynayıp duruyor. İşte ondan sonrası felâket...

Numan Bey'i tanıdığımda, elli yaşını geçmişti. Artık tabancayı bırakmıştı. Birisine kızdı mı, o sırada eline her ne geçerse kafasına indiriyordu. Daha doğrusu, kızdığı adamın kafasına geçirmek niyetiyle, elindekini başka bir yere atıyordu.

Bir gece bizim eve misafir gelmişlerdi. Gülüp eğleniyoruz. Bir ara Numan Bey her nedense, kızmış ama, bizim haberimiz yok. Oturduğu sandalyeyi kapınca, minderde uyuklayan kediye indirdi. Kedi bir kere bile miyavlayamadan mindere yapıştı. Minder, üstüne kabartma kedi işlenmiş köşe yastığına döndü.

Numan Bey, sandalyeyi kızına atmış. Her zamanki gibi tutturamayınca kediyi öldürdü.

Numan Bey'in kızı Amerikan Koleji'ni bitirmişti. Bir şirkette çalışıyordu. Çok da güzel bir kız; babasından suyunu soyunu, anasından, boyunu huyunu almış

Numan Beylerin başka çocukları yok. Kız çalıştığı şirkette bir Amerikalı ile sevişmiş. Biraz fazlaca sevişmiş olacaklarki, evlenmek zorunda kalmışlar. Ama Numan Bey'e nasıl anlatılacak..Kızın Amerikalı ile evlenmekten başka çaresi yok. Çünkü biraz gebe kalmış, bir buçuk aylık kadar. Amerikalı da kıza tutkun. Kızın annesi, Amerikalıyla evlenmesine dünden razı. Yalnız Numan Bey'e nasıl anlatmalı?...

Kızın annesi, bize gelip, Numan Bey'e işi açmamız için rica etti.

– Affedersiniz, ben aile işlerine karışamam... dedim.

Numan Bey'in bir eski askerlik arkadaşı varmış. O,

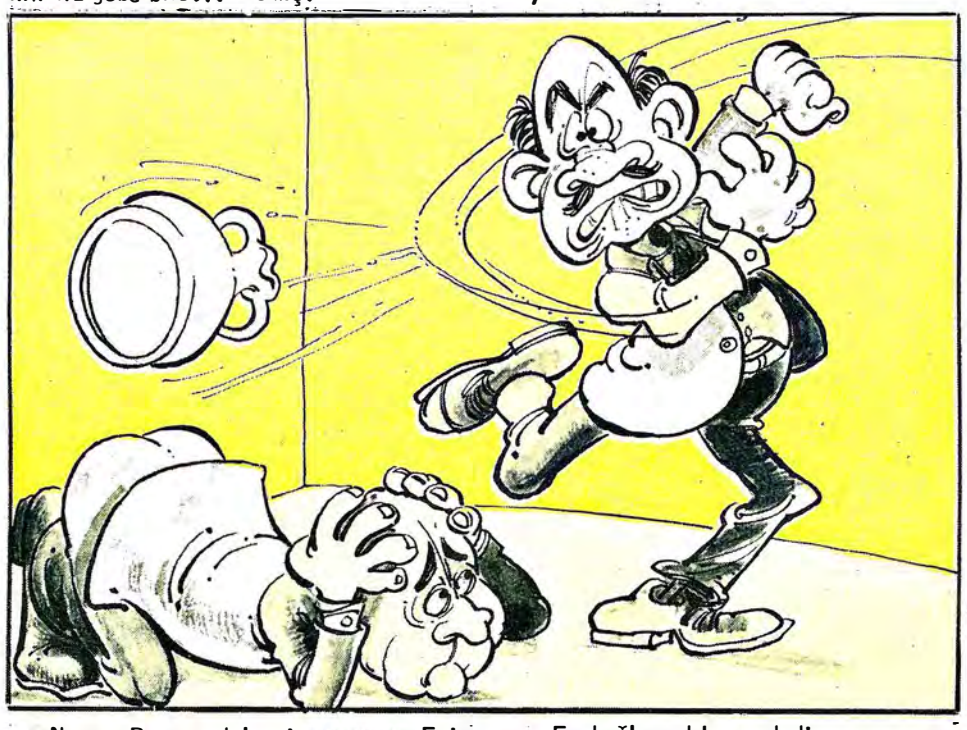
– Ben söylerim, Numan'a...– demiş.

Çünkü bu adam, Numan Bey'in bütün huyunu, yani elindeki bişeyi şaşılığından ötürü kaç derece sağa sola attığını biliyormuş. Numan Bey'in evde yalnız olduğu bir gün gitmiş, hiç bir önsöze yer vermeden, damdan düşer gibi,

– Numan, senin kızı bir Amerikalı istiyor!– demiş.

Numan Bey'in suratının kızarmasıyla, bıyıklarının, kaşlarının, dudaklarının pır pır oynaması bir olmuş. Eline geçen sürahiyi kapınca savurmuş. Ama adam Numan Bey'in şaşılığına göre hesaplı duruyormuş.

– Hiç boşuna kızma, iş işten geçti, senin kız gebe bile...– demiş.

Numan Bey, sandalyeyi savurmuş. Evin içinde yarım saatte, kırılmadık, dökülmedik, parçalanmadık tek eşya kalmamış.. Numan Bey, yorgun argın döşemenin üstüne yığılmış, kalmış, bıyıkları, kaşları pır pır oynuyormuş.

Arkadaşı,

– Ne kadar kızsan boşuna...– demiş – Kız gebe...Amerikalı kızı alacak...

Numan Bey soluyarak,

– Müslüman olursa, peki...– demiş.

Amerikalıya sormuşlar. Amerikalı,

– Müslüman da olurum, Katolik de, Musevi de...Ne isterlerse olurum...– demiş.

Bu kez Numan Bey,

– Sünnet olacak!...– demiş.

Amerikalı ona da "Peki" demiş.

İş bu kerteye gelince, Amerikalıyı eve çağırmışlar. Daha doğrusu, Amerikalı eve kızı babasından resmen istemeye gelecek.

Numan Bey, yakın tanıdıklarını o gece yemeğe çağırdı. Bu arada biz de çağrılıydık Numan Bey'in niçin bu kadar kalabalığı çağırdığını anladım. Nasıl olsa, kızı Amerikalıya vermek zorunda. Bu evlilik kararı için, başkalarının da kendisini desteklemele-rini istiyor ki, çok kötü bir iş yapmadığına kendi kendini inandırsın.

Amerikalı genç geldi. Yakışıklı, sevimli bir delikanlı. Öyle kalçasız, dipsiz, leylek bacaklı Amerikalılardan değil.. İtalyan kanı taşıyor olmalı. Akdeniz fıkırdaklığı, sıcaklığı var üstünde. Çok neşeli, esmer bir delikanlı.

Dokuz kişi yemek masasına oturduk. İngilizce de bilir ama, nedense Numan Bey hiç konuşmuyor. Yüzüne dikkat ediyorum, tüyü bile kıpırdamıyor. Demek, sinirli değil.. Aman iyi...

Sofraya oturmadan, Numan Bey'in eski asker arkadaşının kulağına eğilip,

– Amerikalıya bişey atarsa nereye gelir?– diye sordum.

– Şu sandalyeye gelir...– dedi.

Numan Bey de tam o sandalyeyi bana gösterip,

– Siz böyle buyurun...– demez mi!

Amerikalının bir sandalye ötesine ben oturdum.

Amerikalı anlatıp anlatıp kahkahayı savuruyor. Daha önce, Çin'de beş yıl bulunmuş. Çince biliyor. Üç yıl da Hindistan'da kalmış. Urduca öğrenmiş.

– Ben– diyor–, bulunduğum yere hemen intibak ederim.

– Türkçe de öğrendiniz mi?– diye sordum.

– Pek az...– dedi.– Birkaç kelime öğrendim. Daha geleli dört ay oldu.

Amerikalının bulunduğu yere intibak ettiği belli. Dört ayda kızla işi pişirmiş.

– Kimden Türkçe ders alıyorsunuz?– diye sordum.

– Bir yabancı dil, en iyi, oranın halkından öğrenilir. Bizim şirketin inşaatında çalışan işçilerden öğreniyorum. Ama daha üç-dört kelime ancak öğrenebildim: Teşekkür ederim, çok memnun oldum, rica ederim, allasmarladık gibi...

Bunları İngilizce söylüyordu.

Kadehlere rakı doldurduldu. Numan Bey kadehini kaldırdı. Amerikalıya doğru uzattı. Amerikalı da kadehini, Numan Bey'in kadehiyle tokuşturup, ona birden Türkçe olarak,

– Eşekoğlueşek!...– dedi.

Numan Bey'in suratına baktım, pancar. Bıyıkları kelebek kanadı gibi titremeye, kaşları inip çıkmaya, üst dudağı pır pır etmeye başladı.

– Ne dedin?– diye bağırdı.

Amerikalı, gülerek kadehini havaya kaldırdı, bir daha,

– Eşekoğlueşek!... diye bağırdı.

Ben hemen elimden çatalı, sanki düşmüş gibi, yere attım. Çatalı arıyorum bahanesiyle, masanın altına girdim. Ne olur ne olmaz...

Sofrada oturanlar Numan Bey'e Türkçe olarak,

– Aman kızma, bir yanlışlık olacak... – dediler–. Adama yanlış öğretmişler.

Kafamı yavaşça masanın altından çıkarıp Numan Bey'e baktım. Yine kaşları, yanakları, bıyıkları oynuyor ama, bir yandan da gülmeye çalışıyor, zorla soğuk soğuk sırıtıyor.

Misafirler, bu soğuk havayı gidermek için boyuna gülüyorlar. Amerikalı da gülüyor. O soğuk hava dağıldı ama, hâlâ Numan Bey'in her kılı ayrı ayrı oynuyor.

Bir ara nasıl olduysa Amerikalı, müstakbel kaynatasına, Türkçe,

– Ulan hergele!...– diye bağırdı.

Büyük bir marifet göstermiş gibi, üstelik bir de kıkır kıkır gülüyor. Numan Bey, sürahiye yapışmasıyla yerinden zıpladı.. Saçları dimdik olmuş, kaşları kirpi dikeni gibi...

– Aman Numan Bey...Bizim insanları-mız böyledir. Adamın kabahati yok...

Ben yine masanın altındayım. Sözdeyere düşürdüğüm bıçağı alıp kalktım.

Saatler geçiyordu. Bu kez Amerikalı kadehini Numan Bey'e uzatarak,

– Eşekoğlueşek!...– diye bağırdı.

Zavallı Numan Bey'in halini görmeliydiniz. Elindeki bıçağı, tabağındaki tavuk buduna sapladı. Zavallının kulakları bilekıpır kıpır oynuyordu.

Amerikalı Numan Bey'e, burada yazılması doğru olmayan bir küfür daha sallamaz mı!.. Hem bu kez Numan Bey'in anasını da karıştırarak...Can kaygısına düşüp ben kendimi yine masanın altına attım. Numan Bey'in ayakları elektrik akımına tutulmuş gibi zangır zangır titriyor. Amerikalı kahkahaları savuruyor. Yavaşça masanın altından çıktım. Amerikalı,

– Benim dil öğrenmeye kabiliyetim var.. diyor–. Bunları çarçabuk öğrendim.

Bir cinayet çıkacağını anladım.

– Bana müsaade, yarın erkenden işim var dedim.

Başkaları da bunu bekliyorlarmış. Onlar da kalktılar,

– Biz de gidelim artık...– dediler.

Amerikalı nazik delikanlı. Gitme zamanının geldiğini anladı. Önce onu kapıdan uğurluyoruz. Kapıda herkesin elini teker teker sıktı. En sonra da Numan Bey'in elini sıkarak, güleryüzle,

– Pezevenk!...– dedi.

Hiç bu kadar tatlı bir sesle birisine, pezevenk, denildiğini duymamışsınızdır.

Korkunç bir sessizlik oldu. Amerikalı şaşırdı, İngilizce,

– Yoksa yanlış mı söyledim?– diye sordu.

Numan Bey,

– Hayır, doğru söylüyorsunuz...– dedi.

Yanlış dese, pezevenkliği hem kabul etmiş, hem de damat adayına, pezevenkliği-ni onaylatmış olacaktı.

Amerikalı delikanlı, kaynatası olacak Numan Bey'in iyice gözüne girmek için bir daha,

– Pezevenk!...– dedikten sonra gitti.

Numan Bey külçe gibi bir koltuğa çökmüştü. Tek kelime konuşmuyordu. Neden sonra, büyük bir durgunlukla,

– Herif bütün sicilimizi, künyemizi, evsafımızı saydı, artık buna kızı vermek farz oldu...– dedi.

Onu hiç bu kadar durgun görmemiştim.

Ertesi gün Amerikalı Numan Beylere gelecekti. Gelmemiş. Randevu saati de epi geçmiş...Merak etmeye başladılar... Numan Bey, "Herif künyemizi öğrendikten sonra bir de kızı almazsa..." diye dövünüyormuş. Derken telefon çalmış. Amerikalı bir karakoldan telefon ediyormuş. Gece evden çıkınca bir taksiye binmiş. Taksiden inerken şoföre hoşuna gider diye Türkçe teşekkür etmiş:

– Ulan hergele!..

Şoförle kapışmışlar. Karakola düşmüşler. Komiser Amerikalı ile şoförü barıştırmış. Amerikalı tam karakoldan çıkarken komisere, kendisine öğretildiği gibi Türkçe allasmarladık, demiş. Bu, Numan Bey'e söylediği allasmarladık'tan...Komiser de hemen bir tutanak düzenleyip Amerikalıyı içeriye tıkmış. Amerikalı,

– Ben ne yaptım, ne dedim? Suçum ne?– deyip duruyormuş.

Amerikalı ile Numan Bey'in kızı evlendiler. Düğünden iki gün sonra da Amerikalı hastaneye yatmak zorunda kaldı. Numan Bey hizmetçiye kızmış, kayık tabağını hizmetçiye savurmuş. Amerikalı damat, hizmetçinin on bir derece kuzeydoğusunda bulunduğundan, tabağı kafasına yemiş. Kaderi şak diye ayrılmış.

Amerikalı, karısını Amerika'ya götürdü. Şimdi Numan Bey, keyiflendiği zamanlar,

– Hayatımda ilk olarak hedefi tuttur-dum...– diyor–. O kadar küfürü yedikten sonra damadın kafasını da yarmasaydım hırsımdan ölürdüm.

Hizmetçiye kızması yalandanmış. Sözde kızmış gibi yaparak, kayıktabağını hizmetçiye diye damadının kafasına fırlatmış.

BİTTİ

SİZİN MEMLEKETTE EŞEK YOK MU?

AZİZ NESİN

Dişi ağrıyor gibi, bir eli yüzünde, başını sağa sola sallaya sallaya içeri girdi. Biyandan elini yanağına vuruyor, biyandan da,

- Tuh rezil olduk, tuh rezil olduk.. deyip duruyordu.

Oysa çok kibar bir adamdır. Kapıdan girer girmez, daha selâm bile vermeden "Tuh, rezil olduk.." diye dövünmesine pek şaştım.

- Hoş geldiniz, dedim, buyrun... Oturun rica ederim..

- Rezil olduk, rezil...

- Nasılsınız?

- Daha nasıl olalım; nasıl olacağımız kaldı mı, rezil olduk işte... Tu !..

Başına bir felâket geldi sandım, belki de ailesinden yana bir felâket...

- Yerin dibine geçtik, iki paralık, iki paralık olduk..

- Neden , ne oldu da ?"

- Daha ne olsun, bir kart uyuz eşeği adama iki bin beş yüz liraya sattılar...

Biraz geri çekilip, dikkatle yüzüne baktım: Yoksa, çıldırmış mıydı? Korktuğumu saklayacak değilim. Karımı çağırmaya bahane olsun diye,

- Bir kahve içer misiniz? dedim.

- Bırak şimdi kahveyi, dedi, rezil olduk... Bir nalsız kart eşek iki bin beş yüz lira eder mi?

- Hiç eşek alıp satmadığımdan bilemeyeceğim...

- Canım, ben de eşek cambazı değilim ama, bir eşeğin iki bin beş yüz lira etmeyeceğini bilirim...

- Sinirleriniz mi bozuk sizin?

- Bozuk ya.. Benim sinirim bozulmasın da kimin bozulsun? Siz hiç iki bin beş yüz lira eden eşek gördünüz mü?

- Aşağı yukarı yirmi yıldan çok oldu, hiç eşek görmedim...

- Ben size bir eşeğin iki bin beş yüz lira edip etmeyeceğini soruyorum.

- Ne diyeyim bilmem ki.. Marifetli bir eşekse, belki o kadar eder..

- Ne marifeti canım efendim, eşek bu. Nutuk atacak değil ya... Basbayağı eşek işte... Üstelik, hem uyuz, hem de kart.. Adama iki bin beş yüz liraya sattılar. En kötüsü de ne biliyor musunuz, bu satışa ben âlet oldum...

-Yaaa... Nasıl oldu bu iş?

- Ben de onu anlatmaya geldim... İstanbul Üniversitesi'nden, Amerika'nın davetlisi olarak karımla gitmiştik ya... Biliyorsunuz, Amerika'da bir yıl kalmıştık.

- Biliyorum.

- Amerika'da bir profesörle tanıştım, dost olduk. Bana çok yardım etti. Çok iyiliği oldu. Türkiye'ye dönünce de mektuplaşmaya devam ettik. Türk dostu, Türkler 'i çok seven bir adam. Bir mektubunda, bir arkadaşının Türkiye'ye geleceğini, bu arkadaşının antika halı uzmanı olduğunu, halı üzerine hazırlayacağı bir kitap için Türkiye'de inceleme ve araştırmalarda bulunacağını yazdı ve bu mektubunda bu arkadaşına yardım edip edemeyeceğimi soruyordu.

Ben de, halı uzmanı olan arkadaşı, üniversitenin tatil olduğu aylarda Türkiye'ye gelirse, kendisine memnunlukla elimden gelen yardımı yapacağımı cevabımda bildirdim. Halı uzmanı da önce Hindistan'a, İran'a gidip oralarda inceleme ve araştırmalar yaptıktan sonra Türkiye'ye geleceği için, zaman bana da uygun düşüyordu.

Halı uzmanı temmuz ayında geldi, Amerikalı profesör arkadaşımdan, benim adresimi, telefon numaramı almış gelirken Kaldığı otelden bir gün bana telefon etti. Ben de kalkıp otele gittim. Cin gibi bir adam. Alman asıllı bir Amerikalı, Galiba Yahudilik de var, belki Alman Yahudisi de sonradan Amerikalı olmuş.

Daha önce dolaştığı yerlerden dört büyük bavul dolusu halı, kilim, heğbe getirmiş. Bavullarını açıp antikalarını gösterdi. Bunlar, çok eski halı, kilim, heğbe parçalarıydı. Topladığı parçalardan çok memnun görünüyordu. Bunların, değeri ölçülemeyecek bir hazine olduğunu söylüyordu. Hele, ancak üç karış eninde, beş on karış boyunda bir eski halı parçası vardı, bunun en azından otuz bin dolar değeri olduğunu söylüyordu. Ama o bunu, bir İranlı köylüden bir dolara satın aldığını övünerek anlatıyordu. Üstelik İranlı yoksul köylü, bir dolar karşılığı olan dinarları eline alınca şaşırmış da, sevincinden dualar etmiş.

O eski halı parçasının neden bu kadar çok para ettiğini sordum. "Çünkü" dedi, "Bu halının her santimetrekaresinde seksen ilmik var. Bu bir şaheserdir." Adeta şehvetli bir istekle durmadan halı üstüne bilgi veriyordu. Şimdiye kadar en çok, santimetrekaresinde yüz ilmik olan bitek halı varmış yeryüzünde, o da bilmem hangi müzedeymiş, bir duvar halısıymış.

Bir keçe gösterdi, "Bunu elli sente aldım" dedi, keyfinden kurnaz kurnaz gülüyordu. "Bu keçe de en az beş bin dolar eder" dedi.

"Nasıl bu kadar ucuza alabiliyorsunuz bu kıymetli eşyaları?" dedim.

"Kırk yıldır bu işle uğraşıyorum" dedi, "Bizim de kendimize göre usullerimiz vardır."

Sonra öyle usuller anlattı ki, şaşkınlıktan ağzım açık kaldı. Halı sanatı üstüne, dünyada en üstün otoriteymiş. İki halı albumuyla, halı üstüne üç kitap yayınlamış .. Dünyadaki en zengin birkaç halı kolleksiyonundan birine de o sahipmiş.

Anadolu gezisine çıktık. İl, il, ilçe ilçe dolaşıyorduk. Camilerdeki, kendince değerli bulduğu halıların renkli fotoğraflarını çekiyor, durmadan notlar alıyordu. Birkaç kişiden eski heğbeler, halılar, keçeler, kilimler de satın aldı. Söylediğine göre burda aldıkları, Hindistan'da, Afganistan'da Çin Türkmenistan'ında, İran'da aldıklarının yanında hiç kalırmış. "Çok değerli Türk halıları da vardır ama, hiç raslamıyoruz" dedi.

Kiraladığımız cipte gidiyorduk. Hava da çok sıcak... Yol üstünde iki üç kavak ağacı bir de kuyu gördük. Gölgede yemeklerimizi yiyecektik. Kavağın gölgesine uzanmış yaşlı bir köylü uyukluyordu. Köylünün az ötesinde de bir eşek otluyordu.

Yaşlı köylüyle selâmlaştık, konuşmaya başladık. Köylünün sözlerini İngilizceye çevirip Amerikalıya aktarıyordum.

- Buradaki köylerde ne yetişir daha çok?

Yaşlı köylü.

- Hiç de bişey yetişmez.. dedi... Eskiden ekim biçim vardı, tahıl yetişirdi. Ama bu kazılar başlıyalı beri, var bir yirmi senedir, köylü iyice tembelleşti, hiç bişey ekmez oldu gayri.

Amerikalı,

- Aynen başka yerlerde de böyle, dedi.

Yaşlı adama,

- Peki neyle geçinir köylü? diye sordum.

- Yerin altından çanak çömlek kırığı, taş maş parçaları çıkarmak moda olduğundan beri köylüler işi boşladılar, kazmayı kapan kazdı toprağı, ne bulduysa, ne çıkardıysa, buralara doluşan ecnebilere sattı boyna...

Amerikalı,

- Aynen, başka yerlerde olduğu gibi.. dedi,

Köylü,

- Bizim bura insanları çok bir alçaktırlar, dedi, memleketin bütün hazinelerini yok fiyatına sattılar ecnebiyeye... Toprakların altından öyle taş direkler, mezarlar çıktı ki, bunları değerini bulup satıyamışız, daha böyle on Türkiye yeniden kurulurmuş. Bu senin ecnebiye dediğin de kimler? Hepsi hırsız.. Toprağın altından çıkan antikaları çalıp çalıp kaçırdılar. Burdan kaçırdıklarını götürüp kendi memleketlerine koca koca şehirler kurmuşlar yeniden onlarla... Kimisi kendi kazıp çıkardı, kimisi köylünün çıkardığını, kandırıp elinden bedavaya aldı...

Amerikalı,

- Aynen, başka yerlerde de böyle olmuştur... dedi,

- Artık, dedi, toprağın altında da çıkaracak bir bok kalmadı... Varsa da kulak asma, hükümet gözünü açtı gayri, kimseye bişey kaptırmıyor. Bu ecnebiye eğer ne çalıyorsa, hükümetten çalıyordur. Ola ki, hükümet kendisi satıyordur değer fiyatına...

Amerikalı,

- Evet, dedi, aynen başka yerlerde de böyle olmuştur.

- Öyleyse köylüler şimdi nasıl geçiniyor?

- Sorma... Buralarda altı köy vardır . Evlerine git, bir çul çaput parçası bile bulamazsın, ne bardak, ne desti, ne çanak ... Hepsinin evi tamtakır...

- Neden?

- Neden olacak, bu turistlere satıyorlar Evlerde bir kıymık kalmadı. Her neleri varsa hepsini antikaya çevirip satıyorlar. Toprağın altında çürütüp, paslandırıp, bozuk antikaya çeviriyorlar. Bizim bura insanının ahlakı iyice bozuldu bey. Geçen gün bacak kadar bir oğlan, bir de baktım, benim eşeğin boynundan boncukları çalıyor. Boncukları çalıp da toprağa gömecek, anladın mı, sonra topraktan çıkarıp antika diye yutturacak. Evlerde gelinlik kızlar hep antikacı kesildi, parmak kadar bir taş eline geçiren, kesip oyup, olmadık hüner çıkarıyor ortaya. Eşek nalından madalya eski para yapıyorlar.

Amerikalı,

- Ben size söylemiştim ya, dedi, başka yerlerde de aynen böyledir.

Yaşlı köylüye,

- Sen nasıl geçiniyorsun, ne iş yapıyorsun? dedim.

- Ben eşek alıp satarım... dedi.

Bunu söylerken de, kuyudan su çekip, kuyu yalağında eşeğine su verdi. Eşek su içerken Amerikalı birden fırlayıp eşeğin yanına gitti. Biz köylüyle konuşuyorduk.

- Eşeek ticaretiyle geçinebiliyor musun?

- Hamdolsun... Beş senedir bu işle geçiniyorum, şükürler olsun.

- Ne kazanırsın meselâ?

- Hiç belli olmaz... Eşeğine göre...

- Bir eşeği ne kadar zamanda satabilirsin?

- Hiç belli olmaz.. Bazı bakarsın, üç ay, beş ay eşek satılmaz, elinde kalır; bazı da bakarsın bir günde beş eşek birden satılmış.

Amerikalı yanıma geldi. Pek heyecanlıydı.

- Aman, dedi, aman... Eşeğin üstünde bir halı parçası var, gördün mü?

İngilizce konuştuğu için köylü anlamıyordu.

Eşeğin sırtında eski püskü, çamurlu bir çul vardı.

- Şu pis bez mi? dedim.

- Aman, dedi, bu bir harika, bir şaheser. Deminden beri siz burda konuşurken ben o halıyı inceliyordum. Renkler de, desen de harika, işçilik fevkalâde. Santimetrekaresinde tam yüz yirmi ilmik var. Dünyada böyle bişey görülmemiş, emsalsiz bişey...

-Satın alacak mısınız? dedim.

-Evet, ama... dedi, köylü halıyı alacağımı anlamasın... Ben bunları çok iyi bilirim. Alacakları eski, yırtık çarığı satın almaya kalksan, demek bunun kıymeti varmış, demek antikaymış diye dünyanın parasını isterler. İstedikleri bişyey değil, ne kadar para versen gözleri doymaz, fiyatı yükseltirler boyuna... Onun için köylüye çaktırmayalım...

O sırada yaşlı köylü,

- Ne dangırdıyor gavur, fankfing ediyorsunuz... dedi,

- Hiç, dedim, buralarını çok sevmiş de.

- Sevilecek nesi var buralarının, kel kıraç tepeler işte...

Amerikalı,

- Ben size ucuza satın alma metotlarım var demiştim ya, bakın şimdi bir metot kullanacağım, dedi.

- Nasıl?

- Halıya istekli olmayacağız, eşeği satın alacağız. Tabii bu köylü halının kıymetini bilemediğinden, biz eşeği alınca eski çulu da eşeğin sırtında bırakacak. Biz sonra halıyı alır, az ilerde eşeği salıveririz. Siz şimdi benim eşeği satın almak istediğimi söyleyin köylüye...

Köylüye,

- Sen eşek satıyordun değil mi? dedim

- Hee, eşşek satıyorum... dedi.

- Meselâ bu eşeği kaça satarsın?

- Alıcısına göre...

- Biz alacak olsak...

Güldü.

- Benimle dalga mı geçiyorsunuz? Sizin gibi bey takımı eşeği n'idecek?

- Ne yapacaksın sen canım... Alalım biz bu eşeği. Kaça vereceksin?

- Alıcısına göre, dedik ya.. Sen mi alacaksın, yoksa bu gâvur mu?

- O alacak...

- Ne milletten o herif?

- Amerikalı...

- Hımmm... Yabancı değelmiş, bizden sayılır... Yahu, bu gayetle kart bir eşektir, söyle ona, bu eşek işine yaramaz.

Amerikalıya söyledim,

- Aman çok iyi, demek ucuza verecek. dedi.

- Kart olsun, razı o ....

- Amerikalıya ayıp olur canım, sonra herif memleketine gider de Türkler beni kazıkladı, der.

Amerikalıya söyledim.

- Türk köylüsü çok saf, çok doğru insan... dedi, başka yerlerde olsa hemen satarlardı. Madem ki o bu kadar iyi kalpli bir adam, ben de ona çok para vereceğim.

Köylüye,

- Amerikalı razı... dedim.

- İyi ama bey , bu eşek Amerika'ya varmadan yolda ölür. Hemi de bu eşek uyuzdur gayetle, her bir yanı vıcık uyuz...

- Sana ne canım, istiyor adam...

- Allah Allah... Yahu, bu kancık eşek değel ki bir işine yarasın.. Ne yapacak bu uyuz kart eşşeği ?

(DEVAMI KARŞIDA)

SİZİN MEMLEKETTE EŞEK YOK MU?

- Nene gerek senin?..Sen alacağın paraya bak..Kaça veriyorsun şimdi bu eşeği?

Köylü,

- Çok merak ettim,dedi,hele bir sor o Amerikalı efendiye,onun memleketinde hiç eşek yok muymuş...

- Sizin memlekette eşşek yok mu, diye soruyor.

Amerikalı biraz düşündükten sonra,

- Var ama,böylesi yokmuş,deyiniz.

Köylüye söyledim...

- Hımmm...Demek Amerikan eşeğini beğenmiyor da Türk eşşeğine meraklı. Eh ne yapalım,benden günah gitti..Ben eşeğin her bir kusurunu saydım.Şimdi ecnebiye - den bir herifin hatırını kıracak değiliz ya, bir uyuz eşşek için..Satalım öyleyse...

- Kaça?

- Sizin için on bine olur...

- Nee? Deli misin sen yahu, çıldırdın mı? Eh halis Arap cinsi koşu atı iki üç bin lira...

- Öyleyse eşeği nidecek,koşu atı alsın en halisinden...

Amerikalıya,adamın on bin lira istediğini söyleyince,

- Ben demedim mi,dedi,alıcı oldun mu bunlar böyledir işte..Demek kıymeti yükselmiş diye çok para isterler.Ya halıyı almaya kalksaydık,yüz bin lira isterdi... Şimdi ben bu eşeğe on bin lira veririm ama,vermeye kalksam,elli bin ister. Onun için sıkı pazarlık etmeli..

Köylüye,

- Doğru söyle dedim,sen bu eşşeği kaça aldın?

- Bende yalan yok,dedi,bak şimdi abdesliyim,yalan söyleyecek değilim ya. Ben bu eşeği, derisinden çarıklık çıkarmak için beş liraya aldım.Nasıl olsa bu gün yarın geberir,ben de derisini yüzerim.Başka da bir işe yaramaz.

- İnsaf yahu..Beş liraya aldığın eşeği, nasıl on bin liraya satmaya kalkıyorsun?

- Canım biz satıcı olmadık,siz alıcı oldunuz.Kart dedim,olsun diyor adam. Uyuz dedim,razı..Kancık değil dedim, gene istiyor.Yarına çıkmaz ölür dedim,iyi diyor gene.Haa az daha unutacaktım, topal da eşek,ard ayağı aksar bunun.

- Olsun...

- Gördün mü? Demek bir kıymetli,bir kerameti var bu eşeğin benim anlayamadığım.Yoksa bu Amerikalı gâvuru,ne diye uyuz ve de kart ve de erkek ve de topal bir eşeği almaya kalksın.Değil mi?On bin.Aşağı kurtarmaz..Veremem.

Amerikalıya,

- Aşağı inmiyor,verelim mi on bini?.. dedim.

- On bini verecek olduk mu,yirmi bin diyecek.Aman pazarlık.

İki saat pazarlık ettik.Arada bir vaz geçmiş gibi görünüp yürüdük.O hiç aldırmadı.Dönüp geldik yanına...

- Döneceğinizi biliyordum ben sizin. dedi.

- Nerden biliyorsun? dedim.

- Bilinmez mi canım?Böyle bir kelepir eşek düşürmüşsünüz,kaçıracak değil - siniz ya...

Cipin şoförüne,cipi götürüp,ilerde yol üstünde bizi beklemesini söyledim...Eşeği orda başıboş bırakıp cipe binecektik.

Neyse efendim,çekişe çekişe pazarlıktan sonra iki bin beş yüz liraya uyuştuk. Paraları saydık eline.Köylü de, sırtındaki çulu alıp eşeğin yularını elimize verdi.

- Haydi hayrını görün !... dedi.

Sonra da ekledi:

- Herhal ucuz gitti bizim katır uyuz eşek ya,neyse,Malın hayrını görün.

Amerikalının gözleri açılmış köylünün elindeki halı parçasına bakıyordu.Şimdi ne olacak.?

- Aman belli etmeyelim,dedi,eşeği alıp biraz gidelim,sonra hiç umursamazdan gelip dönelim,"Aman eşeğin beli üşür, şu çulu ver de üstüne örtelim"diyelim..Adam asıl halı parçasını istediğimizi sakın anlamasın.

Eşeği ipinden tutup yürüdük. Yürüdük dedimse lâfın gelişi,biraz zor yürüdük.Amerikalı arkadan iter,ben önden çekerim eşek yine de yürümez bitürlü.Kart eşekte yürüyecek derman kalmamış.Halıyı köylünün elinden kurtarsak,bir,eşeği bırakıp savuşacağız...

Eşeği ile kaka,yirmi-otuz adım açıldık,köylü arkamızdan seslenerek seğirtti:

- Durun,durun eşeğin şeyi kalmış...

Aman !Adam çulu kendiliğinden getiriyor diye bir sevindi ki..Adam koşup geldi,tepeyi aştı:

- Yahu,dedi,eşeğin kazık demirini unuttunuz.Amerika'ya götürünce bu eşeğin bağını nereye çakacaksınız?Düşünmezsiniz.Hiç kazıksız eşek alınır mı?Acemi olduğunuz nasıl da belli.

Ucu halkalı demir kazığı da aldık elinden.

Amerikalı bana:

- Hadi sırası,şimdi de halıyı iste.Aman belli etme.."Şu pis çulu da veriver" de.

Köylüye,

- Bu eşek çok zayıf,hastalıklı da.Üşüyebek yazık,dedim.Sen hayvanın üstüne eski bir çul örtmüştün,o pis çulu ver de üstüne atalım.

- Yooo,dedi,çulu veremem.Siz benden eşeği aldınız, çulu değil..

- Evet,eşeği aldık..Çulu da üstüne örtelim,Zaten eski,pis..Para da etmez.

- Evet,eski ve de pis..Ve de para etmez..Ama veremem.

- Neye?

- Veremem beyim..Baba yadigari bir çuldur,verilmez.Atadan dededen kalma bir hatıra...Veremem.

Amerikalıya "Vermiyor,babadan kalma yadigarmış"dedim."Ne işine yararmış sanki,sor bakalım" dedi.

- Bu pis çul parçası ne işe yarar sanki.dedim.

Köylü birden ciddileşti:

- Ne demek ne işime yarar,şimdi bir başka uyuz eşek alıp sırtına koyacağım. Kısmetim varsa sizin gibi bir meraklısını bulur,Allahın izniyle onu da satarım.Bu çul bana uğur getirir,uğur..Ben size kazığı da üste bedavadan verdim.Ona bişey dedim mi?

- Canım çulada birkaç kuruş verip alalım,örtelim hayvana.

- Amma yaptım.Sonra ben eşekleri nasıl satacağım? Beş yıldır kart uyuz eşekleri hep bu çul sayesinde satıyorum. Hadi güle güle.Varın malın hayrını görün.

Amerikalının yüreğine inecek diye korktum.Koluna girdim.

Köylü birkaç adım açıldıktan sonra uzaktan seslendi:

- Eşşeği bırakacaksanız,zahmet edip uzağa götürüp bırakmayın da hiç mi değil, yorulmayayım.

Eşşeği orda bırakıp,cipin olduğu yere kadar yürüdük.

Amerikalı halı uzmanı,

- Başka yerlerde işte bu yoktu,hiç başıma gelmemişti,dedi,hepsi aynen, ama bu başka numara.

Cipe bindik,Kazık hâlâ elindeydi. Onu elinden atmıyordu.

- Ne yapacaksınız bu demir kazığı? dedim.

- Hatıra olarak bu kazığı,halı kolek - siyonuma koyacağım,dedi,kıymetli bir kazık ,iki bin beş yüze çok ucuz aldık...

- Yaaa, rezil olduk aleme,rezil.Tuuuh "Rezil olduk" diye diye elini başına vurup duruyordu....

BİTTİ

Saat on birde Hilton Oteli'nin lobby'sinde buluşacaktık da,beni işe yerleştirecek bir arkadaşına götürecekti.Aylardan beri işsizdim. Param da kalmamıştı.Günde bir öğün yemekle yetiniyordum..

Bana iş verecek adama iyi giyimli görünmek istemiştim.Yedi yıl önce yaptırdığım siyah elbisemi dolaptan çıkardım.Ya elbise daralmış,ya ben bollanmışım,pantolonun içine zor geçtim.Ceket de üstümde;omuzuma tüne-miş,kartal kanatları gibi duruyordu. Aynada kendime baktım.Bu kılıkta bile,sıkıntısız,paralı bir adamın durumundaydım.

Otelin salonuna girdim.Lobby'de arandım, arkadaşım yoktu.Erken gelmiş olacaktım. Bir koltuğa oturup arkadaşımı beklemeye başladım. Yakın arkadaşım olduğu için gelir gelmez,önce bana yemek yedirmesini söyleyecektim ... Çünkü,bir gün önce yediğim iki simitle duruyordum.

Başımı eğmiş,iş bulma umuduyla tatlı tatlı dalga geçiyordum.Bir eteklik hışırtısı duydum ilkin,sonra bir parlak karaltı gördüm.Siyah ipekli bir eteklik bacaklarıma sürünerek yanımdan sıyrılıp geçti.O parlak karaltının geçmesiyle ortalığa buram buram bir sümbül kokusu yayıldı.Başımı yavaşça kaldırıp baktım.Eteklığl bacaklarıma sürünerek geçen siyahlı kadının karşımdaki koltukta oturduğunu gördüm.

Salonda boş masalar,koltuklar varken bu kadının benim karşıma oturuşunu anlayamadım. Ona bakmıyordum ama,kadının bakışlarının üstümde olduğunu sezinliyordum.

Siyahlı kadın,bana Fransızca bişeyler söyledi.Anlamadığımı görünce bu kez İngilizce konuştu.Benden yine cevap alamayınca Türkçe,

-Çok rica ederim,beni roof'a çıkarır mısınız? dedi.

Bir tehlike içindeymiş gibi kadının telaşlı, korkulu bir hali vardı.

Böyle bir öneriyle karşılaşan her centilmen gibi,

-Memnuniyetle...diyerek kalktım.

Kadın da kalktı.Kır saçlı,kırmızı yüzlü iri yarı bir adam,birden kadının önüne geçti, komutanının karşısında bir er gibi topuklarını birbirine sert vurup,saygıyla başını eğdi, İngilizce,

-Leydinin bana bir emirleri var mı? dedi. Kadın da ona,

-Hayır Max,istirahat ediniz ve lütfen beni yalnız bırakınız...dedi.

Asansöre bindik.Roof'a çıktık.Bir kanepede yanyana oturduk.Siyahlı kadın,gözlerini süzerek,uzun,takma kirpiklerinin arasından Boğaz'ı seyrediyor,konuşmuyor du. Ben de konuşacak söz bulamıyordum.Bu birden tanışmayla çarpılmıştım şanki.Kadın neden sonra,

-Adınızı öğrenebilir miyim? dedi.

-Hasan ...dedim.Ya sizin?

Kadın korkuyla yöresine bakındı,sonra bana sokulup fısıldadı:

-Bana yalnız Leydi deyiniz rica ederim..

Bir süre sustuktan sonra elimi tutup sıktı.

-Korkuyorum! dedi.

Kendimi de şaşırtan boğuk bir ses çıkarıp,

-Kimden ?diye sordum.

Tuttuğu elimi daha çok sıkarak gözleriyle bir yeri işaret etti.İşaret ettiği yana, başımı yavaşça çevirip baktım,sağ arkamızda, elinin biri pantolon cebinde,donuk sarı yüzlü bir adam...Sol arkamızda da,Leydi'nin az önce "Max,istirahat et ve beni lütfen yalnız bırak!" dediği kırmızı suratlı adam duruyor.

Merakla sordum:

-Affedersiniz Leydi,bu adamların kim olduklarını öğrenebilir miyim?

Korkudan dudakları titreyerek,

-Muhafızlarımdan ikisi,yani kocamın casuslarıdır...dedi.

Bir süre konuşmadık.Ne olup bittiğini, nasıl bir olayın içine balıklama daldığımı hiç anlayamamıştım.

Leydiye elbet bir içki ısmarlamam gerekiyor du.Ama cebimde,bozdurursam harcarım diye korkumdan bitürlü bozduramadığım bir bütün elli liradan başka param olmadığıiçin,garsondan yana başımı çeviremiyordum.

-Burda,çok korkuyorum...dedi.

Elimi tutup,sol göğsünün üstüneiyicebastırdıktan sonra,

-Bak Hasan,kalbim nasıl küt küt atıyor.. dedi.Soluğum kesilecek gibi oldu.

-Korkmayınız Leydi,diye inledim.

-Beni koruyor musun Hasan?

-Ne demek...elbet...hiç şüphesiz.. gibi sözler saçmaladıktan sonra kendimi toparlayıp ekledim:

-Size gelebilecek her tehlikeye göğüsgermeye hazırım.

Bu kadarla yetinip sussaydım ya,amaken-

dimi tutamayıp,

-Hem de kanımın son damlasına kadar sizi koruyacağıma lütfen inanmanızı rica ederim Leydi..dedim.

Leydi,teninin bütün sıcaklığını bana duyuracak gibi iyice sokulup,

-Sana hayatımın sırrını vereceğim Hasan.. Burda anlatamam,çünkü ikimiz de çok büyük tehlike içindeyiz.Hadi kalk,daireme gidelim.

Elimden tutup ayağa kalkmıştı bile. Yürüdü,ben de onunla...

Dairesine girdik,Küçük salondaki divana kendini atıp uzanıverdi .Ne yapacağımı, nasıl davranacağımı bilemeden,şaşkınlık içinde ayakta dikilip kalmıştım.

Leydi,bir küçük çocuğu çağırır gibi,eliyle de gel işareti yaparak,bir müzik gibi,

-Gel,gel!..Hasan,yanıma gel Hasan!dedi.

Bana bunca yıldan beri herkes Hasan diye adımı seslenir,ama adımın bu kadar ahenkli olduğunu ilk onun ağzından duyuyordum.

Yanına gittim.

-Otur Hasan,otur.

Oturdum.

Kulağıma eğilerek fısıldadı:

-Yavaş konuş Hasan,duyarlar:

-Burada yoksa yalnız değil miyiz?

-Dairenin duvarlarına kocam dinleme âletleri koydurmuştur.Bütün konuştuklarımızı,casuslar dinliyor.

Yoksa ben bilmeden bir casus ağına mı düşmüştüm.Korkuyla,

-Neden? diye sordum.

O büsbütün sesini kısarak,

-Kocam,dedi,zalim kocam...Daha yaklaş, bizi duymasınlar.

Işık saçan teninden yayılan bayıltıcı kokuyla iliğim,kemiğim gevşemiş,Leydinin yanına yayılıp kalmıştım.

-Birbirimizi anlayacağız Hasan...

-Elbet Leydi...

-Daha sokul,daha...İyice sokul; yaklaş, sokul Hasan!

Ne kadar sokulunabilirse o kadar sokuldum,daha fazlası elimden gelmiyordu.

-Çok yakışıklı bir erkeksin Hasan.. Sana bunu daha önce hiç bir kadın söylemişmiydi?

-Hayır Leydi,bunu bana ilk siz söylüyorsunuz.

-Sendeki güzelliği başka kadınlar anlayamaz.

En sonunda anlayışlı bir kadın bulduğum için mutluydum,ama yine de.

-Leydi,güzel değil..çirkin olduğumu biliyorum...dedim.

-Sende vahşetin güzelliği var...Yani,çirkinin güzelliği...Anlatabiliyor muyum?

-Elbette...

-Ah Hasan,gözlerime bak da anla.. Bazen duyguları anlatmakta kelimeler yetersiz kalır. İşte şimdi ben o anı yaşıyorum..

Bişeyler söyleyip teşekkür etmek için anlamsız mırıltılar çıkarırken,

-Sus Hasan,senin susuşunun güzelliğini dinlemek istiyorum...dedi.

-Peki Leydi...

-Beni güçlü kollarının arasında sıktıkça, benim ay'ım,yıldızım,güneşim,her şeyim sensin.Ama ah bu kocamın casusları...

Öylesine kendimden geçmiştim ki,

-Leydi,dedim,onlardan kurtulmak istiyorsanız,emredin,şimdi öldüreyim hepsini.

-Şimdi değil Hasan,zamanı gelince.. dedi. Hadi çıkar o ceketi üstünden.Zaten sana çok küçük geliyor.

Ceketi çıkardım.

-Uzan yanıma...Öyle mutluyum ki Hasan.. -Ben de Leydi..

Arada bir aklım başıma gelir gibi oluyor , işte o zamanlar,kadının deli olabileceğini düşünüyordum.Ama deli olsa,hiç bu kadar doğru sözler söyleyebilir,daha ilk karşılaşmamızda beni bu kadar iyi anlayabilir miydi?

-Uğruma ölür müsün Hasan?

-Hem de gözümü kırpmadan...Seve..Seve.

-Vaktimiz yok Hasan,elimizi çabuk tutmalıyız.İşimiz çok acele...

-Hangi iş Leydi?

-Aşk,Hasan,Aşk..

Leydi,benim iki gündür iki simitle durduğumu bilmiyordu ki...

-Ne aceleniz Leydi,güzel güzel konuşuyorduk...dedim.

-Bir çocuğa şiddetle ihtiyacım var Hasan, dedi,bir çocuğum olmalı..Anlıyor musun Hasan?

Pek bişey anlamıyordum.

-Ne yapmamı emrediyorsunuz?

-Çocuk...

-Kim?

-Sen!

-Ne zaman?

-Şimdi...

-Eveeet...Başüstüne Leydi,yalnız..Aceleye getirmesek de,rahat ve bol bir zamanda daha iyi bir durumda..

-Anla beni Hasan..Anne olmak zorunda-yım.Yoksa kocam beni boşayacak.

Leydinin güzel gözlerinden yaşlar boşanmıştı.Gözyaşları içinde yaşam öyküsünü anlattı.Öğrenimini Amerika'da yaparken,Amerikalı çok zengin bir işadamıyla evlenmiş.Adam öyle zengin,öyle zenginmiş ki, milyonlarının tam sayısını bilemiyormuş,çünkü zenginliği her gün artıp değişiyormuş.Kısır olduğu içinde çocuğu olmuyormuş,üstelik de yaşlıymış. Ölünce,milyonları miras bırakacağı bir çocuğu olsun,istiyormuş.Çocuğu kendisi yapamayınca,karısını bu işle görevlendirmiş.Leydi, ya bir çocuk doğuracak,ya da kocası boşayacakmış...

Leydinin korkusunun nedenini anlamıştım. Zengin kocası çok kıskançtı.Karısına bir çocuk bağışlayacak erkeği,işini bitirir bitirmez, Leydinin arkasına taktığı o korkunç yüzlü muhafızlara öldürtecekti.Böylece,çocuğun babası kendisi bilinecekti.

Tehlikeyi sezdiğimden,beladan kurtulmak için,

-Ama Leydi,ben evliyim,hem de karımı çok...Sözümü kesip,

-Yeter,dedi,şurdaki çantamı aç, içinde sedef kabzalı küçük bir tabanca olacak, onu bana ver Hasan... Benim soyumda hiçbir kadın,sevdiği erkek tarafından reddedilince yaşamamıştır.

Leydinin istediğini yerine getirmekten başka çare yoktu umarım,yoksa kendisini öldürecekti.

-Hizmetinize hazırım Leydi,dedim.

-Ah,biliyordum kabul edeceğini... Öyle mutluyum ki...

-Hemen mi Leydi?

-Vakit yok...Çabuk.banyoya git de soyun. İster istemez banyoya girdim.

-Hadi Hasan ,hadii ...diye salondan seslendi.

Bir Leydinin yanına donla gitmek bana pek uygunsuz geldiği için,üstüme bornozu alıp salona geçtim.

İşte tam o sırada,benim çıktığım banyonun kapısı açıldı.Leydinin dediği kırmızı suratlı adam ortaya çıktı.Pek şaştım.Bu herif banyoda nereye saklanmıştı da onu görmemiştim . Her halde görevimin bittiğini sanarak beni öldürmeye gelmişti.Ben canımı kurtarmak için,

-Daha bişey olmadı ki.. dememe kalmadı, o Max denen herif,hem de Türkçe,

-Kalk len,çık sarıl...Zibidi! diye üstüme yürüdü.

Leydi,

-Ne oldu? diye sordu.

Kırmızı suratlı adam,

-Yahu,bu zibidinin cebinde elli liradan başka para yok...dedi.

Sıktım puklüm banyoya gidip elbisemi giydim.Dışarı çıktım.Roof'a gidip oturdum.Başıma gelenleri düşünmeye başladım.Demek, o kırmızı suratlı herif banyoda bir yere gizlenmiş,ben banyodan çıkınca da ceplerimi karıştırıp parama bakmış.

Akşam oldu,lambalar yandı. Şu olup bitenler,hele koğuluşum,bana öyle ağır gelmişti ki,gidip şu kadına iki çift ağır söz söyleyip içimi dökmek istedim.Leydinin dairesinin kapısında bir kalabalık vardı.Birkaç kişi bağrışıp duruyordu.Bir de baktım,sırtında benim de giydiğim bornoz olan bir adamı,başka bir adam,yakasına yapışmış, sürükleyerek bağırıyor:

-Yürü namussuz! Karımla ha? Suçüstüyakaladım..Bastırdım,bastırdım..Ulan, benim karımla ha...

O Max denilen herif,bornozlu adama soruldu.

-Beyfendi;dedi,bu iş uzatma sizin için iyi olmaz...İkiniz de saygıdeğer kişilersiniz. Duyulursa,gazetelerin diline düşersiniz,sonra karınız,çocuklarınız duyarsa...

Yüzü kireç beyazlığına dönmüş bornozlu adam,

-Elbette,elbette...deyip duruyordu.

-En iyisi anlaşınız beyefendi..

-Ben de öyle diyorum efendim..

Pazarlığa giriştiler.Ben de ordan uzaklaştım.

BİTTİ

BARDA REZALET AZİZ NESİN

O bar yıkılalı çok oldu. Yerinde şimdi çocuk bahçesi var.

Sabaha karşıydı. Garden Bar, tıklım tıklım dolu. O sıra İstanbul barlarına gazinolarına Macar kızları çokça gelirdi. Bebek yüzlü bir Macar kızıyla locada idik. Karşı karşıya oturuyorduk. Önümüzde bol kâse sesi vardı. O zamanın bol kâseleri de, şimdikinin lavabo kurnaları kadar genişti. Şimdiki barlarda içinde bol getirilen kaplara o zaman kokteyl konurdu.

Hiç unutmuyorum, o zamanın bir tas bolu on liraydı. Nasıl unutabilirim, yirmi yaşında bir yüksek okul öğrencisiydim. İçimde hep, cebimdeki parayı düşürüp rezil olmak korkusu olduğundan, sağ elimi ikide bir pantolon cebime atıp, el yordamıyla kaç param olduğunu sayardım.

Macar kızını dansa kaldırdım, tadı yok. Bebek yüzlü Macar kızı çırpı gibi ince uzun. Benim başım kızın göğsüne geliyordu. Oturduk masaya, o çatrapatra Fransızca, ben çatrapatra İngilizceyle anlaşmaya çalışıyoruz.

Ben kızla konuşmadan da anlaşacağım ama kabalık olacak. Bilirsiniz ya, insanlar konuşa konuşa, hayvanlar koklaşa koklaşa anlaşır.

Macar kızı da, ben de anlaşmak için terler dururken, barın içinde bir kıyamettir koptu. Önce pistin üstündeki büyük avize şangır şungur yere indi. Zaten loş olan bar, daha da karanlıklaştı. Yalnız köşelerdeki ölü ışıklar kaldı. Sonra havada sandalyeler, masalar uçuşmaya başladı. İnsanlar birbirine girdiler. Önce ortada bir karambol oldu. Sonra o ortada birbirine girenler, üçer, beşer birbirlerinden sökülüp, ayrı ayrı kavgaya tutuştular. Camlar şangırdıyor, kadehler, bardaklar vınlayarak havada uçuşuyordu.

Ben neye uğradığımızı daha anlayamamıştım ki, mengene gibi bir el ensemi sıkıştırdı, başımı bol kâsesinin içine soktu. Soktu ve çıkarmadı. Kanatlarından tutulmuş tavuk gibi çırpınmaya başladım. Neredeyse boğulacaktım. Bir alabora olduk. Bacaklarım havaya geldi, bu sefer bol kâsesinin içine oturdum.

Düdükler ötmeye başladı. Pat pat kaçışma sesleri duyuldu. Sonra birisi kolumdan çekti, kaldırdı beni. İçerisi alacakaranlıktı. Elimden yapışan adam beni dışarı çıkardı. Kapının elektriğinden baktım, bir polis. Başka polisler de başka delikanlıları tutmuş, dışarı çıkarıyorlardı. Bizi yan yana dizdiler. Altı delikanlıydık. Polisler de on, onbeş kişi vardı. Bizi ikişerli sıraya soktular. Sonra üstü başı yırtılmış bir adam geldi, polislere,

-İşte bunlar, dedi, ben Muammer Bey'e telefon ettim.

Polislerin arasında yürümeye başladık. Önce bizi bir karakola soktular.

Polislerden biri, komisere,

-Getirdik, Beyim, dedi.

Komiser,

-Muammer Bey kendisi görecek, telefon etti, dedi.

Bizi sabahın erken saatinde, bir polis arabasına bindirdiler. Delikanlıların beşi de sarhoştu. Polis arabasında, sanki otomobille kır gezintisine çıkmışlar gibi şarkı söylüyorlardı.

Bizi bir büyük binanın ikinci katında büyük bir odaya aldılar. Odada iki kişi vardı. Bunlardan biri, polislere bizi gösterip, "İşte bunlar!" diyen adamdı. Elbisesini değiştirmişti. Bir koltuğa kurulmuş, cigara tellendiriyordu. İkinci adam, ayaktaydı. Hiddetlenmiş Zeüs gibi, gözleri kıvılcımlar saçıyordu. Ben adamı öyle görünce bittim, titremeye başladım. Yan gözle, benimle gelen beş kişiye baktım, hiç aldırdıkları yok. Birisi çak çak çiklet çiğniyor. Birinin ayakta duracak hali yok, odanın ortasında sallandı, sallandı, sonra geri geri gidip duvara tutundu. Duvar bir adım daha geride olsa kıç üstü yere oturacaktı. Biri de mırıl mırıl durmadan bir şarkı mırıldanıyordu. Ötekiler de tatlı tatlı sırıtıyorlardı.

Gözlerinden kıvılcımlar saçan ayaktaki adam, oturana,

-Bunlar mı? diye sordu.

Bacak bacak üstüne atmış, oturan adam,

-Evet bunlar, dedi, dün gece sabaha karşı barı alt üst ettiler. Her şeyi kırıp geçtiler. Üç konsomatris yaralandı. Bakın, suratıma vurdukları yer de çürüdü.

Öğrencilik benim iliklerime işlemiş. Daha okul hayatından kurtulamamışım. Derse kalkmak, ya da bir soruyu cevaplandırmak isteyince öğretmene yaptığım gibi parmağımı havaya kaldırdım. Ayaktaki adam dayandığı masadan kırbaca benzer bişeyi aldı, havada sallayıp masaya indirdikten sonra,

-Sssss!...dedi.

"S"ler havada ıslık gibi uzadı. Adam, elinde o kırbaca benzer şeyle bize yaklaştı. Çak çak çiklet çiğneyen en baştakine,

-Ulan hergele! Burası dağ başı mı? diye kükredi.

En baştaki hiç oralı değildi. Hâlâ çiklet çiğniyordu. Gözlerini süzüp, bir de bakışı vardı ki, dünya yıkılsa sanki umurlamayacaktı. Adam büsbütün kızdı.

-Ben sizin kemiklerinizi kırmaz mıyım piç oğlu piçler! Dünyaya geldiğinize ben sizi pişman etmez miyim ulan alçaklar! diye bir daha bağırdı.

Bir tanesi kıkırdadı. Öbürleri sırıtmakta devam ediyorlardı. Adam hepimizin önünde teker teker duruyor, ağza alınmaz sözler söylüyordu. Ama aldıran yoktu. Benim önüme gelince, bende hoşafın yağı kesildi.

"-Ben ulan!.." diye başladı. Başımı yere indirdim. Gözlerim buğulandı. Ağlamamak için kendimi sıkıyordum.

Koltukta oturan bar sahibine döndü:

-Bunlar, dedi, ana baba terbiyesi görmemişler. Sen bunların kılığına kıyafetine bakıp da, bunları bir insan evlâdı sanma! Kimbilir kimin çocukları... Anaları bir yerde, babaları bir yerdedir bunların.

Beni gösterip,

-Şu biraz aile terbiyesi almışa benzer, dedi. Demesiyle, suratıma sağlı sollu iki tokat şaklattı. Bir de yüzüme tükürdü.

-İşte bu az çok aile terbiyesi almış, utanmasından belli, dedi.

Sonra hepimize yeniden sayıp sövmeye başladı.

-Şey oğlu şeyler!...diye bağırdıkça, pencere camları zangırdıyordu. Bizim iler tutar, batırmadık yerimizi komadı. Ben bir kere daha parmağımı kaldırıp,

-Efendim...diyecek oldum.

-Sısss!... diye tısladı.

Sırıtanlardan birine,

-Şu surata bak, dedi, bu surattan hayır gelir mi? Bir de genç olacaksınız da, memleket de sizden..

Hepimizi şöyle bir süzdü. En baştaki çiklet çiğneyene:

-Adın ne lân? dedi.

-Metin..

-Soyadın?

Delikanlı soyadını söyledi.

Adamın kulakları dikildi.

-Babanızın adı?

Çiklet çiğneyen delikanlı babasının adını söyleyince adam şaşırdı, bocaladı.

-Beybabanız ne iş yapar yavrum? dedi.

Delikanlı,

-Siz bilmiyor musunuz, babamın ne iş yaptığını? dedi.

-Tabii tabii....Evet, evet...Yani..siz neye uydunuz bu kopuklara? Vah vah...

Barın sahibine,

-Kişi refikinden azar demezler mi, ne doğru...dedi.

Barcı,

-Benim ondan bir şikâyetim yok, dedi, o bi şey yapmadı ki...O, efendi efendi oturuyordu. Kat'iyen hiç bir şikâyetim yok ondan.

Elinde sopaya benzer şey tutan adam, barcıya çıkıştı:

-Birader, dikkat etsene! Madem hiç bir şikâyetin yok, ne diye buraya getirirsin? Ayıp değil mi? Şimdi peki, biz ne diyeceğiz?

Barcı,

-Vaalâ billâ ben getirmedim, ben kimseye bi şey söylemedim onun için...dedi kendiliğinden gelmiş.

Ayaktaki adam, çiklet çiğneyen delikanlıya,

-Ben bi şey söylemedim, dedi, ben size söylemedim. Sakın üzerinize alınmayın, darılırım. Sözlerimin hiç biri size râci değil.. Neye ayakta duruyorsunuz? Otursanıza yavrum, şöyle buyurun...

Hâlâ bir şarkının nakaratını mırıldanan delikanlıya döndü:

-Adın ne be?

-Ergin...

-Babanın adı?

Delikanlı babasının adını söyleyince adamın yüzü karıştı, gözü seğirmeye başladı. Kaşının biri kalkıp kalkıp iniyordu. Elindeki sopaya benzer şeyi, masanın arkasına attı. Elini, dizine vurdu,

-Nasıl anlamadım, canım, dedi, yüzünüze bakınca anlamalıydım. Bir insan yüzünden bir bakışta anlaşılır. İyi bir aile evlâdı nasıl da belli olur...Gel yavrum, şöyle otur...Vallâ affedersiniz yâni, ben sizin için bir lâf söylemedim.

Barcının yüzü sapsarı olmuştu. Kekeleyerek,

-Ben...ben...ben...diye anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı.

Adam, boyuna sırıtan delikanlıya,

-Siz yavrum, dedi, kimin oğlusunuz?

-Siz demin şeyoğlu şey, dediniz ya, işte onun oğluyum.

-Kim? ...Ben mi?...Ben mi söyledim? Estağfurullah...Ne münasebet canım...

-Ben onun oğluyum.

Delikanlı iyice sarhoştu.

-Yoooo...Ben sizin için söylemedim.

Barcıya döndü:

-Söyledim mi Allaşkına?

Barcı,

-Ben de bi şey söylemedim, dedi.

-Tabii canım. Ben umumi birkaç söz söyledim. Size hiç bir aidiyeti yok.

Adam herkese adını, babasının ne iş yaptığını soruyor, sonra ezilip büzülerek, onlara yer gösteriyordu. Hepsinin yüzündeki temiz ifadeyi ballandıra ballandıra anlatıyordu.

Kabağın benim başıma patlayacağı belliydi. Çünkü deminden beri söğüp sayan adam, bunlara hedef olacak birini arıyordu. İstediği gibi birini bulsa, bütün hıncını çıkaracak, bütün suçu ona yükleyip, işini bitirecekti. Umutla sorguya çektiği delikanlıların babaları hep birbirinden baskın, birbirinden kodaman çıkıyorlardı.

Bana sıra gelince, ben de babam diye büyük adamlardan birinin adını vermeyi düşündüm. Ama hangisini söyleyeyim? Zâten adam benim için, "Bu biraz aile terbiyesi almış, yüzünden belli" demişti. Ama ya bir pot kırarsam, ya yalanım anlaşılırsa..Sıra bana gelmişti. Göz kuyruğu ile çiklet çiğneyene baktım, gülüyordu. Bir de bana göz kırptı. Ne demek istediğini anlayamadım.

Adamın son umudu bendeydi... Dişlerini gıcırdatarak, ama ne olur ne olmaz diye, yüzü gülerek,

-Siz, dedi, siz kimin oğlusunuz?

O beş delikanlıdan biri,

-Bizden!...O da bizden...diye bağırdı.

Çiklet çiğneyen delikanlı,

-O da bizden, dedi, arkadaşımız...

Son umudunu da kaybeden adam, bir kurtuluş diye barcıya döndü,

-Ulan!...diye bir bağırdı, alçak, namussuz!..

Deminden beri bize neler söylemişse, iki katı ile barcıya söyledi. Bar da ne oluyormuş? Başka namuslu iş mi yokmuş..Bar açar, namuslu delikanlıların ahlâkını bozarlarmış.

Delikanlılar o kadar sarhoştular ki, ille bir çınçar da bùrada çıkarmak için uğraşıyorlardı.

-Biz, şeyoğlu şeyiz!..diye tuttumuş lardı.

Adam,

-Estağfurullah, diyordu. Vallahi, billâhi ben size söylemedim. Ben bu herife söyledim.

Sonra barcıya,

-Sana söylemedim mi, birader, namusuna söyle! dedi.

İpinin kesileceğini anlayan barcı,

-Tabii, dedi, bana söylediniz... Kabahat benim, beyefendileri tanıyamadım...

İkisi birden diller döküyorlardı. Delikanlılar,

-Hayır, biz şeyoğlu şeyiz!..diye tuttumuşlardı.

Sensin, benim diye iş pazarlığa dökülmüştü.

Barcı,

-Vallahi benim, billâhi benim kardeşim, asıl şeyoğlu şey benim...diye yalvarıyordu...

Adam, barcıyı yukarıdan aşağı bir daha sıvadı. Sonra,

-Bu gece benden eğlenecekler barda!.. dedi.

Barcı,

-Ne demek...Başımla beraber... Her gece buyursunlar...dedi.

Bu söz, delikanlıların hoşuna gitti. Artık çıkıyorduk. Adam her çıkanın elini sıkıyor, kimine,

-Peder beye arzı hürmet ederim...

Kimine,

-Beybabanızın ellerinden öperim...

Kimine de,

-Vallâ size bi şey söylemedim, bu herife söyledim...diyordu.

Sıra bana gelince, omuzumdan tuttu,

-Ulan, dedi, sen bunlardan, bu bilmem kimin çocuklarından değilsin ya, hadi neyse bu kodaman piçlerinin sayesinde paçayı ucuz kurtardın. İyi bir aile çocuğu olduğun yüzünden belli...Sakın yutturdum sanma! Haydi çek arabanı...

BİTTİ

ÜNİFORMA

AZİZ NESİN

Çoktan beri trenle geziye çıkmadığım için, trenlerimizin son durumunu bilmiyordum. Danışmaya öğrenmek istediklerimi telefonla sordum. İç ezici bir kadın sesi, gideceğim yere 8.30 da 10.10 da, bir de 12.20 de tren olduğunu söyledi. Benim işime 10.10 treni geliyordu. Her zaman, her şeyin olduğu gibi, trenin de en kötüsünü seçmiştim. Tren kalktıktan sonra öğrendim; bu tren posta treniymiş. Posta treni demek, her iki istasyon arasında en azından yirmi dakika gecikme yapan tren demektir. İçinde restoran olmadığı için, bir oturaklık ilişecek yer bulmak da pek zordur. Değil oturacak yer, çok sıkışırsanız helâda bile yer bulamazsınız. Haydarpaşa'dan kalkan trende helâ kuyruğuna girseniz, ancak Ankara'da sıra gelir.

Bütün bunları ben, bindiğim tren kalktıktan sonra öğrenmiştim. Sıkışıp kaldığım koridora hiç olmazsa gözümün birini pencere camına ayarlayıp, dünya hakkında bilgi edinebilsem yine razıydım. İtile kakıla helâ kapısının arkasına sıkıştım. Bir zaman sonra burnum duyarlığını yitirdiğinden, amonyak ve çürük kükürt kokusuyla, limon çiçeği kokusu arasında hiç bir fark kalmamıştı. Sırtıma dolu bir heğbe yüklediler. Ama bu heğbeyi ben taşıyorum, sayılmazdım. Çünkü sırtımdaki heğbeyle birlikte, döşemeye uzanmış bir ihtiyarın kucağında oturuyordum. Sırtımdaki heğbenin üstünde bir çocuk, çocuğun üstünde de, babasının yarı vücudu vardı. Şu numarayı, buradaki yol arkadaşlarıyle bir sirkte yapsak, dünyanın parasını kazanırdık. Ne var ki, birbirimizin üzerine çıktığımız halde, yuvarlanmak tehlikesi yoktu. Çünkü yuvarlanacak kadar bile boş yer kalmamıştı.

Bir sarsıntı oldu. Bu sarsıntı trenin kalkmasına işaretmiş. O sarsıntıyla iyice birbirimize geçtik, kenetlendik. Eşyalarla, birbirine yapışık insanlar arasında en küçük bir hava payı kalmadı. İki istasyon biz böyle giderse, bizi birbirimizden ayırmanın, sökmenin olanağı yoktu. İyice birbirimize yapıştık. Hatta bizi trenden bile koparamazlardı.

Bir tahta bavulun köşesine gelen burnumun içeri girmiş bir üçgen biçimi aldığını anlıyorum. Burundan anlayan kadınların pek beğendiği burnuma yazık olmuştu.

Tren sarsılınca herkes birbirine,

- Uğurlar olsun.

- Hayırlı yolculuklar.

- Eyvallah efendim. Size de iyi yolculuklar. demeye başladı.

Ben de altımdaki ihtiyara,

- İyi yolculuklar baba, ... dedim

Adamın sesi çıkmayınca, yaşadığından kuşkuya düştüm, bir daha,

- İyi yolculuklar baba, dedim.

- Altımdan boğuk bir ses geldi:

- Selâmetle oğul.

Dört beş istasyon böylece gittikten sonra, üst kattan,

- Bileeet !.. diye bir ses geldi.

Herkesle birlikte, alt kattaki ihtiyar da biletini aramaya davrandı. Biletçi, biletlere bakıyor,

- Senin biletin üçüncü. Burası birincinin koridoru. Çek arabanı üçüncüye ! diye bağırıyordu.

Bileti ikinci olan yolculardan biri:

- Yahu burası helânın dibi. diye biletçiye karşı koyacak oldu. Biletçi, ne de olsa yarı buçuk resmî memur, üstünde de resmî elbise olduğundan hemen adamın ağzının payını verdi:

- Helâ dibi ama, birinci mevki helâsının dibi. Siz ikinciye !

Benden başka bileti birinci olan yokmuş. Helânın dibi, koridor boşalmıştı. Artık, üçüncü koridorun nasıl dolup sıkıştığını düşünecek kadar bile insanlık duygum kalmamıştı. Biletçi bana dert yandı:

- Çok açıkgöz millet bayım. Üçüncü, ikinci bilet alıyorlar, sonra da gelip birincinin koridoruna yan geliyorlar.

Ben de biletçiyi doğruladım.

- Doğru, çok açıkgöz millet. Kompartımanları ayırmakla olmaz, en iyisi treni ayıracaksın. Birinci mevki tren ayrı olarak, ikinci ayrı, üçüncü ayrı.

Biletçi gitti. Ben de ezilen, köşeleşen yerlerimi düzelttim. Koridor yine kalabalıktı ama, hiç olmazsa gezinebiliyor, pencereden dışarı bakabiliyordum. Belki bir boş yer bulabilirim umuduyla, kompartımanların pencerelerinden içeriye bakıyordum. Bütün kompartıman doluydu. Yalnız bir kompartmanda bir adam tek başına oturuyordu. Ama bildiğimiz adamlardan değil, bir şaşılası adam. Üstünde, bir üniforma var. Pantalonunun yan dikişi zırhlı, ceketi kordonlu, apoletleri yaldızlı, yakası sırmalı... Paşa desem paşa değil, yaver desem yaver değil, emniyet âmiri desem değil. İtfaiye desem değil. Temizlik işçisi, çavuşu desem değil. Belediye baş memuru, istasyon hareket şefi, iskele memuru, sadrazam, yeniçeri değil. Ama bunların hepsinden birer parça var elbisesinde. Bildiğim üniformaların hiç birine benzemiyor adamın üniforması. Kendi kendime, acaba bir devletin büyükelçisi mi, diyorum. Hani büyükelçiler, gittikleri memleketin devlet başkanlarına "İtimatname"lerini verirlerken, böyle cafcaflı üniformalar giyerler ya.. Ama bu üniforma trende giyilmez ki.

En sonunda, doğulu komşularımızdan birinin kralıdır, diye düşündüm. Ama kralın posta treninde işi ne? Hem kral olsa, yanında "Maiyeti erkânı" olmaz mı?

Koridor penceresinden dışarıya bakan bir yolcuya,

-Affedersiniz, şu kompartmanda bir başına otaran üniformalı adam kim? dedim.

- Bilmiyorum ama, rütbesi çok yüksek biri olacak, dedi. Belki ecnebi Mareşali filândır. Göğsünde madalyaları olduğuna bakılırsa.

Bizi dinleyen bir yolcu,

- Yabancı bir general olacak.. dedi

- Generalin yaveri olmaz mı?

- Yaveri başka kompartımandadır

Başkaları da bu üniformalı adamın kim olduğunu bilmiyor. Geçen biletçiye sordum. O da bilmiyormuş.

İyice meraklanmıştım. Kapıyı açıp boş koltuklardan birine otursam ne olur? Üniformalı adam, beni yiyecek değil ya...

Bir yolcu,

- Ayıp olur, dedi.

Ayıp, mayıp, kompartmanın kapısını açtım, girdim içeri.

- Affedersiniz, burası boş mu? dedim.

"Bana ne?" gibilerden omuzunu kaldırdı. Belki Türkçe bilmiyor. Oturdum. Yarım saat kadar hiç konuşmadan öylece gittik. İngilizce sordum:

- Ekselansları yalnız mı seyahat ediyorlar?

Üniformalı adam bana baktı.

- İngilizce no.. dedi.

İngilizce bilmiyordu demek, hem de Türk'tü. Bir zaman daha böyle gittik. Bu sefer o bana Türkçe sordu:

- Nereye gidiyorsunuz beyefendi?

- Eskişehir'e.. Zatı devletleri nereye teşrif ediyorlar?.

- Estağfurullah. Konya'ya gidiyorum.

- Afedersiniz, üniformanıza bakılırsa bir resmî sıfatınız var ama, anlayamadım.

- Hiç bir resmî sıfatım yok.

- Peki, bu üniforma?

Adam güldü,

- O benim yol elbisem, dedi. Tren yolculuğunda hep bu elbiseyi giyerim. Siz trenin halini görmediniz mi? Yer bulmanın imkânı yok. Eskiden bu trenlerde canım çıkardı. Şimdi kolayını buldum. Ben, birkaç yıl öncesi, "....." otelinin kapıcısıydım. Bu üstümde gördüğünüz elbise, işte o otelin kapıcı elbisesidir. Otelden bir ay izin almıştım. Sılaya gidecektim. Ama trene geç kaldığım için, kapıcı üniformamı değiştirecek vakit bulamamıştım. Elbisemi trende değiştiririm, diye hemen koştum. Haydarpaşa garının merdivenlerini çıkarken, beni gören iki yana savuluyor, yol açıyordu. Tren memurları selâm durmaya başladılar. Elim-

den bavulu alıp taşıdılar. Beni birinci mevkie yerleştirdiler. Allah Allah.. birine mi benzetiyorlar? "Siz zahmet etmeyin" dedikçe "Aman efendimiz, estağfurullah. Vazifemiz" diyorlar. Kompartmanın penceresinden bir baktım ahali yığılmış. Tren kalkarken bir alkıştır koptu. Ben de onlara elimi salladım, gülümsedim. Tren kalktı. Koridorlarda herkes birbirinin üstüne yığılmış, eziliyor. Ben koca kompartmanda bir başıma gidiyorum. Elbisemi değiştirmekten ~~vaydım~~. Ara sıra yanlışlıkla kapımı açan yolcular beni öyle kapıcı üniformasiyle görünce "Affedersiniz..." deyip dönüyorlar. Konya'ya kadar rahatça geldim. Sonra gelzaman, git zaman oteldeki işimden ayrıldım. Şimdi hep Konya'dayım. Ama otel kapıcısı elbisemi saklıyorum. Ne zaman tren yolculuğu yapacak olsam, bu üniformayı sandıktan çıkarır, giyerim. Yalnız şişmanladım da pantolonun beli dar geliyor. Müsaade ederseniz iki düğme çözeyim.

Şaşkınlık içinde dinlediğim adama

- Estağfurullah.. dedim.

Adam pantolonunu gevşetti.

- Ya bu madalyalar? dedim.

Adam gülerek,

- Onlar madalya değil, çalıştığım otellerin madenden arması... dedi.

- Demek, böyle rahat rahat...

- Şimdiye kadar, pek çok tren yolculuğu yaptım, bu üniforma üstümdeyken, sizden başka hiç kimse yanıma gelmeye cesaret edemedi.

O sırada kapı açıldı. İçeri giren bilet kontrolörüydü. Kontrolör, üniformalı adamı karşısında görünce rap diye topuklarını birbirine çarpıp elini şapkasına götürdü, selâm verdi.

- Bir emirleriniz var mı efendim?

Üniformalı adam,

- Yok evlâdım, teşekkür ederim, dedi.

Kontrolör gidince,

- Trenlerde rahat gitmek istiyorsanız, bir kapıcı üniforması da siz yaptırın, dedi.

BİTTİ

YERİNİ BULANLAR

Aziz Nesin

Sultan Mahmut'a,

-Efendimiz,adamın biri peygamberliğini ilân etti,derler.

Padişah,

-Getirin bana ! der.

Sahte peygamberi getirirler, yalınayak başıkabak avurdu çökmüş,üstü başı dökülen biri.

-Götürün bunu,kırk gün yağ balla,fındık üzümle baklava börekle besleyin! der.

Kırk gün sonra adamı huzuruna çağırtır sorar:

-Nasıl,yine peygamber misin?

-Evet..

-Peki,peygamberlere vahiy gelir, sana da vahiy geliyor mu?

-Evet geliyor,Cebrail vasıtasıyla geliyor.

-Ne deniyor vahiy'de?

-Cebrail vasıtasıyla Allah bana: "Sen yerini buldun,sakın oradan bir yere kımıldama diyor.

Mahallenin yaramaz çocuklarının topu, pencere camını kırdı da önüme düştü sandım birden irkildim.Oysa çalışma masamın önüne düşen,top değil,bir insandı. Odamın kapısını,söğelerinden sökercesine açıp gümp diye ortaya düştü.Saçı başı dağınık yüzü kızarmış,bakışları yabanileşmiş, önümde duruyordu.Onu böyle görünce, ilkin, tanıyamadım.Korkmadım dersem yalan söylemiş olurum.Sonra tanır gibi oldum ..Adını bilmiyordum.Şurada burada arkadaşlarının yanında görmüş,belki de biraz konuşmuş olduğum birisiydi.

Korkunun etkisi altında,sesimin en tatlı uyumu ile.

-Hoş geldiniz buyurun efendim! diye yer gösterdim.

Bir yumruğu belinde,öbür yumruğuyla havayı döverek kelimeler ağzından lav lav fışkırdı.

-Bu iş böyle gitmez,bu düzensizlik böyle sürmez!

Ne demek istediğini anlamamıştım ama birazcık yumuşatabilmek için,

-Çok doğru,dedim rica ederim oturunuz!

Yüzü kıpkırmızıydı,içinin ateşi yanaklarına vurmuştu.

-Soğuk birşey içmez misiniz?

Sözlerimi duymamış olacak.

-Yıkmalı,yıkmalı! diye bağırdı.

Saygıyla omuzlarından tutup koltuğa oturttum.Eline cigara tutuşturdum.Pencereyi açtım.Bir bardak su uzattım.

-Susamadım dedi.

-Olsun,için için! dedim.

Şaşkınlıktan suyu içince,hohh diye geniş bir soluk bıraktı.Kahve de ısmarladım . Biraz yatışmıştı.

-Çeki taşı örneği insanlara hep imrenmişimdir dedi.

-Ne gibi beyefendi?diye sordum.

-Lök gibi bir yere,bir işe otururlar, bir daha öldür Allah kımıldamazlar.Düzenli bir hayatları vardır.Günün hangi saatinde nerede ne iş yapacakları kimlerle neler konuşacakları bellidir.Tam tarifiyle uygun belediye taşıtları gibi yaşarlar.Günün hangi saatinde helaya gideceklerini bilirler ve hiç şaşırmazlar.Mesela bu adamlar,yolda giderken birden sıkışıp bizim gibi hela aramak için dört dönmezler.Bünyeleri de bu sakları da düzenli işler.Yaptıkları iş her neyse emekli olmadan ya da ölmeden o işten ayrılmazlar.

-Adam düpedüz benim hayatımı anlatıyordu.Her ne kadar böyle bir hayata özendiğini söylüyorsa da,bu hayatı sürenlere de kızdığı belliydi.

-Ben hep böyle bir hayata özendim, ama olmadı bitürlü...dedi.

-Olur inşallah dedim..

Sağ elini kırlaşmış saçlarına atarak,

-Ne zaman?diye bağırdı,bu yaştan sonra mı?Mesela söyler misinlz,bozuk paralarınız nerede durur?

-Bozuk paralarım mı?..Pantolunumun , sağ cebinde...

-Ya bütün paralarınız?

-Ceketimin sol iç cebinde cüzdanda..

-Peki mendiliniz?

-İki mendil taşırım,birl pantolonumun sol cebinde,biri ceketimin sağ cebinde...

-Tarağınız?

-Pantolonomun arka cebinde...

-Anahtarınız?

-Pantolonumun ön cebinde

-Dolmakaleminlz?

-Ceketimin sağ cebinde.

-Gördünüz mü,her şeyinizin nerede olduğunu biliyorsunuz? Oysa ben bilmiyorum.

-Neden?

-Yok da ondan...Arada bir elime para geçse hangi cebime olsa gelişigüzel koyarım İnsanın parasını,mendilini,tarağını,kalemini,defterini belli bir yerde taşıması için bunları taşımaya alışması gerekir.

Ses tonu yine birden yükseldi:

-Bizde para nerede beyim?..İki gündür miğdeme bir lokma girmedi.Bak papuçlarıma!.. Burnu timsağ ağzı gibi açılmış.Felakete gidiyoruz.İşsizlik aldı yürüdü.Millet parasızlıktan kırılıyor.Ahlak bozuldu.Fuhuş arttı.Kumar salgın oldu.Hastalar ilâç alamıyorlar,hastaneler dolu.Yoksulluk...

Durdu,dirseğini masaya dayayarak yüzüme iyice yaklaştı.

-İhtilal lâzım ihtilal!..dedi,siz de varmısınız bu işe?

Donup kaldım.Beynim uyuşur gibi oldu. Kendimi toparlamaya çalışarak.

-Size yapabileceğim en büyük iyilik,bu sözlerinizi duymamış olmaktır,dedim. Siz bana bişey söylemediniz,buraya gelmediniz ben sizinle konuşmadım.Ben hiç bi şey bilmiyorum.İşte bu kadar!..

Bozulmuştu ayağa kalktı:

-Yaaa...Çok yazık! Ben sizi güvenilir biri sanmıştım...

-Rica ederim.Benimle konuştuğunuzu , beni gördüğünüzü kimseye söylemeyin. Sizi ihbar edecek de değilim!

Umutsuzca çıkıp gitti...

Korkumdan evde duramadım.Biraz sonra sokağa çıktım.Saatimi de bir buçuk saat geriye alarak birkaç arkadaşımın yanına gittim.Onlara saatini göstererek,söz arasında birkaç kere saatin kaç olduğunu söyledim.Bunları korkumdan yapıyordum.Adam benimle konuştuklarını bir yerde ağzından kaçırırsa,"Bana gelmedi,ben o saatte filancaların yanındaydım" diye onları tanık gösterecektim.

Eve geldim,cebimdeki paralardan bütün bir bin lira yok olmuş.Adam bende akıl bırakmadı ki,on lira diye şoföre bütün bin liği vermiştim.Beynimden vurulmuşa döndüm.Benim gibi az kazançlı bir insan için bin lira önemli para.Sıkıntıdan bütün gece uyuyamadım.

Ertesi gün işime giderken,dün gelen adamı yolda gördüm.Yanında birisi daha vardı.Beni görmesin diye başımı çevirdim.Ama görmüş,yanıma geldi.

-Nasılsınız beyefendi?

-Gayet soğuk.

-Teşekkür ederim,dedim.

-Hava da bugün ne kadar güzel...dedi.

Oysa sabahtan beri durmadan pis bir yağmur yağıyordu.

-Neresi güzel bu havanın?.. Berbat!.. dedim.

Gülümseyerek.

-Ben bu havaları çok severim,dedi tam sinema havası...Öğleden sonra sinemaya gideceğim.Haydi Allahaısmarladık..

Gülegüle...

O gitti ama,yanındaki adam benimle kaldı.Gidenin arkasından

-Şu insanlar ne tuhaf dedi, cebinde parası olunca insanoğlu şu pis havaya bile güzel diyor.

-Giden beyin parası var mı?

-Yoktu ama dündenberi var.Dün akşam Beyoğlu'nda bir arkadaşımıza giderken, apartmanlardan birinden ikisinin de kafasına bişey düşüyor.Bunun kafasına cüzdan düşmüş..Arkadaşının kafasına da saksı..Adamı hastaneye kaldırmışlar,bu da o gürültüde cüzdanı alıp sıvışmış...

Bu olaydan birkaç gün sonraydı,otobüste giderken yankesicinin biri ceketimin kumaşını keserek,iç cebinden cüzdanımı aşırmış.Yeni aldığım aylıkla birlikte, yıllardır biriktirdiğim üç bin lira gitti.

Birkaç gün sonra vapurda yine o adam gelip yanıma oturmaz mı...Baktım, saçı başı düzgün,giyim kuşam yerinde.

-Canınız sıkılmış gibi...dedi.

-Yoo,bişey yok,dedim.

Yüzü gülüyordu.

-İktisadi durumu nasıl görüyorsunuz ? dedi.

-Ben anlamam ama,dedim,pek de parlak değil galiba...

Birden ciddileşti :

-Yooo...Hamdolsun,şimdi eskisi gibi değil,günden güne de düzeliyor. Çalışmak isteyene iş var...Yeter ki insan tembel olmasın.

Vapurdan çıkarken,yolculardan biri arkamdan onu gösterip yanındakine şöyle diyordu :

-Şu adamı görüyorsun ya birader, geçen gün buna bir özel otomobil çarpıyor. Yere düşüp biraz burnu kanamış.Özel arabanın sahibi çok zengin birisi,kazayı gazeteler yazsın istemiyor.Bu adama,şikâyet etmesin, dâvacı olmasın diye,çıkarıp üç bin lira vermiş.

Hep bilirsiniz ya,belâ geldi mi üst üste gelir.On lira diye şoföre bin lira verdikten, yankesici cüzdanımı çaldıktan birkaç gün sonra hem de akrabam olacak bir alçak,beni sekiz bin lira dolandırdı, Yeğenimdir . "Amca bir araba alalım,taksiye çıkaralım, dünyanın parasını kazanırız" dedi.Sekiz bin lira peşin üste bonolar vererek eski ama iyi bir araba alınırmış.Giden paraları çıkarmak sevdasına kapılıp ben de inandım bu söze. Yıllarca biriktirdiğim sekiz bin lirayı bankadan alıp yeğenime verdim.Araba alındı. Ben borç bonolarını imzaladım.Ne araba var ortada,ne yeğenim...Sekiz bin lira gittiği gibi,yirmi bin lira da borcun altına girdim.

Dünyayı gözüm görmez bir haldeyken,yine o adamla bir gün dolmuşta yanyana düştük.Keyfi yerinde gülüyor.Bir ara,

-İstediğin yerde taksi de bulamıyorsun. Onun için dolmuşa binmek mecburiyetinde kaldım...dedi.

Boyuna konuşuyor:

-Memleket ahvalini nasıl buluyorsunuz?

-Valla,bilmem...Pek iyi değil gibi... dedim.

-Yooo...Şükürden aciziz,para bol pi - yasada çok şükür,kazançlar yerinde,iş de çok...Bundan ötesini istemek nankörlük olur...

Dolmuştan indi.Şoförün yanında oturan bir yolcu,

-Gördünüz mü herifi,dedi,ne diyor?Piyasada para bolmuş...Ben bunu tanırım, açlıktan nefesi kokuyordu.Yolda gazete kâğıdına sarılı bir deste para bulduktan sonra işte böyle oldu.Para insanı konuşturur.

Başıma gelenler yetmezmiş gibi, bizim eve hırsız girdi.Karımın bileziklerini,yüzüklerini,yükte hafif pahada ağır ne varsa aldı götürdü.Her akşam hırsız bulundu mu diye karakola gidiyorum.Bir akşam yine karakola giderken o adamı gördüm.Ben kendi derdime düşmüşüm,o kendi havasında...

-Efendim,diyor,bir kısım insanlar geçim sıkıntısından şikâyet ediyorlar.Ama kabahat kimin? Kendilerinin...Çünkü savruk , düzensiz bir hayat yaşıyorlar.İnsan dediğin programlı olacak...Ne dersiniz?

-Bazan program mrogram kalmıyor.

-Öyle demeyin...Bakın bu,menfi propaganda olur.

Böyle konuşa konuşa o da benimle karakola kadar geldi.Oradan ayrıldı.Polislerden biri onu tanıyormuş,arkasından.

-Aşkolsun adama,dedi,geçen hafta Spor-Toto'da on üç tutturdu,yirmi yedi bin beş yüz lira kazandı.

Biz hırsızı bulalım derken,bizim babadan kalma ev yanmaz mı!..Yanımızdaki evden yangın çıktı,sırayla dört ev yandı.Bizimki sigortalı da değildi.Yangından kurtarabildiğimiz begonya saksısıyla bir de nargile...Şaşkınlıktan karım saksıyı kapmış, ben de elimde nargileyle sokağa fırlamışım. Birimizde begonya saksısı,birimizde nargile sokak ortasında kalakaldık.

Akrabalardan birinin evine misafir olduk.Ben harıl harıl kiralık ev arıyorum. Pencere camında kiralık yazılı bir apartımana girdim.Apartıman sahibi o adam değil mi!

Beni kendi oturduğu kata aldı.

Konuşuyor da konuşuyor :

-Allah çalışana verir,yeter ki insan çalışsın...Değil mi efendim...İnsan hulûs-u kalble Allah'a bağlanmalı...Bakın meselâ ben...

Bir ara,

YERİNİ BULANLAR

-Siyasî vaziyeti nasıl görüyorsunuz ? dedi.

-Siyasetten anlamam, dedim, lâkin biraz karışık gibi...

-Yooo...Memleket hiç bir zaman bu günkü kadar refaha kavuşmamıştı. Tam istikrarlı bir idare, çok şükür... Bazı bozguncular ileri geri konuşup karışıklık yaratmak istiyorlarsa da...

Âdeta beni azarlıyordu.

Kira pazarlığında uyuşamadık, ayrıldım. Kapıdan çıkarken apartmanın kapıcısına,

-Üç odaya altı yüz lira çok, dedim.

Kapıcı,

-Beyim bunlarda insaf yok, dedi. Alının teriyle kazanmamış ki insaf olsun. Piyangodan yarım milyon lira çıktı, bu apartmanı aldı.

Gerçekten belâlar gelince üst üste geliyor. Dört yüz lira kira ile üç odalı bir bodruma sığındığımızdan birkaç hafta sonra çalıştığım fabrika kapandı, işsiz kaldım. Patron top atmış olduğu için tazminat da alamadık.

Ne yapacağım diye düşünerek bir gün Köskös giderken önümde özel bir arada durdu, arabadan birisi,

-Buyurun, dedi.

Baktım, o. Bindim arabasına. Şişmanlamış, yağlanmış, ense kabarmış, göbek şişmiş İki üç kelimede bir, yerli yersiz kahkahalar savurarak konuşuyor:

-İnsanla hayvanın farkı ne? Şu: Hayvan karnı acıkınca yer. İnsan öyle değil.. İnsan neyi, ne zaman yapacağını bilmeli. Yemek, belli zamanlarda yenir. Bazıları vardır, sözüm buradan dışarı, ne bulursa, ne zaman bulursa yer.. Tabil barsakları da, idrar yolları da düzenli çalışmaz. Sonra, yollarda sıkışır hela arar. İnsanlık mı bu? Sizne yapıyorsunuz, ne âlemdesinlz?..

-İyilik...

-Memleketin gidişini nasıl buluyorsunuz?

-İyi değil..

Birden bağırdı:

-Amma da yaptın.. Sen galiba muhalifsin... Yooo.. Güneş balçıkla sıvanmaz. Bugünkü gelişmemiz tarihimizde görülmemiş tir. Şu fevkalâde...

-Müsaade ederseniz ineceğim...

İndim, arabanın arkasından bakakalmıştım. Bir arkadaşım selâm verdi.

-Ne o dalmışsın, dedi, tanır mısın onu?

-Kimi?

-Kadillakta gideni.. Herife dört milyon lira miras düştü. Bunun Mısır'da bir amcası varmış, kendisinin haberi bile yok, yüzünü bile görmemiş.. Amca ölünce, başkada kimsesi yokmuş paralar buna kaldı.

Bütün umudum, on üç bin lira alacağım olan bir tüccardaydı. Elimde senedi vardı. Karımın arsasını bu tüccara satmıştık da arsa parasından bize on üç bin lira borcu kalmıştı. Bu parayı alıp bir iş tutacaktım .. Borcunu ödeme zamanı gelince, senedi alıp tüccara gittim. Kaldı ki, çok namuslu tüccardı, senet olmasa da parayı öderdi. Ama ödeyemedi. Çünkü iflas etmişti. Senet on para etmiyor. Arsayı da başka alacaklıları, elinden almış...

O gece, hayatımda ilk defa meyhaneye gittim. O adamı meyhanede gördüm. Masama geldi. Hatta ona da rakıyı ben ısmarladım.

-Pek üzgün görünüyorsunuz, dedi.

-Ne olacak, durum kötü... Parasızlık milletin canına tak dedi. Bu böyle sürmez, bunun sonu yok, dedim.

Bütün söylediğim bu kadardı. Biraz, sonra kalktı, meyhaneden gitti.

Onu tanıyan garson,

-Eskiden sık sık gelirdi buraya, ama evlendiğinden beri pek seyrek geliyor, dedi.

-Evlendi mi? diye sordum.

-Evlendi ya.. Böylelerinin sermayesi erkek olmaları. Sanki biz erkek değil miyiz, bilmem ki.. Herif, milyoner bir karıyla evlendi, paranın üstüne oturdu, pamuk tarlalarının sahibi oldu'.

Kapıdan çıkarken iki kişi koluma yapıştı, beni karakola götürdüler. O adamı karakolda buldum, benden şikâyetçiydi. Parmağını bana uzatıp, komisere,

-Evet, bu adam! dedi.

Onun benim evime ilk gelişinde bana söylediği, benim de o zaman, "Bunları duymamış olayım" dediğim sözleri, meyhanede kendisine söylediğimi iddia ederek, beni şikâyet ediyordu.

O, sözüne inanılmayacak durumda değildi, ben de sözüne inanılacak durumda değildim. Pabucumun burnu timsah ağzı gibi açılmıştı.

BİTTİ

Hafta arası bir gün, Bakırköy Akıl Hastanesi'ne bir genç adam geldi. Hastane kapısında beyaz gömlekli işçilerden birine,

- Yusuf Efendi'yi görmek istiyorum, dedi.

- Hangi Yusuf Efendi?

- Mıcırlı Yusuf Efendi. Aşağı Mıcır'dan Yusuf Efendi.

- Hangi Serviste çalışıyor?

- Çalışmıyor. Hasta. Aşağı Mıcır köyünden Yusuf Efendi.. İki ay öncesi köyden alıp buraya getirmişler. Yaşlı bir adam.

- Ziyaret günü geleceksin. Canının istediği zaman hastayla görüşülmez. Ziyaret günü gel !..

- Baştabibi görsem.

- Baştabibin işi var.

- Nöbetçi doktoru?

- Deyha, karşıda.

Hastane bahçesinde, çamın altında oturan iki beyaz gömlekli doktoru gösteriyordu.

- Ben, köy öğretmeniyim. Burda bizim köyden bir hasta varmış. Burda olduğunu daha dün öğrendim. Adı, Yusuf Efendi. İznim bittiğinden, bu akşam işime dönmek zorundayım. Kendisini göremez miyim?

Genç asistanlardan biri,

- Buyurun, oturun... dedi.

Tombul asistan.

- Akrabanız mı? diye sordu.

- Hayır. Ben o köyden değilim. Orda öğretmendim. İki yıldır başka bir yerde öğretmenim. Bu Yusuf Efendi'yi çok severim de.

Sarışın asistan,

- Tanıdım, dedi, kırmızı yüzlü bir adam değil mi? Elli yaşlarında.

- Evet. Altmış yedi yaşında ama, genç görünür.

- Benim servisimde. Şimdi yemek zamanı. Biraz bekleyin. Buraya çağırtırız, görüşürsünüz. Çok sakin bir hasta.

- Nedir hastalığı?

- Fikr-i sabiti var. Konuşmuyor.

- Hiç mi?

- Konuşuyor ama, durmadan hep aynı sözleri tekrarlıyor. Bütün dediği: İyi Olur İnşallah !.."

Öğretmen derin derin göğüs geçirdi. Gözleri dolu dolu oldu:

- Şimdi anladım, dedi, yazık olmuş Yusuf Efendi'ye.. İyi adamdı, yazık olmuş..

Tombul asistan:

- Bir derdi mi vardı? diye sordu.

- Derdi vardı, büyük derdi. Bütün Mıcır'ın derdi, hepimizin derdi.

Sarışın asistan.

- Anlatsanız, belki tedavisi için faydalı olur. dedi.

Öğretmen bir daha içini çekti:

- Anlatayım, dedi. Ben, Aşağı Mıcır köyüne öğretmen geldim. Seksen evlik bir köy. Okul dedikleri yer de toprak tabanlı bir oda.. Hem bu odada yatıp kalkacağım, hem çocukları okutacağım. Benden önce okulun öğretmeni yokmuş. Ne yapıp, ne edeceğim diye düşünüp dururken, benden on-on beş gün sonra bu Yusuf Efendi geldi. On dört yaşında köyden çıkmış. İstanbul'da çalışmış, sonra asker olmuş. Askerlikten sonra gemici olmuş. Yabancı gemilerde çalışmaya başlamış. Bütün dünyayı gezmiş dolaşmış. Fransa'da İngiltere'de, İsveç'te uzun yıllar yaşamış. Kırk yaşından sonra Amerika'ya gidip orada yerleşmiş. Epeyce de para yapmış. Epeyce dersem, azımsanacak gibi değil. Bütün Aşağı Mıcır köyünü, toprağı, evleri hayvanlariyle satın alabilir. Gözünde memleket tüter dururmuş. Memlekete bir döneyim de evleneyim, çoluğum çocuğum olsun, dermiş.. Böyle diye diye yaşlanmış zavallı. Sıla özlemine dayanamamış, hiçolmazsa memleketimde öleyim diye kalkmış, köyüne gelmiş. Mıcır'dan çıkalı elli yıl olduğu için, onu ilkin köyde kimse tanımadı. Bir de onun kim olduğunu öğrenince, köylüler bu gelişi hiç beğenmediler. En çok kızanlar da akrabaları oldu. Babadan kalma malını mülkünü almaya geldi sanmışlar. Yusuf Efendi de para çok. Dünyayı da gezip görmüş. Adam, para döküp, Aşağı Mıcır'ı, Avrupa'da, Amerika'da gördüğü köylere benzetecek, Niyeti bu.. Ona buna paralar, hediyeler verince, köylünün yüzü güldü. Yusuf Efendi çok hoşuma gitti. Canlı, bilgili bir adam. Hiç Mıcırlılara benzemiyor. Ama siz, Mıcırlıları bilmezsiniz ki.

Sarışın asistan,

- Enteresan, dedi.

Öğretmen devam etti:

- Yusuf Efendi gelmese çıldıracaktım. Allahtan, o geldi de yüreğime bir umut düştü. Uyanık adam. Cin gibi ihtiyar. "Hani okulun çocukları?" diye sordu. "Yok" dedim. "Daha ben de yeni geldim buraya. Söyledimse de, hiç aldırış eden yok. Kimse çocuğunu göndermiyor" Yusuf Efendi, "Bak öğretmen" dedi. "Seninle el ele verip çalışacağız. Bu köyü canlandıracağız.", " Aman ben dünden gönüllüyüm", "Hadi, yürü kahveye gidip anlatalım" Yusuf Efendi'yle kahveye gittik. Köy erkeklerinin çoğu orda. Yusuf Efendi,

-Merhaba ağalar,... dedi.

Mırıl mırıl sesler çıktı:

- Merhaba, merhaba..

- Merhaba..

Bir ikisl, elinl göğsüne bastırıp selam verdi. Saat tutsan, bir elini göğsüne götürüp indirmesi iki dakika sürer. Yusuf Efendi Murat Ağa'nın yanına oturdu. Hepsine birden okulun ne demek olduğunu anlattı. Çocukları okutalım, dedi. Anlattı, anlattı, anlattı. Kimsede bir ses, bir kıpırdanış yok. Yusuf Efendi, yine anlattı. Murat Ağa' ya baktım, gözleri kaymış gitmiş, Mıcır'ın en ileri geleni o.

Yusuf efendi.

- Ne diyorsunuz ağalar?.. dedi.

Ses yok.

- Murat Ağa, sen ne diyorsun?

Murat Ağa baktı, baktı.

- Ne diyek Yusuf Efendi, iyi olur inşallah.. dedi.

Yusuf Efendi, sözü baştan aldı. Okulu büyültmek gerekiyordu. Bir öğretmen odası yapılacaktı. İki sınıf ilâve edilecekti. Damı aktarılacaktı. Bunların parasını da Yusuf Efendi cebinden verecekti. Yalnız Mıcırlılar işçilikte yardım edecekti.

- Ne diyorsunuz ağalar? diye sordu.

Ses yok.. Bu sefer kahveci Hıdır'a döndü:

Ne dersin Hıdır Ağa?

Hıdır Ağa peykeye yayılmış, gözleri süzülmüş:

- Ne diyek.. İyi olur inşallah...

Yusuf Efendi'yle kahveden çıktık.

- Hadi, muhtara gidelim, dedi.

Muhtarın dükkânı vardı. Dükkâna gittik. Yusuf Efendi, kahvede anlattıklarını bir de muhtara anlattı. Muhtar dinlerken dinlerken gözleri kaydı, süzüldü, daldı gitti.

Yusuf Efendi, sözünü bitirince,

- İşler böyle Muhtar, dedi, bu işi el ele verip, hep birlik yapacağız.

Muhtar hiç kalıbını bozmadan, öylecene bakıyor, Yusuf Efendi,

- Ne düşünüyorsun muhtar? dedi.

Muhtar,

- İyi olur inşallah... dedi.

Oradan ayrıldık.

- Ne yapacağız Yusuf Efendi? dedim.

- Uğraşacağız.. dedi, olmazsa gündelikçi çalıştırıp okulu yaptıracağız.

Yusuf Efendi kireci, kumu, çakılı, çimentoyu, keresteyi, her bir aracı, gereci yığdı. Sarı Musa, yapıdan anlarmış. Yanına da altı delikanlı aldı. Hepsi de Yusuf Efendi'den gündelik alıyor. Bunlar başladılar işe.. Ama, iş yürümez bir türlü.

- Hadi, Sarı Musa.

- Olur Yusuf Efendi, olur.. İyi olur inşallah..

Yusuf Efendi ertesi akşam geliyor. Anlatıyor anlatıyor Sarı Musa'ya.. Sarı Musa oralı değil. Yusuf Efendi'nin sözü bitince:

- Sen gam etme Yusuf Efendi, iyi olur İnşallah. diyor.

Bir ay geçti, duvarlar diz boyu yüksel-medi. Bunun üzerine Yusuf Efendi, kasabadan adam getirtip okulu yaptırdı. Şimdi de çocuk yok. İmama gittik. İmam, yirmi yıl önce Mıcır'a gelmiş, burada yerleşip kalmış. Yusuf Efendi.

- Aman, dedi, senin sözünü dinlerler imam efendi.

Boyuna anlatıyor. İmamın gözleri Yusuf Efendi'de.. Derken derken, imamın gözleri bulandı, kaydı. Sanırsın başka bir dünyaya göçtü. Yusuf Efendi sustu.

İmamda ses yok.

- Aman imam efendi. Hep birlikte.

İmam sakalını sıvazladı.

- İyi olur inşallah... dedi.

Biz, uğraşa didine okula on altı çocuk alabildik. Bir gece hep kahvede oturuyoruz. Birden içeriye Sarı Musa girdi. Ama, her zamanki Sarı Musa değil. Bir canlanmış, bir telaşlı... Çırpınıp duruyor. İneği sancılanmış.

- Hayvancık ölecek ağalar.. diyor.

Bir Murat Ağa'ya gidip anlatıyor, bir kahveci Hıdır'a.. Sarı Musa bağırıyor:

- Murat Ağa, Murat Ağa... Bişey de canım. Bişey de de, yapalım; hayvan gidiyor be.

Murat Ağa'nın dudakları kıpırdıyor :

- İyi olur inşallah.

Kahveci Hıdır'a koşuyor:

- Aman Hıdır emmi, bildiğin bir ilâç var mı?

Kahveci Hıdır:

- Telaşlanma, diyor, neyse o olur.

- Hayvan ölecek be!...

- İyi olur inşallah.

Sarı Musa, hepsine söğüp sayıp çıktı dışarı kahveden.

Bigün kuyu başında oturuyoruz. Sarı Musa ile Hıdır da yanımızda. Bir de baktık imam, cübbesinin etekleri uça savrula koşup geliyor:

- Aman ağalar, yandım !

Sesi titriyor, neredeyse ağlayacak. Kıpırdanan yok. İmam,

- Koş Musa, ocağına düştüm Sarı Musa. Koş ! Harmanı yaktılar. harmanımı yaktılar! diye çırpınıyor.

Sarı Musa, esner gibi:

- Dur canım, diyor, dur hele. bir. Ne olmuş? Telaşlanma.. İyi olur inşallah..

İmam bağırıyor:

- Ulan, ocağı batası, gayri iyisi kötüsü mü kaldı. Harmanı yaktılar diyorum. Koşsanıza.

Hıdır, uyku sersemi bir sesle:

- Ortalığı gürültüye verme, diyor; iyi olur, iyi olur inşallah.

İmam, muhtarın dükkânına doğru koştu.

Her gece Yusuf Efendi'yle oturup dertleşiyoruz. O bana::

- Ne yapacağız? diye soruyor. Ben ona:

- Ne yapacağız? diye soruyorum.

Kış geldi. Mıcır, temelli uyuştu kaldı. Bir gece yarısı acı feryatla uyandım. Ses kahveden geliyor. Giyinip gittim. Kahveci Hıdır ağlayıp dövünüyor. Karısını muhtarla bastırmış. Anlatıyor, bağırıyor, ağlıyor.

İmam esniyor:

- İyi olur inşallah

- Yahu imam.

- İyi olur, iyi olur. Hıdır Ağa,.. İyi olur inşallah...

- Ulan imam, inşallahı maşallahı mı kaldı? Muhtarı bastırdım diyorum. Kendi samanlığımda be.

Murat ağa:

- Sabırlı ol, diyor: Allahından bulur. İyi olur inşallah.

Hıdır köpürmüş, hepsine ağız dolusu söyüyor.

Ertesi gün, olanları Yusuf Efendi'ye anlattım.

- Kendi başına bir iş gelen canlanıyor, dedi.

Ama, ertesi gün unutuluyor. Mıcırlılar, günde beş kere ağızlarını açıyorlarsa, beşinde de "İyi olur inşallah" diyorlar. Yusuf Efendi olmasa, çıldıracağım. O da bana "Sen olmasan öğretmen, çıldıracağım." diyor.

Bahar geldi, Karlar kalktı. Bir gün muhtarın dükkânında, imam, Sarı Musa oturuyoruz. O koca Murat Ağa:

- Muhtaaaar ! Muhtaaar !. diye bağırarak geldi.

Murat Ağa, derdinden çekirge gibi sıçrıyor. Sakallarından yaşlar süzülüyor:

- Muhtar, aman muhtar. Aslan gibi yiğit oğlum gitti.. Koş muhtar !

Murat Ağa'nın oğlunu pusuya düşürüp vurmuşlar. Murat Ağa hem ağlıyor, hem anlatıyor:

- Bişey de, Muhtar, bişey de.

- Ne diyek ağam.. İyi olur inşallah. Başka ne diyek?..

- Ulan gavat muhtar, ulan ırz düşmanı muhtar.

- İyi olur inşallah, Murat Ağa.

İYİ OLUR İNŞALLAH

– Daha bunun iyisi mi olur, alçak muhtar. Koca yiğit oğlum kanlar içinde yatıyor. Öldü be. Sarı Musa, oğlum yandı.

– İyi olur Murat Ağa, iyi olur inşallah.

Neredeyse çıldıracağım. Yusuf Efendi, o gece bana geldi:

– Bunun sonu ne olacak? dedi.

Ben, şaşırıp da,

– İyi olur inşallah Yusuf Efendi, demiyeyim mi?

Yusuf Efendi, hırsından bayılıyordu:

– Sen de mi öğretmen, sen de mi...

– Vallahi değil, tövbe değil: ağzımdan kaçtı, Yusuf Efendi.

Aradan bir zaman daha geçti. Bir sabah kahvedeyiz. Küt diye kapı açıldı. Muhtar alı al, morı mor içeri girdi:

– Aman ağalar, aman...

Hiç kimse de:

– Ne oldu muhtar ? diye sormuyor.

Muhtar, saçını başını yoluyor:

– Kalkın ağalar, kalkın ! Benim kızı kaçırdılar!

Muhtar, bir Murat Ağa'nın önüne gidip dert yanıyor, bir Hıdır'a gidip anlatıyor. İmam da başını kaşıyor.

– Yahu İmam, kızı kaçırdılar benim kızı.

Sarı Musa'nın sesi duyuluyor:

– Olur, olur... İyi olur inşallah Muhtar emmi..

– Murat Ağa kardeş, sana diyorum.

– İyi olur inşallah.

Bir hafta geçti geçmedi, İmamın gelini dağa kaldırdılar. Daha sonra Hıdır'ın ikinci karısını kaçırdılar. Sarı Musa,

– Karım öllüyor, yetişin! diye bağırdı.

Sarı Musa'nın kardeşini vurdular.

En küçük bir kıpırtı yok. Çokça dürtüklenirlerse, kendilerini avutuyorlar:

– İyi olur inşallah, iyi olur inşallah.

Bir akşam üzeri mezarlığın önünden geçerken başıma bir taş geldi. Kafam yarıldı. Kanlar içinde Yusuf Efendi'ye gittim.

– Ben artık bu kövde duramam! diye bas-

ladım. Bütün içimi döktüm. Anlattım da anlattım. Baktım, Yusuf Efendi'nin gözleri dalmış, gitmiş.

– Aman Yusuf Efendi, bişey söyle canım.

– Ne söyleyeyim oğlum, iyi olur inşallah.. demez mi?

Okul tatil oldu. Ben daha bu köyde kalmam, dedim. Yusuf Efendi üzüldü, ağlayacak gibi oldu.

– Gitme, sen de gidersen, ben burada çıldırırım.. dedi.

Köyden ayrılacağım sabah, Yusuf Efendi, saçını başını yolarak kahveye geldi. Zavallının evine hırsız girmiş.

– Kim yapar bu işi?.. diye soruyor.

Kimsede ses yok.

– Kim yapar? Bişey söyleyin !

Murat Ağa:

– Ne söylesek boş, iyi olur inşallah. dedi

Yusuf Efendi, başını duvarlara vuruyor.

– Paralar gitti.. Bunun da mı iyisi olur?

Ben, Mıcır'dan ayrıldım. Başka bir köye tavinimi yaptırdım. İki aydır İstanbul' dayım Dün bir de duydum, bizim Yusuf Efendi çıldırmış..

Tombul asistan,

– Vah, vah.. dedi, çağırtalım dagörüşün.

Biraz sonra, kırmızı yüzlü, dinç bir ihtiyarı getirdiler. Öğretmen, sesi titreyerek,

– Merhaba Yusuf Efendi, dedi.

Yusuf Efendi,

– İyi olur, iyi olur inşallah.. dedi.

– Beni tanımadın mı, Yusuf Efendi?

– İyi olur inşallah.

Öğretmenin gözleri doldu:

– Nasılsın Yusuf Efendi?

– İyi olur inşallah..

Yusuf Efendi'yi götürdüler. Giderken "İyi olur inşallah" diye söyleniyordu. Öğretmen genç asistanlara teşekkür etti.

– İyi olur mu acaba? diye sordu.

Sarışın asistan,

–İnşallah iyi olur.. dedi.

Öğretmen de

– İyi olur inşallah... dedi.

BİTTİ

KARGAŞALIK AZİZ NESİN

İş sizin bildiğiniz gibi değil, ağam. Biz bilerek mi o haltı karıştırdık?

Dinle:

Kahvenin avlusundan köy odası görünür. Muhtar köy odasından fırladı, tabanı yanmış gibi hoplaya sıçraya kahve avlusuna seğirtti. Hıdır emmi,

- Ulan Muhtar, tabanı yağlamış nereye koşarsın? dedi.

Koca Muhtar, çayıra çöktü, kuyu bileziğine sırtını dayayıp, soluya soluya,

- Haber kötü, dedi.

Hıdır emmi,

- Kötü haberi yel alsın, neymiş? .. diye sordu.

Muhtar,

- Kadri Bey geliyor... dedi.

Bir zaman kimseden ses çıkmadı. Elinde askıyla bakkal Süleyman'a çay götüren kahveci Davut bile ayakta dikilekaldı.

Epeyce sonra Hıdır emmi:

- Essah mı Muhtar? diye sordu.

Muhtar:

- Essah, dedi, şimdi candarmadan telefon geldi.

Yavaşça yerimden sıyrıldım, kahvenin arkasından dolanıp kaçacağım. Yaylaya gideriim. Kadri Bey denilen herifin suratını görmedense, bir ay yaylada kalırım. Üstü açık, önü açık, üç bir yanı eski çuvalla çevrili helâyı dönerken, Muhtar ardımdan seslendi:

- Nereye ulan sıpa? Kadri Bey geliyor deriz, duymaz mısın? Babana tez söyle, bir toklu kessin... Akşama ziyafet olacak.

Ben öylece kaldım. Muhtar, elinde askıyla dikilip duran kahveci Davut'a döndü:

- Bakkal Süleyman'a söyle, karlıktan kar çıkarsın. Rakıları iyice soğutsun. Kadri Bey rakıya sıcak dedi mi, tiftiğini atar...

Kahveci Davut yürüdü. Hıdır emmi:

- Ne zaman gelirmiş? diye sordu.

İki eli iki yanına düşük Muhtar,

- Yola çıkmış bile... dedi.

Hıdır emmi doğruldu,

- Eyvah! dedi, yahu, bi herifin yüzün den bu yaştan sonra gurbetlere mi düşeceğiz?... Ne durursunuz, kalkın!..

Herkes bir yana dağıldı. Ben koşup babama söyledim. Babam haberi alınca, elini dizine vurup bir "Heyvaah!" dedi. Sonra:

- Karıı!... Koş, karıı!... diye analığıma seslendi.

Kadri Bey, eşraftan bir adam. Kasabada otel onun, sinema onun, çalgılı kahve onun, pazar yeri onun. Daha da neler onun bilir miyim?... Neci diye sorarsan, partici. Parti-pırtı işleri hep onun başının altından çıkar, hep onun elinden geçer.

Onu bir tek seveni görmedim. Hele bizim köy hiç mi hiç sevmez. Şimdi doğrusunu konuşalım, herifin bize bir kötülüğü de yok hani... Yok ama, bir suratı var, hiç mi hiç gülmez, canavar gibi.. Dediğini anlamazsın, homurdanır durur. Anlamaya anlamazsın da, sesinin sertliğinden söğüp saydığı bellidir. Önüne geleni haşlar. Neyine güvenir, bilemem... Ulan, sen candarma onbaşısı mısın, vali misin? Kadri Beysen, beyliğin sana... Hep avur-zavur, hep zart-zurt..

Köyü bir telâştır aldı. Bakkal Süleyman'ın eteği tutuştu. Hıdır emmi,

- Davulu zurnayı çıkarın!..dedi.

Tatil olduğundan öğretmen de yok. Bizim caminin mezini Hüsiin Efendi, okulun da hademesi... Hüsiin Efendi, çocukları toparladı, yola dizdi.

Bizim köy, büyük köy. Nahiye, bizim köyün yarısı yok. Aslında bizim köyün kaza bile olması gerek ya, bize kızdıklarından köyden yukarıya çıkarmıyorlar.

Akşama doğru köy düğünde cip göründü. Kadri Bey köye ciple gelir. Herkesin suratı asıldı. Lânet herifi gene mi göreceğiz ... Yüzünün nuru kaçmış... Ama ne edelim korkudan bütün köy karşılamağa çıkmışız...

Muhtar,

- Çabuk toparlanın!..dedi.

Gölgelerden güneşli yola çıktık. Hıdır emmi,

- Ulan, biraz gülün be... dedi.

Nerde gülmek, ağlayacağız. Herif bir geldi mi başlar:

- Siz adam olmazsınız...

- Medeniyet size çok uzak...

- Tuu!.. Ulan bu çirkef sular ne?..

Söyler, dırlanır, sonra yer-içer, gider.

Cip geldi, Muhtar, davulcu Memiş'e,

- Haydin, bir karşılama vurun!..dedi.

Davulcuyla, zurnacı bir hava tutturdular Bir adam cipten indi, ama Kadri Bey değil. Bakkal Süleyman,

- Hani Muhtar, Kadri Bey gelecekti ... dedi.

Muhtar da şaşırdı:

- Yahu bu, Kadri Bey değil mi?

- Yok canım, baksana yüzü gülüyor. Kadri Beyin yüzünün nuru, piri kaçmış...

Gelen adam, Kadri Beye benzemeye benziyor ama, o değil... Cipten iner inmez iki koluyla Hıdır emminin boynuna sarıldı:

- Nasılsın Hıdır emmi, iyisin ya?...

Onu bırakıp, şap diye muhtarı öptü. Babamı kucakladı. Mezin Hüsiin'in önüne katıp getirdiği okul çocuklarından birini kaptı, havada hoplattı, bir kız çocuğunu öperken, kızın sümükleri suratına bulaştı. Birini bırakıp, ötekini kucaklıyor...

Kahveci Davut, şoföre:

- Kim bu?...diye sordu.

- Aman bilemediniz mi? Kadri Bey değil mi yahu?...

- Amanın değişmiş, adama dönmüş be...

O önde, biz ardında, davul-zurna da çalarak, kahveye yürüdük. Kadri Bey'in yüzünden, güldükçe güller saçılıyor.

Babam,

- Yoksa gizliden seçim mi yapacaklar, bu adama ne oldu da insan gibi gülüyor?.. dedi.

Mezin Hüsiin Efendi,

- Seçim meçim yok, dedi, adam iyi adam.

Kahvenin avlusunda oturuldu... Çaylar geldi. Kadri Bey bir konuşkan olmuş.. Herkesin derdini soruyor. Birden fırladı,

- Size doyum olmaz, bana izin... dedi.

Muhtar,

- Aman, diye eline vardı, akşama kalın. Tokluyu kebap ettik. Rakıları soğuttuk. Bir dürme yapıldı, ağzınıza göre...

Kadri Bey,

- Sağ olun, var olun, zahmete girmişsiniz, dedi. Hepsini, beni anıp âfiyetle yersiniz. Gece bastırmadan öteki köylere varacağım. Buraya neye geldim, bildiniz mi?..

Kimsenin sesi çıkmadı. Kadri Bey:

- Ben her zaman gelir, hatırınızı sorarım. Siz hiç şehire gelmezsiniz. Bana uğrayıp bir acı kahvemi içmezsiniz. Ne var, ne yok diye sormazsınız. Vallaha dargınım. Salı günü hepinizi beklerim. Gelin, bir güzel yiyip içelim, eğlenelim. Şu ölümlü dünyada bir âlem yapalım.

Herkes şaşmış, ağzına bakıyor.

- Hepinizi beklerim. Unutmayın, salıya.. Sabah erkenden... Biriniz gelmesin, bir daha yüzünüze bakmam... Köyünüze adımımı atmam.

Elini omzuma attı,

- Hep mi? dedim.

- Hep...dedi, yediden yetmişe, hep...

Mezin Hüsiin Efendi'nin sırtını sıvazladı:

- Hep geleceksiniz, beklerim. Salı günü...dedi.

Kimini öptü, kimini kucakladı, kiminin elini sıktı, kiminin sırtını sıvazladı, omuzunu okşadı, en sonu Hıdır Emmi'nin elini birden yakalayıp şap diye öpmez mi? Hıdır emmi, şaşkın,

- Aman estağfurullah...dedi.

Kadri Bey, cipe bindi. Elini sallayarak cipin penceresinden:

- Salıya beklerim... Gelmeyen olursa darılırım... diye bağırarak gitti.

Hıdır emmi,

- Velâkin namuslu adam... dedi.

Babam,

- Ne demek, dedi, adam gibi adam işte .. Adam dediğin böyle olmalı...

Mezin Hüsiin Efendi,

- Hiç şu adamda onur, kibir var mı? dedi. Köylü parçası demez, bizimle bile senli benli konuşur.

Kahveci Davut,

- Bir tane, dedi, memlekette bir tane...

Muhtar,

- Kalbi temiz, kalbi...dedi. Memlekette böyle iki Kadri Bey daha olsun, yeter..

Bakkal Süleyman,

- Denizlerimizde Yavuz zırhlısı, karalarda bu Kadri Bey... dedi, yüzümüzü ağartan bunlar...

Arkadaşlara,

- Bu Kadri Bey, "Öl!" desin, öl dediği yerde, yoluna ölürüm... dedim.

Salıya var beş gün. Köyde bir hazırlık başladı. Kadri Bey'le oturup içeceğiz, kadeh tokuşturacağız. Kimisi yeni urbalar dikindi, kimisi kasabaya koşup hazırdan urba aldı. Biz salı günü geceden çıktık yola. Köyde karılarla on bir-on ikisinden küçük çocuklar kaldı. Atlılar, arabalılar yola düzüldük. Öğleye doğru şehire vardık ki, bir ana-baba günü. Bu ne? Ben böyle bir kalabalık görmemiştim. Şehrin girişinde Konak önü derler bir düzlük çayırlık var. Millet o çayırlıkta ağaçların altına oturmuş, şişeleri dikiyor. Çayırın üstü halı döşenmiş gibi boş şişe serili. İçen, şişeyi atmış. Bizi daha uzaktan görüp karşıladılar:

- Buyrun ağalar, buyrun ağalar!..

Muhtar şaşırdı,

- Amanın, bir yanlışlık olmasın, dedi .. Yeriz, içeriz de, sonradan para mara isterler ..

Hıdır emmi:

- Para isteseler kolay, dedi, ya yeyip içtikten sonra yanlış yere geldiniz derlerse.

Her ağacın altında davul-zurna takımı, ayrıca bölük bölük saz takımları, Memlekette saz bırakmayıp buraya doldurmuşlar. Kimi çiftetelli oynuyor, kimi horon tepiyor.

Kahveci Davut, karşılayıcılara,

- Ağalar, biz Kadri Bey'e geldik, onu göreceğiz... Bir yanlışlık olmasın... dedi.

- Hoş geldiniz, hoş geldiniz. Kadri Beyin daveti bu... Biz, Kadri Bey'in adamlarıyız. Hele buyrun, çayır beğenin...

Akar suyun kıyısında, çayırın düz boşuna oturduk. Atları, arabaları çektik bir yana... Oturmamızla, şişe şişe rakılar, şaraplar geldi..

- İçin!..

- İçelim anasını satayım...

Şişeyi diken, tüketip öteye atıyor. İki kişi durmadan bize rakı, şarap yetiştiriyor. İçtik, içtik...

Mezin Hüsiin,

- Likör isterim! dedi.

- Ne likörü olsun, ağam?

- Ne olursa olsun, likör olsun da...

- Sen şu rezil Mezin'e bak!... Ulan sen likörün adını nerden duydun?..

- Buyur!..

Likörler geldi. Mezin Hüsiin, yarıya gelmiş rakı şişesine likörü doldurup, çalkalayıp çalkalayıp içiyor.

Muhtar:

- Fotka!..diye bağırdı.

O da geldi. Hıdır emmi:

- Konyak getirin, alçaklar! dedi.

Konyak şişeleri geldi. Hıdır emmi, şarabı konyağa katıp çekti.

Bizde delikanlı takımı, babalarının yanında içmek değil, öksüremez. Delikanlılar, çalıyı siper etmiş, orda içiyor. Ben, bütün içkileri birbirine katıp içtiğimden, arkadaşlara sordum:

- Ulan, adını duyduğunuz bir başka içki yok mu?

- Var, var ama, burda bulunmaz, dedi.

- Nedir o?

- Fiski...

- Heey! diye bağırdım, fiski getir!...

Adam, üç fiski şişesini kapmış, geldi:

- Buyur!...

Tekel İdaresi hep bu Kadri Bey'e mi çalışmış?.. Bizim oralarda ne kadar köy, kasaba varsa, hepsinin erkekleri bu çayıra dolmuş. Bizim karşımızda da, suyun öteki kıyısına çingeneler gelmiş. Çadırları kurmuşlar kalaycılar, ha babam içiyorlar..

Mezin Hüsiin,

- Ulan, biz çingenelerle bir arada mi içeceğiz? diye bağırdı.

Kahveci Davut,

- Bu yanda, arkamızda da çingeneler var... dedi.

Çingene mingene hep karışmışız. Derken Kadri Bey göründü:

- Hoş geldiniz ağalar...

Adama bak sen; bir adam ki altı okka..

KARGAŞALIK

Biz, saygı olsun diye şişeleri sakladık. Elimize şişeleri verip, zorla bize içirtmez mi? Babam da ordan:

-İçin, için ğayri...demez mi?

Hıdır emmi,

-Kadri Bey, biz bu çingeneleri bura - dan sürüp çıkaracağız, dedi.

Kadri Bey:

-Ellemeyin. dedi, hep bir Allah'ın kulu- yuz. Çingenenin babası da Adem Aleyhis - selâm, bizim de.. Hep kardeşiz..

Yahu, şu Kadri Bey'e bak, ne adam be..

Bakkal Sülüman'ın oğlu,

-Ben, bu babamı vuracağım, dedi.

-Niye?...

-Karışmayın siz, vuracağım. Bir taban - cası olan varsa, insaniyet namına versin...

Derken, Muhtar'la Hıdır Emmi de kapış- tılar. Bizim zurnacı, karşıdaki çingene zur - nacının üstüne yürüdü.

Mezin Hüsiin,

-Hey, ulan hey, dedi, şimdi tam taban - canın olacağı sıraymış..

-Gözünü sevdiğimin aslan sütü, birini öldürmeden daha durulmaz...

Yalnız bizimkiler değil, öteki köylüler de kapışmış. Ben, ağaçtan bir dal kesip yü- rüdüm. Kim gelirse önüme çalıyorum sopa - yı...Kafama bir şişe inmesiyle kendimi yer de buldum.

Hıdır Emmi yanıma yığılmış kusuyor.

-Bir bıçağın yok mu? diye soruyor ba - na...

Bıçağım olsa, şurda kırk-elli kişiyi ye re sermez miyim?

Derken, Kadri Bey bir daha öründü..

-Vatandaşlar!. ..diye bağırmasiyle, her- kes durduğu, yattığı yuvarlandığı yerde "E - sas vaziyetine" geçti.

Kadri Bey,

-Biz hep arkadaşız, dostuz dedi. Hep bi- riz, birliğiz.

Kahveci Davut,

-Kadri Bey, söyle, senin düşmanın kim, kanını içelim... dedi.

Ordan biri bağırdı:

-Kadri Bey'in düşmanı, bizim de düşma- nımız...

Demeye kalmadı, aşağı yolda yedi oto - mobil göründü. Bir ses duyduk:

-Yürüyün arkadaşlar!. ..

Biz otomobillere yürüdük. Hep birden, o otomobillerdekilere:

-Yuuuu!.... diye bağırdık.

Otomobildekiler şaşırdı. Bizim köylün davulcusu, davulu kaldırdı ki, otomobilden inenlerden birinin kafasına geçirsin. He - rif sarhoşlamış, ayakta zor duruyor. Davu- lu kaldırdı, babamın kafasından aşağı yarı beline kadar geçirdi. Zurnacı da zurnayı Hı- dır Emmi'nin kafasına indirdi.

Biz böylecene uğraşırken, o arabadan inenler,

-Candarma!. ...Polis!. ..diye bağırma- ya başladılar.

Kadri Bey, arabadakilere,

-Halk sizi istemiyor işte, çabuk gidin burdan... dedi.

Polisler de,

-Biz sizi koruruz, kaçın! dedi..

Polisler, önce sis bombalarını, gözya - şı bombalarını salladılar. Gelgelelim rüz - gâr mı birden değişti, onlar mı rüzgârın ner- den estiğini hesaplayamadılar, her ne ol - duysa oldu, arabadan inenlerle aramızda bir-iki adım kalmışken, tam saldıracağız sis- ler bizden yana dönmedi mi? Sis, duman dört yanımızı sardı. Bir kere başlamışız, gay- ri dönmek olur mu? Gazlar, sisler, duman - lar içinde, hem şakır şakır ağlıyorum, hem sopayı çalıyorum. Birini kapıp ayağımın al- tına aldım. Benim altımdaki başka biri - nin hilmüğüne binmiş, herifi eziyor.

Ayağımın kaymasıyla ben uçtum, hava- da aşağı iniyorum. Gerisini bilmiyorum. Ka- ranlıkta gözümü açtım ki, uçurumun dibin - deyim.

Köye vardım. Haftasına bizim köyün öğ- retmeni döndü. Elinde bir gazete:

-Tuuuu!... Siz ne yaptınız? diyor.

-Ne yapmışız yahu?

Biz, ne yaptığımızı öğretmenin elindeki gazeteden öğrendik.

Sizin bildiğiniz gibi değil ağam. İş kar- gaşalığa geldi. Yoksa biz, o haltı eder mi- yiz? Onca içkiyi karıştırınca insan, ne halt olsa eder.

BİTTİ

-Ayören köyünden Esse'nin Mehmet derler biri vardır, çok hoş söyleşir bir adamdır, onu dinlemeden gitmeyin... dedi.

Kaymakamın dediğine göre, Esse'nin Mehmet, Nasrettin Hoca'nın torunlarından denilenlerdenmiş, öyle şakacı, alaycı bir hoş adammış. Anlatırken ağzına baktırırmış. Kasabada pazar kurulduğu günler, köyünden pazara iner, pazar yerindeki çardaklı kahvede, çevresinde toplananlara öyle olmadık, duyulmadık şeyler anlatırmış ki, onu dinleyenler de gülmekten katılırlarmış.

Ertesi gün kasabanın pazarıydı. Kaymakamın verdiği salık üzerine, Esse'nin Mehmet'i dinlemek için, ordan ayrılışımı bir gün erteledim.

Kaymakam, pazar yerindeki çardaklı kahveye yolladığı adama, ordan Esse'nin Mehmet'i alıp getirmesini söyledi. Bu arada bana,

-Dinleyeceksin ama, dediklerinin hiç birine inanmayacaksın. Lafından yüzde seksen indirim yapsan yine de azdır. Pireyi deve yapar... diye beni uyardı.

-Selâmünaleyküm kaymakam bey, beni buyurmuşsun... diye bir adam girdi.

Bu, Esse'nin Mehmet'miş. Yanında da Recep ağa adlı bir köylü vardı.

Kaymakam,

-Epiydir uğramadın da gelmeni rica ettim. Yoksa kahvemi içmeden bizi çiğneyip köye mi dönecektin? dedi.

Esse'nin Mehmet,

-Estağfurullah kaymakam bey, o nasıl söz... Rahatsızlık vermek istemedim.. dedi.

Odacının getirdiği kahvelerimizi içerken kaymakam, Esse'nin Mehmet'e benim için,

-Beyefendi, adını duymuş, seni dinlemek için taa nerelerden kalkmış buraya gelmiş. Ünün her yerde dolanıyor... dedi.

Esse'nin Mehmet,

-Allah Allah! diye şaşmış göründükten sonra sordu :

-Seçim meçim zamanı da değil ya, beyefendi aday maday mı da bizi dinlemeye gelmiş.

Kaymakam, benim kim olduğumu söyledikten sonra, bişey anlatması için Esse'nin Mehmet'e üsteledi. Sesi güzel olanların nazlanmaları gibi, Esse'nin Mehmet de,

-Neyi neresinden anlatalım bilmem ki.. diye ağırdan aldı.

Kaymakam da,

-Hani şu imamı köyden nasıl kaçırdığını anlat, o hikâyene bayılırım, dedi.

Esse'nin Mehmet, bir öksürükle sesini ayarlayıp eski zamanın meddahlarının pozunu alarak anlatmaya başladı :

-O zamanlar daha çocuk sayılırdım. Rahmetli babam, canavar ney olur da başedemem diye, beni odun kesmeye dağa bile gönderezdi, o kadar küçüktüm. Fes giydiğimiz günler, daha şapka kanunu çıkmamış. Günlerden bigün, köyün düzlüğünde arkadaşlarla oynarken, köyün alt başından bir gümbürtülü ses duyduk. İnsan sesi desek değil, hayvan sesi desek değil... Biz meraklanıp sese doğru gidecek olunca, bir de baktık, o sese bütün köy ayaklanmış, erkeği, kadını evlerden uğrayıp, gümbürtülü sesin geldiği yöne doğru gidiyor. Kimisi gök gürlemesidir, diyor : Kimisi de Göktepe kayaları göçtü, diyor. Allah rahmet eylesin Muhtar emmim, "Belki bir göçüntü ney vardır, kaçın, kaçışın, durun, gitmeyin!" diye oyana gidenleri durdurdu. Hâlâ o korkunç ses geliyor. Büyükler "Ya kıyamettir, ya kıyamete alâmettir!" diye söyleşip şaşıp dururken, bir de baktık, az bişey insana benzer kara çalı sakallı biri, huuu çekerek, huu çektikçe dağları, taşları inleterek bize doğru geliyor. Derken o kara çalı sakallı adam, sesinin makamını değiştirdi. Rahmetli Muhtar emmim çok bir bilgiç adam olduğundan, sakallının gümbürdemesinin ne demek olduğunu anlayıp,

-Hiç korkmayın, bu gelen Müslümandır, tekbir getirmesinden belli... dedi.

Alnı secde görmemişlerden Rıza Çavuş, elini alnına vurup,

-Eyvaaah! Dediğin doğruysa, işte biz asıl o zaman yandık. Müslümanın böylesi bizi köyde aç kor da gene kendisi doymaz. İyisi mi, siz beni dinleyin, ya bu çalı sakallıyı köye sokmadan burdan dehleyelim, ya da köyü ona bırakıp biz burdan savuşup göçelim... dedi.

Muhtar emmim,

-Kes zevzekliği, çarpılırsın... Bu gelen mübarek bildiğimiz insanoğluna benzemez. Hızır Aleyhisselâm olsa gerek... deyip herkesi susturdu.

Kara çalı sakallı adam yaklaşıp da "Esselâmünaleyküm ya ehl-i İslâm!" diye gürleyince bebeler korkuya düşüp kaçıştılar. Selâmına selâm verildikten sonra, o kara sakallı elini öyle bir ileri doğru uzattı ki, yani ordakilere "Karşımda eşşek gibi dikilip durmayın, elimi öpün ulan yabaniler!" demeye getirdi. Bunu ilk anlayan Muhtar emmim, çalı sakallının elini öpünce, oradakilerin hepsine de el öpmek düştü. Yalnız Rıza Çavuş, sözünü esirgemezin biri olduğundan, elini öpmek için çalı sakallıya yaklaşınca birden,

-Ulan bu nasıl bir pis koku, kızgın tekeler de böyle kokmaz, aman öte dur herif! diye sakallıyı iteleyip geri sıçradı.

Muhtar Emmim, Rıza Çavuş'un uygunsuzluğunu kapamak için hemen lâfı kapıp,

-Hazret, nerden geliş, nere gidiş? diye kara sakallıya sordu. O da, gene bir gümbürtülü, "Destuur yaa dooost!" çektikten sonra,

-Hak yolcusuyum, Hak'tan gelir, Hak'ka giderim... dedi.

Alnı secdeye değmemiş olan Rıza Çavuş, Muhtar emmime,

-Herifin adresini öğrendin... dedi.

Sonra kara çalı sakallı adam, öyle bir "Huu!" daha çekti ki, Boztepe mağarasında karayel bile yankılanıp uğuldamaz. Bu huher ne demekse, bizim köyün yaşlıları ağlamaya başladılar. Adamı alıp köy odasına götürdüler. Önüne sofrayı kurdular. Boşalan çorba çanağını kaldırıyor, et yemeğini önüne sürüyorlar, et tabağını kaldırıp kızarmış tavuğu koyuyorlar, boşalan tası kaldırıp pilav dolu lengeri önüne getiriyorlar, boşalan lengeri alıp gözleme tatlısını veriyorlar. Yanındaki köylüsü Recep Ağa'ya döndü. Yalanım var mı Recep Ağa kardeşim, sen de oradaydın gördün, yalansa söyle... Evet, doğru. İki manga askerin yiyeceğini göçürüp,

-Şimdi de borcumuzu ödeyelim... dedi.

Muhtar emmim, yediği yemeğin parasını soruyor sanıp,

-Ne borcuymuş... Burası şehir lokantası değil, köy odası... Siz ki, köyümüz kurulalı beri benzerini görmediğimiz bir ulu konuksunuz, borç ne demek! dedi.

Kara çalı sakallı,

-Borcumuz Allah'adır, namazımızı kılalım... dedi.

Kimseden ses çıkmayınca,

-Caminiz nerdedir? diye sordu.

Bizim köyün çok eskiden bir camisi varmış ama, depremde bir yanı yıkıldıktan sonra onarılmamış, kapısı kilitlenip öylece bırakılmış, kaç yıldır içine girilmemiş. Kara çalı sakallı bunu öğrenince,

-Öyleyse sizin imamınız da yok, vay başıma! dedi.

Muhtar emmim, başı önünde, utanarak,

-Yoktur... dedi.

Rıza Çavuş,

-Köyümüz yüksek dağların yücesine kurulu olduğundan buralara candarma bile zor gelir, imam uğramaz... dedi.

Kara sakallı,

-Mübarek Ramazan ayıdır, imamsız hiç olmaz... dedi.

Ordakilerden birkaçı,

-Bak yahu, Ramazan'mış da haberimiz yok, Allah Allah... diye şaştı.

Çalı sakallı,

-Size sevabıma imamlık ederim. Demek beni bu dağ başına Allah gönderdi ki size Ramazan imamı durayım... dedi.

Bunun üzerine çocukları, gençleri, delikanlıları odadan çıkardılar. Rıza Çavuş'tan sonradan öğrendiğimize göre, Kara çalı sakallıyla Muhtar emmim, Ramazan imamlığı için pazarlığa oturmuşlar da, o yüzden bizi odadan çıkarmışlar.

Hemen o gün öğleden sonra, Muhtar emmim, köyün kadınını kızını toplayıp camiyi temizletti. Camiyi silip süpürdüler. Kara sakallı Ramazan hocasının dediğine göre namaz zamanı gelmiş. Herkesi bir korkudur aldı, çünkü köyde namaz kılmasını bilen yok. Muhtar emmim eskiden namaz kılarmış ama, o da kılmaya kılmaya unutmuş.

Akşam olunca kırdan, dağdan, tarladan odundan, pazardan, kasabadan dönenler de geldi, cami avlusuna toplandılar. Ramazan imamı,

-Yarından tezi yok, namaz kılmasını size öğretmeye başlarım. Ama öğreninceye kadar namaz kılmamış olmaz. Allah kusurları affeder, yeter ki siz gayret gösterin. Şimdi ben nasıl abdest alıyorsam, bana bakıp siz de öyle abdest alacaksınız. Sonra hep birlikte camiye gireceğiz. Gözünüz, kulağınız bende olacak. Ben her ne yaparsam siz de öyle yapacaksınız, ben her ne dersem siz de öyle diyeceksiniz... dedi.

İmama bakarak abdest alan camiye doldu. İnsanların ağırlığıyla caminin döşeme tahtaları gıcırdamaya başladı. Çünkü tahtalar eskilikten iyice kağşamış, aralanmış. İyi ki döşeme tahtaları çok kalın da, bunca ağırlıktan kırılmıyor.

Ben caminin gerisinde bir yere çekildim, seyrediyorum. Dışarı atmasınlar diye de korkumdan sinmişim. Namaz kılındığını ilk göreceğimden gözüm kulağım büyüklerde,

Sıra sıra oldular. Her sıra arka arkaya dizildi. Rıza Çavuş, hemen imamın arkasına durdu. Herkesin gözü, kulağı birbirinde. En önde tek başına duran Ramazan imamı iki elini kulaklarına götürüp "Allahüekber" diye bağırınca, ordakiler de onun gibi yapıp onun gibi bağırdılar. Ramazan imamı bişey daha söyleyip eğildi, doğruldu. Arkasındakiler de eğilip doğruldular. Yalnız en arkadaki sıra, önceden eğileceklerini bilmediklerinden, öndekilere çok sokulmuşlar. Bu yüzden eğilince başları, önlerinde duranların artlarına tosladı. Onlar da arkalarında kilerin kendilerine toslayacağını bilmeyip tetikte durmadıklarından, kıçlarına tos vu-

rulmasıyla bikaç sendeleyip bir ikisi de yere yuvarlandı. Derken Ramazan imamı yere yattı, yani secdeye geldi. Arkasındakiler de onun gibi yaptılar. Gene en arkadakilerin önlerindekilere çok yaklaşık olmalarından, kimisinin başındaki fesin püskülü önündekinin kıçına değiyordu. Ben işin aslını sonradan öğrendim. Secdedekilerden biri, arkasındakinin fesinin püskülü ardına değince, her halde namazın usulü budur diyerek, o da fesli başını önündekinin baçaklarının arasına sokmuş. Öyle ya, Ramazan imamı, herkesin gözü kulağı birbirinde olsun demişti. Bacaklarının arasına fesli baş sokulan da, bunu namazın kuralı sanıp, başıyla önünde yatanın ardına başını vurmuş. Böyle böyle ön sıradaki Rıza Çavuş'a kadar gidip, onun ardına da arkasındaki toslamış. Rıza Çavuş da namazın usulünü bozacak değil ya, o da ya Allah deyip, yallah başını imamın bacakları arasına daldırmış. Neye uğradığını anlamayan imam, bacaklarının arasındaki Rıza Çavuş'un kafasını eliyle sertçe itmiş. İmam "Ben ne yaparsam siz de öyle yapın, ben ne dersem siz de öyle deyin!" dediğine göre, Rıza Çavuş da imamın yaptığını yapmak için arkasındakinin kafasına bir şaplak indirmiş. Ben bu olanları sonradan öğrendim. Yalnız Rıza Çavuş'un arkasındakine tokat attığını gördüm. O kadarla kalsa iyi tokatı yiyen de arkasındakine tokatı indirdi. Böyle böyle herkes birbirini tokatlarken bi-türlü başını secdeden kaldırmayan imam, olduğu yerde ırgalanmaya, sallanmaya başladı. Oysa, iri yarı Rıza Çavuş, namazın kuralıdır diye arkasındakini tokatlamak için kıpırdayınca, kağşayıp gevşemiş döşeme tahtaları aralanıp imamın burnu iki tahta arasına sıkışmış. Zavallı Ramazan imamı, burnunu sıkıştığı tahta arasından kurtarmak için ırgalanır, gerisini sallar, çırpınır dururmuş. Bunu bilmediklerinden, gözleri imamda onlar da, onun gibi, başları yerde, ırgalanmaya, belden aşağılarını sallayıp titremeye başladılar. Burnunu kurtaramayacağını anlayan imam, canı çok yanmış olacak ki,

-Burnum sıkıştı! diye bağırdı.

ALLAH KABUL ETSİN!

"Ben ne dersem siz de öyle deyin!" demişti ya,camidekiler de imam gibi hep birden,

-Burnum sıkıştı ! diye bağırıştılar.

İmam bu kez,

-Burnum tahta arasına sıkıştı ulan'. diye bağırdı.

Bizim köylüler de,aynen imam gibi bağırdılar :

-Burnum tahta arasına sıkıştı ulan !

İmam feryat ediyor :

-Ulan öyle değil,yandım,beni kurtarın !

Kimse imamın dediğinden dışarı çıkmıyor.Başları secdede,belden aşağılarını sallayıp ırgalayıp imam gibi feryat ediyorlar :

-Ulan öyle değil,yandım,beni kurtarın !

İmam çırpınıyor :

-Allah belânızı versin,ulan ölüyorum.

Arkasındakiler hiç bir yanlış yapmamaya dikkat ederek bağırıyorlar :

-Allah belânızı versin,ulan ölüyorum.

-Burun gitti elden,burnum kopacak,

-Burun gitti elden,burnum kopacak !

-Ulan bu dediklerim namaza dahil değil avanaklar !

-Ulan bu dediklerim namaza dahil değil avanaklar !

Baktı ki kurtaracak kimse yok,imam bir zaman daha bacak atıp arkasını titrettikten, ırgalanıp sallandıktan sonra öyle bir çığlık attı ki,köye ilk gelişindeki gümbürtüsü yanında vızıltı kalır.Zaten depremden yarı yıkık cami, imamın bu feryadıyla sallanıp üstümüze yıkılacak sandık.Kara çalı sakallı Ramazan imamı,burnunun bir parçasını döşeme tahtalarının arasında bırakıp

canını kurtardı. Burnundan kan akarak [illegible] miden dışarı kaçtı.Demek usul [illegible] yerek köylü de arkasından.

-Namaz bitti,namaz bitti ! diye bağırarak kaçıyor.

Bizim köylüler de,

-Namaz bitti,namaz bitti ! diye bağırarak kaçan imamı [illegible] ından koşuyorlar.

"Kaç [illegible] ovalar [illegible] ından her zaman hızlı koşar" der[illegible], çok doğru.İmamın arkasından yet[illegible]dik.Kara [illegible] sakallı Ramazan im[illegible], gecenin karanlığına karışıp gitti.Gidiş o gidiş...Bunun üzerine Rıza Çavuş,

-Namazı da kıldık,Allah kabul etsin ! dedi.

Esse'nin Mehmet hikâyesini bitirmiş , susmuştu.

Kaymakam,

-Atıyorsun ama güzel atıyorsun,dedi

Esse'nin Mehmet,

-İşte köyl[illegible] Recep Ağa'nın [illegible] yalansa o söyles[illegible] dedi.

Bu kez ben,

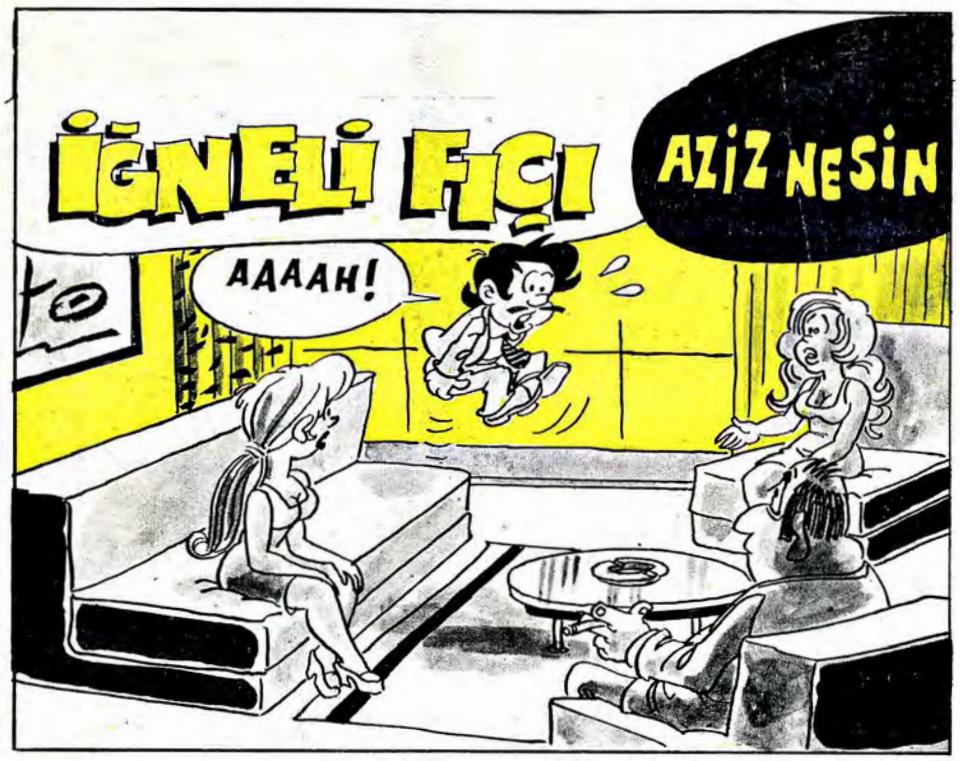
-Ben hikâyeyi bi[illegible] miştim, dedim.

Esse'nin Mehme[illegible] den, pişkinlikle,

-Olabilir, dedi, [illegible] tahtalarına sıkışan [illegible] zan imamı dünyada[illegible]

Sonra ek[illegible]

-Zate[illegible] til hi[illegible]

Beşinci karım mı? Doğrusu, mükemmel bir kadındı, çok anlayışlı bir ev kadını... Renk renk, biçim biçim, öyle bir sofra kurardı, sanat eseri bir tablo gibi... Eline, ayağına çabuk mu çabuk, hamarat mı hamarat... Dikiş, nakış, her iş onda, birinci sınıf terziydi. Üstelik öyle de tutumluydu ki, bekârlığımda tek başıma harcadığım paranın daha azıyla ikimiz gül gibi geçinip gidiyorduk.

Evet, biliyorum, bütün özelliği yalnız ev kadınlığı olan bir eşle yaşamak zordur. Ama yalnız bir ev kadını değil, hem de aydın bir kadındı. O bir toplulukta, bir toplantıda konuşurken övünçle göğsüm kabarırdı.

İçinizden geçeni anlıyorum; kimbilir ne kaknemdi diye düşünüyorsunuz. Yanılıyorsunuz. Güzeldi. Hayır, ihanet de etmedi, bana, yuvasına çok bağlıydı. Böyleyken, ondan neden mi ayrıldım? Bunu anlamanız için, size önce onunla nasıl evlendiğimizi anlatmalıyım.

Akşam yemeğine bir arkadaşımın evine çağrılıydım. Ben eve gittiğimde, salon, benden önce gelmiş konuklarla doluydu. Tanış olduklarımla selamlaştım, olmadıklarımla tanıştırıldım. Nedense hava çok resmi ve soğuktu. Bakışlarımla oturacak bir yer aradım. Bir köşedeki boş koltuğa oturdum. Oturmamla havaya sıçramam bir oldu, canımın acısından öyle sıçramışım ki, neredeyse başım tavana çarpacaktı.

-Bu şaka değil, namussuzluk! diye bağırdım.

Ne olduğunu anlamayan konuklar, benim böyle bağırmam üzerine ilkin donup kaldılar, ama ben acıdan suratımı buruştura rak elimi arkama atıp da, kaba etime, take miğime kadar batmış olan iğneyi çıkarmaya çalışırken, kendilerini tutamayıp, kahkahayı bastılar. O ağır hava, kahkahalarla gevşeyip, yumuşamıştı, ama ben de acıdan ölüm terleri döküyordum.

-Ben burada canımla uğraşıyorum, siz karşıma geçmiş gülüyorsunuz! diye bağırdım.

Ama bu kızgınlığım, onları daha çok güldürmekten başka bir şeye yaramadı.

O sırada melek yüzlü bir genç kız bana sokulup, utangaç, titrek bir sesle,

-Çok affedersiniz, suç benim... diye fısıldadı.

Ne demek istediğini anlayamamıştım ama, bu kadar güzel bir kız suçlu olamazdı.

-İçeriki odaya buyrun da çıkarayım.. dedi...

Canımı dişime takıp, bir elim iğnenin battığı yerde, topallaya topallaya kendimi kızın gösterdiği odaya atmaya çalışırken konuklar hâlâ kahkahalarla gülüyorlardı.

O güzel kız,

-Lütfen şuraya uzanın! dedi.

Geniş divana, yüzü koyun uzandım. Hiç bir şey yapamıyor, yalnız acıdan inliyorum. Her şeyi o kendi eliyle yaptı. Önce pantolonumun kemerini çözdü. Sonra pantolonumu ayağımdan sıyırdı. Acıdan utanacak durumda değildim; kendimi onun ellerine bırakmıştım. İğnenin battığı yeri bulamadığından, beni biraz daha soymak zorunda kaldı. Sonra kabamdaki iğnenin çıkmasıyla,

-Ooh, dünya varmış! diye geniş bir soluk aldım.

-Nasıl çıkarabildiniz? diye sordum.

-Dikiş iğnesiydi, dedi, iplik de geçirmiştim.. İpliğinden çekince, kolayca çıktı.

Doğrusu, bana kendisini yutturmaya çalışmıyor. Her şeyi bütün içtenliğiyle anlatıyordu. İnsana batan dikiş iğnesini çıkarmak, her zaman böyle kolay olmazmış. Çünkü dikiş iğnesi bir battı mı, insanın bedeni içinde, canlıymış gibi kayar gider, boyuna gezermiş. Annesinin içinde iki, babasının içinde de dolaşıp duran bir dikiş iğnesi varmış. Bu kazalardan sonra çok tedbirli davranıyor, deliğinden iplik geçirilmemiş dikiş iğnelerini oraya buraya bırakmıyormuş. Çünkü, iplik geçirilmiş iğneyi çıkarmak kolay oluyormuş.

Kız bana bütün içtenliğiyle bunları anlattı da, ben yine aymadım. Boşuna mı aşkın gözü kördür, demişler.

O odada ne kadar zaman kaldığımızı bilemiyorum. Yalnız şunu açıklarsam, her şeyi anlamış olursunuz; odadan çıkınca salondakilere, nişanlandığımızı ilân ettik.

Kısa süre sonra da evlendik. Balayı geçirecek paramız olmadığından, bir güzel otelde üç bal günü geçirmeye karar verdik.

Bilmem, o olayı nasıl anlatsam, -çok affedersiniz- otelde daha ilk yatağa girdiğimiz geceydi. Birden odamızın kapısı dışarıdan şiddetle vurulmaya başlanmıştı. Çünkü ben, yatakta kalçama batan iğnenin acısıyla avazım çıktığı kadar öyle bir bağırmıştım ki, bir cinayet işlendiğini sanan otel görevlileri de odamızın kapısına yığılmışlardı. Evet, başıma gelen gerçekten bir felâketti. Düşünebiliyor musunuz; uzun zaman yutkuna yutkuna hep o kavuşma gecesini bekliyorsunuz. Soyunup, yatağa giriyorsunuz. Sevgili eşiniz, incecik geceliğiyle koynunuza giriyor. Büyük bir coşkunlukla eşinize sarılır sarılmaz, bu kez kaba etinizden değil, can evinizden yaralanıyorsunuz. Haarrt diye bir iğne giriyor, hayır saplanıyor, hem de göğsünüze, hem de kafes kemiğinize kadar... Kapımıza biriken otel görevlilerini, bağırışımın ilk evlilik gecesinin şakası olduğuna pek zorlukla inandırıp, oradan savdık.

O üç bal günü, bana zehir olmuştu. Çünkü, her ne zaman, karımın her neresine elimi atsam, ille de elime iğne batıyordu. Karımın en olmadık, en inanılmaz yerlerinde bile iğne vardı. Ben artık onu, sarıp sarmalamak şöyle dursun, ellemeye bile korkuyordum. İğnelerin, ellerime batmasına çoktan razıydım, ama daha başka yerlerime iğnelerin batması çok daha acılı oluyordu.

Otelden evimize dönmüştük:

Yeni evimizden işime ilk gideceğim sabah, kapıdan çıkarken, belki yemeklik bir şeyler ister diye,

-Akşama ne getireyim? diye sordum.

O, hiç duraksamadan,

-İki, üç kutu toplu iğneyle, bir iki paket de dikiş iğnesi al... dedi.

Ertesi sabah da işime giderken de, dikiş makinesi iğnesi, daha ertesi sabah da başlı iğne istedi. İşime beni uğurlarken, iğne ısmarlamadığı sabah pek seyrekti. Yorgan iğnesi, çuval dız, dikiş iğnesi, dikiş makinesi iğnesi, pikap iğnesi, başlı iğne, toplu iğne, çengelli iğne, yaka iğnesi, başları renkli iğne, süs iğnesi, daha bilinen bilinmeyen her tür iğnenin her numarasından isterdi. Kimi sabahlar, unuturum da yanlış iğne alırım diye, kapıdan çıkarken elime bir yazılı kâğıt tutuşturuyordu. Bir kutu küçük toplu iğne, bir enjektör iğnesi, bir paket de orta boy dikiş iğnesi...

Bir sabah yine,

-Evde hiç iğne kalmadı.. diye bana iğne ısmarlayınca,

-Kuzum, bu kadar iğneyi ne yapıyorsun? diye sordum.

Bu soruma pek şaşmış göründü.

-Ayol, iğne bu, iğne ile ne yapılır. İğne bir evin en önemli ihtiyacı.

Sonra da bana çıkışmaya başladı.

-Sen bu ev salt senin getirdiğin iğnelerle mi oluyor sanıyorsun? Ben almazsam, senin getirdiklerin yetişir mi hiç!

Doğru, yetişmezdi; evin iğne ihtiyacı hiç bitmiyordu. Bir pazar günü evdeydim. Koltuğumda oturmuş gazete okuyordum. Karım da karşımda dikiş dikiyordu. Bir ara başımı kaldırıp karıma bakınca, dehşete düştüm. Çünkü karım, avucuna doldurduğu bir avuç iğneyi ağzına atmıştı. Zaman zaman gazetelerde, ameliyatla midesinden iğneler, çivi ler, anahtarlar, çatal, kaşık çıkarılan insanlara değin haberler okurdum. Demek karım da onlar gibi, iğne yutan bir ruh hastasıydı. Kendisine baktığımı görmeyen karım, bir avuç iğne daha alıp ağzına attı. İğneleri nasıl yutacak diye merakla ona bakıyordum, o güzel boynundan iğneler nasıl geçecekti. Ama karım, ağzındaki iğneleri yutmadı. Ağzından teker teker iğneleri çıkarıp, elinde diktiği kumaşa sokuyordu. Demek, ağzını iğne kutusu olarak kullanıyordu.

Birkaç evli arkadaşıma bu olanları anlatınca, onlardan da çoğunun da başında, aynı dert olduğunu, ama aile sırrıdır diye kimselere açamadıklarını öğrendim. Onların karıları da, benim karım gibi düğme yerine kopça yerine, fermuar, lastik, kemer, çengel, askı, zımbazamk, bağ, kola, her türlü yapıştırıcı yerine, raptiye yerine ve daha daha nelerin yerine hep iğne kullanıyorlarmış. Demek, iğneden canı yanan koca yalnız ben değildim. Bir arkadaşım, on yıldan daha uzun zamandan beri karısına bir kez bile sarılamadığını, çünkü ne zaman yüreklenip böyle bir sevgi gösterisini göze almaya kalkışsa, bir kaç yerine birden iğneler saplanıp ah, vahla yere yıkılır, epey de kan kaybedermiş.

Bir arkadaşım da iğne korkusundan yıllardır karısının koynuna girmediğini söyledi.

Karım, yalnız kendi elbiselerine, çamaşırlarına değil, benimkilerine de, her düğme koptukça, kopan düğmenin yerine iğne koyuyordu. Ceketin düğmesi kopsa, onu bile dikemez, düğmeyi üstten iğneyle ceketin kumaşına tuttururdu. Donumun lastiği bozulmaya, gevşemeye görsün, hemen bir çengelli iğneyle, donumun belini daraltırdı. Kendi iç çamaşırları da böyleydi: donunda, kombinezonunda, jartiyerinde, sutyenin de, korsesinde, her şeyinde çengelli, çengelsiz, toplu topsuz, başlı başsız, delikli deliksiz, her türlü iğne vardı. Bana öyle geliyor ki, karım, salt iğneleri kullanabilmek için özellikle düğmelerini, lastiklerini koparıyor, fermuarını söküyordu. O iki güzel göğsünü örten elbisesi, iğne yastığı gibiydi.

Her yanım delik, deşik olmuştu. Eve gelince, daha kapıdan girer girmez, beni bir iğne korkusu alırdı. Ayaklarıma iğne batmasın diye o kadar dikkat ettiğim halde yine de batardı: çünkü terliklerimin içi bile iğne doluydu. Giymeden önce silkelediğim terliğimin içinden bidolu iğne dökülürdü. Elimi attığım yerde iğne, yattığım yerde iğne... Yemek tabağında iğne olur mu yahu, size yalan bana gerçek, çorba tasında, yemek tabağında iğne bulunur, yemeklerden iğne çıkardı. Karım yürürken, üstünden başından yerlere iğneler dökülürdü.

Başınıza gelmemişse abartıyorum sanırsınız.

Bizim eve hemen hemen hiç konuk gelmezdi. Kırk yılın başında, bilmediğinden ya da yanılıp birileri gelse evimize, iğne batmadık yerleri kalmazdı.

Evi nasıl mı temizlerdi? Karımın U biçiminde koca bir mıhladızı vardı. Evin içinde her yerde bu mıhladızı gezdirir, yerlerden, ordan burdan salkım salkım iğne toplardı. Toplamak neye yarar, yeniden dağıttıktan sonra...

Bir gece yarısıydı, midemde dayanılmaz ağrılarla kıvranmaya başladım. Sabahleyin, cankurtaran arabasiyle hastaneye kaldırıldım. Röntgen muayenesinde, midemin, iğne dolu olduğu anlaşıldı. Yalnız midemde değil, başka yerlerimde de iğneler varmış. Bu iğneleri ben yutmuş muydum, yoksa orama burama batan iğneler mi içime işlemişti, artık orasını bilemiyorum. Hekimlerin ameliyat edilmeme karar verdikleri gün sevgili karım da hastaneye ziyaretime gelmişti. Üzerime eğilerek,

-Bir yavrumuz olacak sevgilim... dedi.

Ben birden öyle bir bağırmışım ki, hemşireler koşup geldiler. Feryadım, baba olmanın sevincinden değil, üzerime eğilince karımın göğsündeki iğnelerin suratıma batmasındandı.

Karım doğursa doğursa çocuk değil, belki bir iğne yastığı doğurabilirdi. Ama onu da doğuramadı. Neden doğuramadığı bir türlü anlaşılamadı.

Bana kalırsa, çocuk, içindeki iğnelerle karımın bir yerine takılıp kalmıştır. Çocuğu doğuramayınca karımın ameliyat edilmesi gerekti. Sonucu bilemiyorum. Çünkü, boşanmıştık. Aradan yıllar geçti, ama hâlâ içimde bir sızı var, bu sızı karımı çok sevdiğimden mi, yoksa hâlâ arada bir bir yerimden çıkan, öksürürken, ya da hapşırırken ağzımdan fırlayan iğnelerin acısından mı, bunu bilemiyorum.

BİTTİ

Biz yıllarca o eski, yıkık dökük yer - de çalışmaktan artık bıkmış usanmışız da, bu yeni yapı bize olduğundan daha güzel geldi.

Yeni yapıya girdiğimiz zaman, dahayer- lerde çimento parçaları, doğrama talaşları, rende tozları duruyordu. Pencere camları bi- le kireçliydi. Uzun yıllar, içinde çalıştığı - mız her adımda delik deşik döşeme tahta - ları gıcırdayan, tavanında fareler koşuşan eski yapıdan öyle bıkmışız ki, bu yepye- ni gıcır gıcır daireye taşınınca, sevinci - mizden kolları sıvayıp, kendimiz temizliğe başladık. Talaşları, tozları süpürdük, cam - ları sildik. Bu yeni yapıya eski kadro- dan yalnız bizim müdür gelmedi. Onu başka bir yere atamışlar. Bize yeni bir müdür ge - lecekmiş. Kendisinden önce ünü geldi: Çok sertmiş ...

Yeni müdür geldi. Dik değil de, dimdik bir adam. Dik durmaktan azıcık beli içeri doğru kaykılıyor, göbeği fırlıyor, Saçları a- labros kesilmiş. Ense, sırta sıvama iniyor.. Gözleri jilet keskinliğinde bakıyor. Bakışı- nın değdiği yerden şakır şakır kan akacak - mış gibi...

Daireye gelişinin üçüncü günü on dört maddelik bir yazılı emir çıkardı. Birinci madde şuydu:

"Emirlere harfiyyen riayet edilecek. Ya- saklara katiyyen uyulacak. Bizde "En sıkı yasak üç gün sürer" diye bir söz vardır. Di- siplinli çalışmalarımızla, sinsi düşmanla - rımız tarafından bizi uyuşturmak için çıka- rılmış bu sakat sözün yanlış olduğunu is - pat edeceğiz. Emir emirdir, yasak yasaktır. Emir yapılır, yasağa uyulur."

Bütün arkadaşlar, on dört maddelik ya - zılı emri okuyup imzaladık. Öğleden sonra yazılı emri bana bir daha getirdiler. İmza- lamışım ama imzamın üstüne "Okudum" di- ye yazmamışım...

Haftada bir-iki kere bu yazılı emirler çıkmağa başladı. Emrin altına " Okudum " diye yazıyorduk. Onun altına okuduğumuz ta- rihi, adımızı yazıyor, en alta da imzamızı a- tıyorduk. Yeni müdürün hiç şakaya gelir a- dam olmadığını anlamıştık. Sesini korido- run başından duyunca titriyorduk.

Onun gelişinden beş gün sonra, bizim daireye bir tabelacı geldi. Büyük dış kapı- nın iç yanına, merdiven başına tezgâhı - nı kurdu, çalışmaya başladı. Yeni müdür, dairemiz için levhalar yazdıracakmış. Di- şarıda bir tabelacıya verse pahalı gelirmiş. Onun için bu tabelacıyı gündelikle tutmuş. Anlaşılan pek çok tabela yaptıracaktı ki, gündelikle özel tabelacı tutmuştu. Hepimiz neler yazılacak diye merak ediyorduk. Çün- kü her odanın kapısında emaye üstüne ya- zılı levhalar olduğu gibi, dış kapıda da, dai- remizin adı yazılı pirinç levha vardı.

Akşam daireden çıkarken baktık, tabe - lacı, on levhanın yazısını bitirmiş. Bu lev- halar beyaz boyalı dörtgen biçiminde tahta- lardı. Üzerlerine, iki yanına da siyah bo- yayla : "Çiçekleri koparmak yasaktır!" ya- zılıydı. Bu levhaları görünce şaşırdık. Bi- zim yeni yapılan daire bir boş arsanın or- tasındaydı. Park yoktu ki, çiçek olsun. Çi- çek yoktu ki koparılsın. Tabelacı durma - dan üç gün "Çiçekleri koparmak yasaktır!" levhaları yazdı. Dördüncü gün levhaların yazıları değişti, şöyle oldu: "Bahçeye kö- pekle girmek yasaktır !." Hangi bahçe, bah- çe nerede? Bu levhalar yazıla dursun, bir sabah bir de baktık, bizim dairenin bulun - duğu arsa, altı sıra dikenli telle çevriliyor. İki günde bu iş bitti, biz de tel örgü içinde kaldık. Böylece bomboş arsanın sınırla- rı belli oldu. Bahçe dediğimiz yer kıraç, kumlu, kireçli topraktı. Bir tek çayır, çimen yok. Yalnız arka yanda devedikenleriyle ı- sırgan otları vardı. Onlardan başka da bitki diye hiç bişey yoktu.

Müdür, kendisi de başındabulunarak "Çi- çekleri koparmak yasaktır!." levhalarının ka- zıklarını, bomboş bahçenin orasına burasına gelişigüzel çaktırdı, Bu iş bittikten sonra, yine gelişigüzel "Bahçeye köpekle girmek yasaktır!." levhalarının kazıklarını çaktır - maya başladı.

Bu işlerden sonra bizim dairenin coğ - rafya durumu şöyle olmuştu: Gepgeniş çev- rilmiş bir tel örgünün ortasında kül rengi bir beton külçesi. Dikenli telle çevrili kel-ke - leş, kır-kıraç bir arsa üstüne yer yer çakıl - mış "Çiçekleri koparmak yasaktır!." "Bah - çeye köpekle girmek yasaktır!." levhaları..

Tabelacı durmadan çalışıyor du. Yeni boyadığı levhalarda şu yazılıydı: " Parka arabaların girmesi yasaktır!." Bu levhalar da bahçeye çakıldı. Müdürün bu işleri neden yaptığını bir türlü anlayamıyorduk. Kapı di - ye tel örgüden açık bırakılan gedik öyle dar- dı ki, bir araba zorlansa bile buradan içeri sokulamazdı. Üstelik, o güne dek hiç bir a- rabanın içeri girdiği görülmemişti.

Bir sabah daireye gelince büsbütün şa- şırdık. Tel örgünün iç yanına, üçer- dörder metre aralıkla çakılan yeni levhaların üs - tünde şunları okuduk: "Dikkat Elbiseleri - niz yırtılabilir. Dikenli tellere yanaşmak ya- saktır."

Müdürün ne yapmak istediğini bir türlü anlayamıyorduk. Birtakım arkadaşlar, müdü- rümüzün çok güzel bir park yaptıracağını, onun için önceden sıkı bir hazırlığa başladığını söylüyorlardı. Kimimiz bu ya - sak levhalarını, telörgülerini beğenmiyor - duk. Kimimiz de "Siz bizi bilmez misiniz , bize ancak böylesi yaraşır. Bir park yapıl- sın , bütün çiçekleri koparırız" diye müdürü doğruluyorduk.

Aradan günler, haftalar geçiyor, ama bah- çeye tek çiçek dikilmiyordu. Bu arada tabe- lacı durmadan çalışıyor, yeni yasak levha - ları yazıyordu. Bir sabah daireye geldik, gi- receğimiz kapının üstünde bir levha "Bu ka- pıdan girilmesi yasaktır." Öteki kapıya git- tik. Orada da bir levha: "Dikkat: Bu kapıdan girilmez" .

Sol yandaki merdivenli kapıya gittik. O- rada da bir levha: "Bu kapıdan giriş- çıkış memnu ve yasaktır'.

Kapı kapı dolaşırken, daireye o sabah ge- len memurlar gittikce çoğalıyorduk. Birisi,

- Arkadaşlar, sokakta kaldık, dedi.

Birisi de,

- Pencereden girelim. Dedi.

Pencereden girmek bir şey değil. Sırt verip, birbirimizi çekerek alçak pencereler- den girebildik . Ama ertesi gün müdürümüz, her pencereye de "Buradan girmek yasaktır" diye levahalar asarsa, ne yapacaktık? Baca- dan giremezdik ya... Arkadaşlardan biri,

- Yasak masak dinlemeyelim, girelim yahu, dedi, Dışarda kalacak değiliz ya...

Ama müdürden korkuyorduk. İki-üç gün- de bir bize, "Emirlerine ve yasaklarına uy- mamız" gerektiğini bildiren yazılı buyruklar- nı imzalatıyordu. Daireye neresinden gire- lim diye uğraşıp dururken, bizden önce içeri girmiş olan arkadaşlar, pencerelerden ses - lendiler:

- Arkadaki küçük kapıdan girin...

O zamana kadar yapının arka yanında bir küçük kapı olduğunu bilmiyorduk. Üze - rinde "Yasak" yazılı olmayan o küçük kapı- dan girdik. Kümes deliğine benzeyen bu ka- pıdan bodruma iniliyordu. Oradan odalarımı- za çıktık.

Bu olaydan birkaç gün sonra müdür he- pimizi büyük salonda topladı, uzun bir kon - ferans verdi. Konuşmasının özü-özeti şuydu

"Başımıza her ne kötülük gelmişse, ya - saklara aldırışsızlıktan gelmişti. Her ne o- lursa olsun, yasaklara uymak gerekir. Yok- sa, otorite diye, disiplin diye birşey kalmaz- dı"

Dairemizde en çok çalışan tabelacıydı. Sabah -akşam onun başına gidip, yeni yeni ne yasakları yazdığına bakıyorduk. Bir gün baktık ki, onun da başında bir yasak var : "Tabelacıyla konuşmak, onu meşgul etmek, bûrada dikilip durmak sureti kattiyede ya - saktır."

Bütün bu yasak levhaları oraya buraya konurken , dairemizde hepimizi şaşırtan olaylar geçiyordu. Bahçeye köpeklerin so - kulması yasak edilmişken, bahçede köpek - ler fink atmaya başladılar. Buna hepimiz şa- şıyorduk. Eskiden tek köpeğin uğramadığı , bahçe şimdi köpek bahçesi olmuştu. Sabah- ları daireye karşı sokakta bir gürültü olu - yordu. "Kuçu ,kuçu, gel, kuçu, kuçu..." sesleri belki yarım saat sürüyordu. Her memur arkasında birkaç köpekle birlikte geliyordu. Kimisi de köpekleri bahçeye sokabilmek i - çin, eline bir kemik, bir parça et alıp, birkaç köpeği birden arkasına düşürüyordu. Hiç kö- pek sevmezken benim de içime bir köpek sevgisi düştü. Köpeklerin bahçeye girmesi yasak edilmeden önce, arkama bir köpek ta- kıp bahçeye sokmak aklıma gelmezdi. İlle bir köpek de ben bahçeye sokmak istiyor- dum ama, köpek bulamıyordum. Çünkü, şehir-

de başıboş köpek kalmamıştı. Arkadaşlar bü- tün köpekleri her sabah dairenin bahçesi - ne doldurıyorlardı. Ben de tasmalı, sahipli bir köpeği kasaptan aldığım kırpıntı etlekan dırıp bahçeye sokmak zorunda kalmıştım. Bu yeryüzünde kaç cins köpek varsa, hepsi dai- renin bahçesine dolmuşlardı. Oynaşıyorlar boğuşuyorlar, hırlaşıyorlar, havlıyorlardı..

On-on beş günde bir bizi toplayıp konu- şan müdür, bir konuşmasında şöyle dedi:

-Bahçeye köpeklerin girmesini yasak et- tiğim zaman, bazı arkadaşlar bunu saçma bul- dular. Ama ben, başımıza geleceği biliyor - dum. Yasak ettik, böyle oldu, ya bir de yasak etmeseydim, ne olurdu, düşünün.. Onun için yasaklara uymak zorundayız.

Müdürümüzün söylediğine, göre, kendi- si hayatı boyunca bir kere bile yasakları çiğ- nememişti. Bütün başarısı da bu yüzden ol- muştu.

Dairemizde bundan daha şaşılası işler de oluyordu. Devedikenlerinin dikenli dikenli , mavi çiçekleri koparılmaya başlanmıştı "Biz ancak böylesinden anlarız" diye müdürün yasaklarını savunan arkadaşların elleri bile, gizli gizli devedikenlerinin mavi çiçekleri- ni koparmaktan, kedi tırmalamış gibi çizik, bere içindeydi. Yalnız, emekliliğine üç ay kalmış olan Burhan Bey'in ellerine hiç bir şey olmamıştı. Burhan Bey çiçekleri çok se- verdi. Evinde saksılar içinde bir sürü çiçek vardı. Çiçeğe çok düşkün olduğundan, ara- mızda devedikenlerini koparmaya kıyama - yan bir oydu.

Bir sabah daireye geliyordum. Çok erken- dı. Burhan Bey elli adım kadar önümde gi- diyordu. Bahçe kapısından girdi. Devedi ken lerinin, ısırganların olduğu yana yürüdü. Ne yapacak diye köşeyi siper edip gözlerim - le onu izledim, Burhan Bey, ısırganların ara- sına daldı. Kendisini bir gören var mı diye dört bir yanına baktıktan sonra, çantasın - dan deri eldivenlerini çıkarıp ellerine geçir- di. Sonra büyük bir kızgınlıkla çabuk çabuk ısırganların başlarını koparmaya başladı.

Neden onun elleri şişip kabarmadığı nı, çizilmediğini o zaman anladım. Müdürü - müz:

-Nasıl, haklı değil miymişim, diyordu çiçekleri koparma yasağını koyduğum zaman aranızda bana gülenler oldu. Çiçek olma- yan bahçeye böyle yasak levhaları konur muymuş... Isırgan otlarını, devedikenle- rini bile koparıyorlar, ya bir de çiçek dikip park yapsaydık, ne olurdu bir düşünün...

Birkaç zaman sonra, pantolonlarımız ce- ketlerimiz yırtılmaya başladı. Her sabah a- ramızda şöyle konuşmalar geçiyordu.

-Aman Ahmet Bey, senin pantalonun baş tan başa yırtılmış yahu, donun görünüyor.

-Hiç sorma Mehmet Bey, şu bahçede- ki dikenli tele takıldım da.. Aman, senin de ceketin kolu yırtılmış...

-Allah kahretsin, dikenli tele takıldım..

Yırtıkları, ertesi gün yamanıncaya kadar çengelli iğnelerle tütturuyorduk. Benim gi- yebilecek tek elbisem kalmamıştı. Her sa- bah dairenin bahçesine girince, "Dikkat el - biseleriniz yırtılabilir. Dikenli tellere ya - naşmak yasaktır" levhasını okur okumaz kendimi tutamıyor, acaba tel örgünün yanın- dan içerisi, dışarısı nasıl görünür diye me - rak ediyordum. Bu merakı giderirken yapan- talon, ya ceket yırtılıyordu. Arkadaşlar bu kadarla da yetinmeyip, dikenli tellerin üs- tünden atlamaya başladılar. Artık bahçe ka- pısından girip çıkan hemen kimse kalmamış- tı. Yalnız yaşlılar, bu işi beceremiyorlardı . Emekliliğine üç ay kalan Burhan Bey de bir sabah dikenli tellerden atlamak istedi. Hız almak için gerilip gerilip atladı: ama yal- nız şapkası öbür yana geçebildi. Kendisi, kasap çengeline takılı sığır budu gibi, di - kenli tellere asılı kaldı. Burhan Beyi kurtar- dığımız zaman, elbisesinde yırtılmamış bir karışlık yer kalmamıştı.

Tabelacı ne kadar çalışırsa çalışsın, i- şini bir türlü bitiremiyordu. Müdür her gün yeni birkaç yasak çıkarmaktaydı. Her pen- cerenin üstüne, "Pencereleri açmak yasak - tır" yazılı levhalar konmuştu.

Müdürümüz, toptan yasak levhaları yaz- dırmaya başladı: "Buradan girmek yasaktır" "Buradan çıkılmaz", "Tükürmeyiniz" "Yer -

YASAK

lere sigara izmariti atmak yasaktır.","İşi olmayanlar içeri giremez!","Dikkat,Burada sigara içilmez!","Bu taburelerin üstüne oturmak yasaktır!","Yüksek sesle konuşmayınız!","Bu kutuya dokunmayınız, tehlike var!","Duvarlara yazı yazmak, resim yapmak ve her türlü çizinti memnudur." "Bu odaya girilmez!","Bu kapıdan çıkmak, sureti katiyede yasaktır."

Yasak levhaları arttıkça biz,dairenin önce yarısını,sonra dörtte birini ancak kullanabiliyorduk.

Daha bunlar gibi bir sürü yasak levhaları toptan yazıldı.Müdür,kendisi de başında bulunarak bu levhaları,dairenin içinde gözüne kestirdiği yerlere astırdı.Bunun sonunda çok şaşılacak durumlar ortaya çıkmıştı.Her helanın kapısında,"İşi olmayanların içeri girmeleri yasaktır!."yazılı levhalar vardı.Bu yüzden işi olmayan,boş bulduçka helâlara doluyordu.Bu yanlışlıkları müdür mü yapmıştı,yoksa arkadaşlar mı levhaların yerlerini değiştiriyorlardı anlayamadık.Müdürün kapısında beş levhadan birinde,"Tükürmeyiniz!."yazılıydı.

Dairenin içi çok aydınlıktı.Ama her elektrik düğmesinin altına,"Gündüzleri elektriği açmayınız!." yazılı levhalar asıldığından beri,bütün lâmbalar yanıyordu. Yalnız elektrikler sık sık kontak yaptığından, arada bir ışıklar sönüyordu.Çünkü her elektrik sigortasının,her kofranın altına,"Dikkat.Bu kutuya dokunmak tehlikelidir!." yazılı levhalar asılmıştı.Bu yüzden herkes kutularla oynamaya başlamıştı.Koridorlar sigara izmaritlerinden geçilmiyordu.Bir iş için daimi remize gelen kerli-ferli bir adam koridora tükürünce çok kızdım,duvardaki,"Tükürmek yasaktır!." levhasını gösterip,

-Efendi,okumanız yok mu?dedim,neden tükürüyorsunuz?

Adam utandı.

-Affedersiniz,dedi,tükürürsem ne olur diye merak ettim de...

Hayatında bir kere bile yasakları çiğnemediğini söyleyen müdür,her yanı yasak levhalarıyle donatırken,daireye gelişinin üçüncü ayında ortadan kayboldu.Evet, basbayağı kayboldu.Evine de gitmediği için, karısı, çocukları,onu bizden çok merak ediyorlardı. Müdür,yok olmuştu.Bu kayboluş,iki gün sürdü.İkinci günü akşamı,ambar memuru, onu bir tesadüfle buldu.Ambar memuru,pek kullanılmayan ikinci kattaki bir depoya girince yandaki koridordan müdürün sesini duymuş . Hemen koşup arkadaşlara söyledi.Biz de işi gücü bırakıp müdürün yardımına koştuk diyorum,çünkü müdürümüz kapana girmiş gibi koridorda sıkışıp kalmıştı.Koridor dar değildi ama,müdür yine de içeride sıkışmıştı.Nasıl olduğunu anlatayım:

Müdür,her nasılsa kapısında hiç bir yasak levhası bulunmayan bu koridorun kapısından girmiş.Öteki kapıdan çıkacak.Bir de bakmış ki,çıkacağı kapının üstünde,"Buradan çıkmak katiyyen yasaktır!."yazılı bir levha var.Hayatında hiç bir yasağı çiğnememiş olan müdür,kendi koyduğu yasağı çiğneyecek değil ya..Girdiği kapıdan çıkmak için bir de geri dönmüş ki,kapının arkasında bir levha:"Dokunmak tehlikeli ve yasaktır!."

Zavallı müdürümüz,ne o yana gidebiliyor,ne bu yana..Koridorda sıkışıp kalmış. Üstelik cıgara da içemiyor.Duvarlarda levhalar var."Burada cıgara içilmez!." "Yerlere cıgara izmariti ve kibrit çöpü atmak yasaktır!."

Biz müdürle kapı arkasından konuşabiliyorduk.

-Pencereden atlayan müdür bey,biz aşağıda bez tutarız,dedik.

Müdür içeriden,

-Pencereyi açamam,dedi,levha var . "Pencereyi açmak yasaktır!."

Daha başka bir şeyler söyledi ama, anlayamadık.Bir arkadaş kulağını kapıya koyup dinledi.

-Neden yavaş konuşuyormuş?diye sorduk.

Koridor duvarında,"Yüksek sesle konuşmayınız!." yazılı levha varmış...

Müdürümüzü hapsolduğu aralıktan bir türlü dışarı çıkaramıyorduk.Yakından tanıyanlar:

-O,orada ölür,yasakları çiğneyip dışarı çıkamaz,dediler.

Yine nasıl dışarı çıkabileceğini kendisi buldu.

-Çabuk tabelâcıya söyleyin, "Buradan çıkmak yasak değildir!." diye bir levha yazsın!.

İstediği levhayı çarçabuk yazdırıp kapının alt aralığından içeri soktuk.Müdür bu levhayı kapının arkasına astı da,ondan sonra dışarı çıktı.

Hepimize,

-Bakın,yasaklara uymamak ne zorluklar çıkarıyor,dedi,eğer şu kapının dışına, "Girilemez!." diye bir levha asmayı ihmal etmeseydik,bütün bunlar başımıza gelmez , ben de içeride kalmazdım.Çünkü,yasak levhasını görünce koridora girmezdim. Yasaklara uymanın faydasını gördünüz ya...

Yine iyi ki,"Buradan çıkılamaz!." levhalarından biri,bir helâ kapısının iç yanına asılmamıştı.

Müdürümüz,çıktığı kapının üstüne,"Buradan girmek sureti katiyede yasaktır" yazılı levhalardan birini astırdı.

Duvarlarda,kapılarda,yasak levhalarından pek boş yer kalmadı.Bir gün hep birden daireden dışarı çıkamazsak,bizi hiç merak etmeyin.Anlayın ki,biz,yasakları bozamadığımızdan ,kapana kısılmış gibi içeride kalmışız...

BİTTİ

ALFABENİN İLK HARFİ

AZİZ NESİN

Tren yolculuğunda kafamı dinlerim diye yanıma gazete,kitap almadım Bir kompartımana düşeceğimiz yolcularla arkadaş oluruz diye düşünmüştüm.Kimbilir ne bilmediğim,ne güzel şeyler anlatırlar.Yeni yeni şeyler öğrenirim.Ben onlara anlatırım, onlar bana anlatır.Güle oynaya bir tren gezisi yaparız.

Yol arkadaşlığı güzeldir.Yabancı insanların dünyasına girersiniz.İnsan hiç bilinmedik bir ülke bulmuş gibi sevinir.Beş saat,on saat,bir gün, iki gün,birbirinize içinizi dökersiniz.Sonra bir istasyonda birbirinizden ayrılırsınız.Bir daha bütün yaşamanızda ya bir kez karşılaşırsınız,ya hiç karşılaşmazsınız.Yıllar sonra birbirinizi görseniz,tanımazsınız bile.Yüzler büsbütün unutulur.Ama anlatılan bir olay,bir hikaye anılarda kalır.

Trene işte böyle bir umutla binmiştim.Dört kişilik birinci kompartımanda iki kişiydik.Böylesi daha iyi. Kalabalık olmazsa,iki kişi daha içli dışlı olur.

İkimiz de pencere yanında,karşılıklı oturuyorduk.Karşımdaki adam elli beş,altmış sularında gösteriyordu. Göbekli şişman biriydi.Genel olarak şişman adamlar zayıflardan daha neşeli olur.Göbeklerini hoplatarak,gerdanlarını titreterek gülmek,yaraşır da ondan..İnsan dediğin,güldü mü hoplatacak göbeği olmalı.Makaraları koyverince hop hop hoplatacak göbeği yoksa o insana gülmek hiç yakışık almaz

Kompartımana girince şişman adama selâm vermiştim.Adam selâmıma anlayamadığım bir mırıltıyle karşılık verdi.Ben oturur oturmaz,hemen gözlüğünü taktı,gazetesini okumaya başladı.İri bir Mustabey armuduna benzeyen burnu gazete sayfasına öyle eğilmişti ki,karşıdan bakan onu gözleri ile okumuyor da gazeteyi burnu ile kokluyor sanırdı.Hem de elinde kalem vardı.Gazeteyi okudukça kalemle işaretler yapıyor,belki de önemli gördüğü yerlerin altını çiziyordu.Yanında yığılı bir sürü gazete vardı.Okumaya meraklı biri olduğu belli Belki bir bilgin,belki profesör, belki de politikacı.Gazeteye burnunu uzatmış,günün siyasi manzarasını kokluyor.

Tren kalkınca,konuşmaya başlangıç olsun diye,

-İyi yolculuklar beyefendi, demiştim..

Burnunu gazeteden kaldırmadan , yine anlayamadığım bir şeyler mırıldanmıştı.

Tren ilk istasyonda durdu, kalktı Üçüncü dördüncü istasyona geçtik. .. Bizde ses yok.Patlayacağım. Dışarı çıksam,koridor kalabalık,ne oturacak,ne duracak yer var. Restoranda da yer yok.

Biyandan da adamın yaptığını doğru buluyorum.Laklaktan ne çıkar. İnsan bos vaktini değerlendirmeli. Durmadan okumalı.Yol arkadaşlığı iyidir ama,ya o gevezeler,uygunsuz konuşanlar,dırdır kafa şişirenler..Kimbilir şişman adam,bu geveze yol arkadaşlarından neler çekmiştir.Yalnız bişey dikkatimi çekti.Şişman adam hiç sayfayı çevirmiyordu.Hep aynı yere bakıp duruyordu.

Karşımda öylece duran bir adam. Tren sarsıntısı..İçim geçmiş,ben de uyuklamaya başlamışım.Bir dürtmeyle uyandım..

-Beyefendi,beyefendi..

Şişman adam ceketimin kolundan çekiştiriyordu.Önce bir kaza oldu, sonra da ineceğim istasyonu geçiyoruz sanarak fırladım.Şişman adam,

-Affedersiniz bişey soracağım,dedi.

Bir konuşma kapısı açılıyor, diye umutlandım.

-Buyurun efendim.

-Hastaların gözünü korkutan nedir?

Alay mı ediyor,diye yüzüne baktım. Öyle alay eder görünüşü yok.

-Hastaların gözünü korkutan şey mi ?

-Evet...

-Doktor...

Kalemle gazeteye bişeyler yazdı. Sonra,

-Değil,dedi.

-Hastanın gözünü korkutan şey, hastane...

Yine kalemle gazeteye bişeyler , yazdı.

-Olmadı,dedi.

-Vizite parası..

-Hayır..

-Başında "A" var,ikinci harfi de "M"

-Amerikan bezi..yani kefen

-Sekiz harf olacak.

-Ameliyat..

-Hah tamam..

Yeniden gazetesine daldı.Bir zaman daha konuşmadık.Bir ara.

-Beyefendi,affedersiniz rahatsız ediyorum,dedi.

-Buyurun dedim.

-Bir memlekette nüfus arttıkça artması gereken nedir?

-Milletvekili...

-I-ıh...

-Hapishane...

Kalemle yine gazeteyi bişeyler , yazdı.

-Değil...

-Karaborsacı...

-A-ah..İkinci harfi"Ü",son harfi de"M" yedi harfli..

-Tüketim...

-Hah...Tamam...

Uzun bir zaman daha konuşmadık Neden sonra adam birdenbire,

-Selâmünaleyküm..dedi.

-Ve aleykümselâaâm" dedim.

-Evet,doğru..dedi.

-Nedir doğru olan?

-Selâmünaleyküm'ün karşılığı...

Bu şişman adam galiba deli.İstermisin üstüme saldırsın da beni buracıkta boğuversin..

-Beyefendi,birşey soracağım.

-Buyrun.

-Bir nota söyler misiniz?

-Doo...

-A-ah beyfendi.

-Ree..

-Uymuyor.

-Miii..

-I-ıh...

-Faa...

-Tutmadı.Başında "S"var.İki harfli...

-Si...

-Hay Allah razı olsun.İki saattir düşünüyorum da bulamadım. Maşallah musiki bilginiz kuvvetli.

-Kuvvetlidir.Daha başka notalar da bilirim.Fa,sol,la..

Yine uzun bir sessizlik.

-Beyefendi

-Efendim?

-Güreşlerin yapıldığı yer neresidir?

-Minder.

-Hay Allah razı olsun,ben dering yazdım da neden tutmuyor diye şaşıvordum...

Elinden gazeteyi atıyor.Başka bir gazete alıyor.Yine soruyor.

-Gökten yağan?Ben taş yazdım, olmadı.

-Yağmur.

-Uydu be..Vay anasını...

Bir zaman daha geçiyor.Tren bir iki istasyondan geçiyor.Şişman adam soruyor:

-Beyefendi,merkebin türkçesi?

-Eşek..

-Tam geldi.

-Gelir.

-Yemen'in Arapçası?

-Ne yemenin?

-Sâde yeme...

-Sade olursa başkadır, yanında hoşafı olursa başkadır.

Üç harfli...

-"Ekl"

-Tamam yahu...

Ankara'ya geldik.Ankara'ya gelene kadar şişman adam,gazetelerdeki , çapraz bulmacalarla uğraştı.Ama her kelimeyi bana sordu.

-Ben her gün bütün gazeteleri alırım,dedi.

-Gazete okumak iyidir,dedim.

-Yooo.dedi,bir satır bile okumam. Ben gazeteleri bulmacaları için alıyorum.Gazetelerde ne kadar bulmaca varsa,onları çözmeden rahat edemem. Çok zevkli..Şimdiye kadar yapamadığım hiç bir bulmaca olmadı.Şıp diye bulurum.

Fileden valizimi aldım.Artık trenden iniyordum.Onun daha yolculuğu vardı.

-Allaha ısmarladık..dedim.

Başını gazeteden kaldırdı.

-Alfabenin ilk harfi?..diye sordu.

-"A"dedim.

-Tamam yahu..diye sevindi.

BİTTİ

AŞK HASTANESİ

AZİZ NESİN

-Allo..Feryadüfigan Gazetesi mi?

-Evet...

-Polis muhabiri Cafer Beyi rica ediyoruz.

Gazetenin sekreteri bana seslendi:

-Cafer...Cafer!..Bak,Emniyet Müdürlüğü'nden seninle konuşmak istiyorlar.

Alıcıyı kulağıma götürdüm.

-Buyurun Feryadüfigan Gazetesi polis ve adliye muhabiri Cafer Bezgetiren.

-Merhaba Cafer Bey,bu gece üç numaralı ahlâk zabıtası ekibi gece baskını yapacak.Öbür gazetelere de haber verdik. Bulunmak isterseniz,saat dokuzda müdüriyete gelin!...

-Baskın hangi eve yapılacak?

-Madam Anjel'in evine.

Birden irkildim.

-İyi ki haber verdiniz,dedim,yoksa rezalet olacaktı.

-Neden?

-Beni bastıracaktınız da ondan..Ben bu gece Madam Anjel'in evine bir röportaj için gidecektim.

-Sen bilirsin.İstersen bizimle gel, istersen daha önce eve git,bizi bekle!...

-Sizinle gelirim.Madam Anjel'in evi geçen hafta basılmamış mıydı?

-O,Maçka'daki apartmanıydı.Orasını kapattık,şimdi Şişli'de bir apartmanda çalışıyor..

-Pekiy,gelirim,dedim.

Gazetenin sektereti:

-Cafer Bey,dedi,çok rica ederim, ne görürsen onu yaz.

-Anlamadım dedim,tabii gördüklerimi yazacağım.

-Sen atarsın da..dedi.Atma! Başyazar atıyor,fıkra yazarları,spor yazarları atıyor.Ankara muhabiri,politika yazarı atıyor.Cafer,bari sen atma!..

-Atmam!..dedim.

-Bir ricam daha var.

-Estağfurullah..

-Aman Cafer Bezgetiren,haberleri tez getir.

-Başüstüne.

Tam saat dokuzda Emniyet Müdürlüğündeyim.Benden başka beş gazetenin polis ve foto muhabirleri de vardı. Altı ahlak zabıtası memuru ile birlikte kırmızı polis arabasına bindik.Arabada konuşmaya başladık. Muhabirlerden biri,

-Üzerinize afiyet,dedi,öyle bir nevazilolmuşum,bir kırıklık var ki üzerimde..

Ahlâk zabıtası şefi,

-Benim de romatizmalarım dedi.On yıldır çekerim bu cenabeti.

Bir muhabir,

-Bilirim,dedi,ben de çok çektim. Ne yaptımsa geçmedi.Sonra birisi bişey salık verdi.Şıp diye kesti.

-Aman söyle birader,nedir?

-Arı var ya,arı...

-Evet...

-Ama balarısı değil.Eşekarası.Hem de yağlı eşek arıları olacak.Eşek arısının oğuluna gideceksin.Romatizmalı bacağını arı kovanına uzatırsın.Bacağından başka her yanını iyice ört.Sonra eline bir çöpü alırsın.Çöpü oğula dürtüp arıları iyice kızdırırsın.Eşek arıları,büyük adamlara benzerler. Kızdılar mı sokarlar.Hep birden bacağına üşüşür,iğnelerler.

-Çok acıyor mu?

-Vallahi acımasına acıyor ama,ben gazeteci olduğumdan eşek arılarının iğneleri bana vız geldi.Bilmem,senin gibi bir dar gelirli dayanabilir mi?

-Bari geçiyor mu?

-Geçiyor birader geçiyor.Hem de öyle geçiyor ki..Benim sol bacağımda romatizma vardı,bacağımı kıpırdatamazdım.Hani çift atlı araba beygirleri vardır ya..Biri hızlı gider de ,biri kıpırdamaz yükü öbür enayiye çektirir.Benim de sol bacağım öyleydi. Bütün yükü sağ ayağıma verirdi.Eşek arıları soktuktan sonra maşallah sol bacağıma bir kuvvet geldi,bir kuvvet geldi,sağ ayağım ona bi türlü yetişemez oldu.Sağ normal yürürken,sol ayağım koşardı.

Memurlardan biri,

-Aman pek zor,dedi.

-Ne diyorsunuz,hep sağa sola giderdim. Bazen de kendimi tutamaz,ya sağ yanıma devrilirdim,ya da topaç gibi dönerdim.

-Sonra?

-Sonrası baktım ki sol bacağım gemi azıya aldı.Pantolonumun sol cebine yeni çıkan bir Basın Kanunu koydum.O günden sonra yavaşladı.

Herkes gülmeye başlayınca,polis muhabiri sol cebinden bir Basın Kanunu çıkardı.

-İşte bakın! dedi.

Memurlardan biri de nasırından dertliydi:

-Acaba süleyman efendinin nasırından çektiği bişey mi?Her ilacı denedim..Bi türlü geçmiyor.Ben eskiden kaçakçılık şubesinde çalışıyordum.Ama,bu kör olası nasırlardan bitürlü koşamam ki..Kaçacaklar benden çok koştukları için bütün kaçakçıları kaçırıyordum.Sekiz yılda bitek kaçakçı yakalayabildim.

-Herhalde onun nasırı seninkinden çoktu..

-Hayır,hiç nasırı yoktu. Topaldı. Sonra beni bu nasırlarımyüzünden kaçakçılık şubesinden aldılar,ahlak zabıtası ekibine verdiler.

Romatizma ilâcı salık veren polis muhabiri,

-Onun da ilâcı var,dedi.Nasıra birebirdir.

-Aman söyle kardeşim.

-Kırk tane erkek örümcek bulacaksın.

-Evet.

-Ama örümcekler,kırmızı renkli olacak. Kırk kırmızı erkek örümceği havanda bir güzel dövdükten sonra,ayın ilk Cuması, tam müezzin,salâ verirken,nasırının üstüne bağlayacaksın.İki günden çok tutma,sonra yalnız nasır değil,nasır olmayan yerlerde kalmaz.

-Kırmızı renkli örümcek hiç görmedim.

-Örümcekler kırmızı olmaz.Örümcekler bildiğimiz kül rengindedir.Sen onları tutup, safranla kırmızıya boyayacaksın.

Gazete muhabirlerinden biri de kalbinden dertliydi,

-Benim de kalbim zayıf,dedi.Hiç heyecana gelmiyorum.Sinemada,yanımda oturan bir kadınla bir erkek film çevirseler,kalbim küt küt atıyor.Plajda bikinili bir kadın görsem,kalbim duracak gibi oluyor.Çok zayıf kalbim var.

Herkese ilâç söyleyen polis muhabiri,

-Yumuşak kalblisin de ondan...dedi.Onun çaresi var.

-Aman,nedir?

-En aşağı dört parti değiştirmiş,en az yirmi yıl politikacılık etmiş yurtsever bir yurttaşın kanından alacaksın.Bu kandan her sabah kalbine iki litre sırınga edeceksin... Kalbin topçu askerlerinin çizme köselesi gibi sertleşir.

Zabıta şefi,

-Maşallah,siz birinci sınıf doktor gibisiniz...dedi.

Gazeteci,

-Eskiden doktordum,diye cevap verdi.

-Neden bıraktınız?

-Bir yılda üçten çok hasta öldüremedi-ğim için diplomamı aldılar.

-Zabıta muhabirliğini neden seçtiniz?

-Cinayetlerin esrarını bir doktor kadar hiç kimse çözemez de ondan...

Konuşa konuşa,Madam Anjel'in gizli çalıştırdığı randevu evinin bulunduğu apartmana gelmiştik.Arabadan indik.Şef önde, birinci katın zilini çaldı.Pembe kombinezonlu bir kadın kapıyı açtı.

Şef,

-Randevu evi burası mı? diye sordu.

Kadın,

-Evet,dedi,Hacer Hanımın evi.Tarlabaşı'ndaki ev basılıp kapatılınca,üç gün önce burasını açtık.Buyurun!

Şef kaşlarını,Hazreti Ali'nin çift dilli zülfikarı gibi çatmıştı.Kadın,

-Hacer Hanımı çağırayım mı? dedi.

Şef,

-Biz Madam Anjel'in evini arıyoruz,dedi.

Kadın,

-Madam Anjel'in evi ikinci hatta, dört numara,dedi.Üçüncü katta da Selma'nın evi var.

Şef,piyade mavzeri mermisi gibi vınlıyan bir sesle ,

-Pekâlâ,dedi.

Kadın kapıyı kapayınca,şef not defterine baktı,iş programını okudu :

-Hacer'in evi Salı günü basılacak.Selma'nın evi Çarşamba günü ...Perşembe günü dinlenme...Cuma günü Hacer'in yeni açtığı ev basılacak...

Sonra bize,

-Haydi çocuklar,dört numaraya! dedi. Yalnız ayaklarınızın ucuna basın,merdivende gürültü olmasın.Yavaş,yavaş!..

Dört numaranın zilin çaldı. Kapıyı açan kadın,bizi görünce,

-Çok kalabalık gelmişsiniz,dedi.İçeride sekiz kadın var.Onların da beşi gece mesaisi yapıyor,komple.İnsan önceden telefonla haber vermez mi?

Şef,

-Sen Madam Anjel'e haber ver,biz yabancı değiliz,dedi.

Madam Anjel,buyursunlar,diye haber yollamış.Bizi görünce,

-Ayol evi açalı daha bir hafta oldu,dedi,bugün basacağınızı hiç tahmin etmemiştim.Yoksa ortalığı derler toplardım. Kusura bakmayın,her yer dağınık.

Memurlar,fırtına gibi oda kapılarına saldırdılar.Bu,tam bir baskındı.

Ben Madam Anjel'e,

-Şaşılacak şey madam,dedim,eviniz basılıyor da hiç telâş etmiyorsunuz!...

-Neden telaş edeyim,içeride yüksek sosyeteden hanım yok ki...

-Baskınlar piyasada ticari itibarınızı düşürmüyor mu?

-Tam tersine...Reklâmımız oluyor.. Bilmeyenler de adresimizi öğreniyor.

-Ama eviniz kapanacak...

-Yarın...Yarın yenisini açarım. Zaten benim dört evim var.Biri kapandı,biri kapanacak,ikisi çalışır.İstanbul'da bu kadar ev buhranının sebebini biliyor musunuz?

-Şimdi öğrendim.

-Bu benim basılan doksan dokuzuncu evim.Yüzüncü evim de kapanınca,bir tören yapacağım.

Salonda iki erkekle dört kadın vardı.

-Ne bekliyorsunuz? diye sordum.

-Sıra bekliyoruz,dediler.

Erkeklerin biri yetmişinde gösteriyordu.

-Siz de mi sıra bekliyorsunuz?

-Evet...Ne yaparsın evlât? Gündüzleri çalıştığım için,ancak gece muayenesine gelebildim.

-Muayene mi?

-Yaa...Evet...Burasını salık verdiler. Ben tık-nefesim evlâdım.Hangi doktora gittimse çare bulamadı.En sonra burasını söylediler."Oraya git,ya iyi olursun,ya kalbin durur,kurtulursun!" dediler.Tık-nefeslere iyi geliyormuş.Açılıyormuş burada insan...

AŞK HASTANESİ

Bir güzel kadın da,

-Benim gözüm kararıyor, dedi. Burası gözü kararanlara çok iyi geliyormuş. Bir komşumuzun da gözü kararıyordu. Şimdi haftada iki kere buraya geliyor, bişeyi kalmadı.

-Neden başka doktora gitmediniz?

-Para nerede?..Hepsi para istiyor. Burada hem tedavi ediyorlarmış, hem de üste para veriyorlarmış.

Memurların baskın yaptıkları odalara gittim. Odalardan birinde suçüstü yakalanan ondokuz yaşında bir kız.

-Kalbim var, dedi. Vallahi kalbimde bir kötülük yok. Kalp tedavisi için buraya geldim.

Madam Anjel,

-İnanmazsanız, kapının üstüne bakın ! dedi.

Bu odanın kapısının üstünde, "Kalp hastalıkları servisi" yazılıydı.

Öbür odanın kapısında "Fizik tedavi servisi", birinde "Aktivite Servisi", birinde de "Hariciye" yazılıydı.

Odalardan birinden yirmiüç yaşında, deniz köpüğü vücutlu, badem içi tenli bir kadın çıktı. Yanında ağır sıklet boks şampiyonuna benzer, yarı insan, kıllı bir yaratık vardı. Kadına,

-Sizin neyiniz var? diye sordum.

-Benim birşeyim yok, dedi, bu adamın nasırları var da, onu tedavi ediyorum.

-Siz demek nasır uzmanısınız?

-Evet...İki aydır tedavi ediyorum, bitürlü iyi olmadı. Baksanıza, sırım gibi herif, her yanı nasır bağlamış.

Adama,

-Öyle mi? diye sordum. Cevap vermedi. Kadın,

Konuşamaz, dedi.

-Neden?

-Kendisi arslandır da ondan. Zavallının her yanı güreş minderinden nasır bağlamış. Yumuşatamıyorum.

Odalardan birinde uygunsuz vaziyette yakalanan çiftlerden erkek, deminki nasırlı adamdan daha korkunçtu. Kadın da inadına, Çengelköy salatalığı gibi körpe mi körpe ... Bileğinden tutup çeksen, çıt diye kopacak..

-Sizin neyiniz var?

-Romatizmalarım, dedi. Çok ıstırap çekiyorum. Ne yaptımsa para etmedi. şimdi Allah razı olsun, bu adam tedavi ediyor. Masaj çok iyi geldi.

Herkesin hastalığına bir ilaç söyleyen polis muhabiri, kadına eşekarası ilâcını anlatırken erkek kızdı :

-Ne diye eşekarısına sokturacakmış!... Bana ne olmuş? Bir eşekarısının yaptığını ben yapamaz mıyım?

Kızmıştı. Hep sustuk. Arabada romatizmalarından şikâyet eden,

-Hiç bir şeyim kalmadı, geçti, dedi.

Ama nasırlı arkadaş,

-Benim de bir iyi tedaviye ihtiyacım var dedi.

Madam Anjel,

-Görüyorsunuz, dedi, burada kötü bir iş yapmıyoruz. Ben insaniyete hizmet ediyorum. Burası "Aşk Hastanesi."

Ahlâk zabıtası memurları, zührevî hastalıklar hastanesine gönderilmek üzere basılan kadınları toplayıp, kırmızı arabaya bindirdiler. Erkeklere de,

-Haydi güle güle!... dediler.

Erkeklerden biri,

-Oldu mu bu ya, dedi, şimdi biz ne yapacağız ?

Başka bir erkek,

-Ben başka bir ev biliyorum. Haydi oraya arkadaşlar ! dedi.

Gazetenin sekreteri bana "Cafer, atma. Ne görürsen olduğu gibi yaz" demişti. Ben de olduğu gibi yazdım. Bakalım sekreter, benim olduğu gibi yazdığım bu yazıyı olduğu gibi gazeteye koyacak mı, yoksa orasını burasını kırpacak mı?

BİTTİ

HAVADAN SUDAN AZİZ NESİN

Önce size Sadi Beyi bir iyi tanıtayım. Hani "Tavşan tersi gibidir,ne kokar, ne bulaşır" derler ya..İşte Sadi Bey bu tipin en güzel örneğidir.Ne etliye karışır, ne sütlüye..

"Memlekette kaç parti var?.."dersiniz, "Bilmem!" bile demez.Omuzunu kaldırır,dudaklarını büzer.

Ağırbaşlıdır,terbiyelidir.Benden on yaş büyüktür ama,o kadar ağır,oturaklı adamdır ki,babam yerinde görünür.Kerpetenle azı dişi söker gibi ağzından zorla laf alınır. Hemen hiç konuşmaz.

İçerenköy'nde babadan kalma bir köşkte,karısı,kızıyla oturur.Bir içgüveyisi damat alırım umuduyla koca köşkün bir bölüğünü olsun kiraya vermiyor.

Ben,on beş gün kadar hasta yattığımdan evden hiç çıkmamıştım.Hastalıktan sonra işe ilk gittiğim gündü.Trenden Sadi Bey'le birlikte indik.Vapura doğru gidiyorduk. Arkadaşlardan biri,

-Havalar nasıl Sadi Bey dedi ve Sadi Beyin bir şey demesine kalmadan yürüdü gitti.Arkadan başka biri yanımıza geldi. Mermer merdiveni iniyordu.

-Merhaba Sadi Bey! dedi.

-Merhaba...dedi.

Sonra adam,

-Havalar nasıl Sadi Bey? diye sordu. Sormasıyle de kaçtı. Kaçan adam da bizim arkadaşlardandı.Sadi Beyin yüzüne baktım,içine yeşil boya karıştırılmış kireç gibi...

Sonra arkadan sesler gelmeye başladı:

-Sadi Bey havalar nasıl?

-Sadi Bey havalar nasıl?

Sadi Bey kızıyordu ama,hiç belli etmemeye çalışıyordu.

Vapura bindik.Alt salonda oturduk.Yanımızdan biri,

-Merhaba Sadi Bey,dedi.

Bu adamı tanımıyordum.Yaşlı,efendiden biriydi.Sadi Bey de,ona,

-Merhaba beyefendi,dedi.

-Nasılsınız efendim?

-Teşekkür ederim...Hamdolsun,duacıyız.

-Oh oh...Allah âfiyet versin... Havalar nasıl?

Sadi Bey ok gibi yerinden fırladı.Fileden şapkasını alıp yürüdü.Bunca yıllık arkadaşım olduğundan ben de onunla çıktım.

Vapurun kıçında ayakta yan yana duruyorduk.Sadi Beyin bir şeye çok kızdığını anlıyordum,ama,onu incitmekten korktuğum için,bir türlü soramıyordum.Vapur köprüye gelene kadar öylece sessiz durduk..

Vapurdan inerken de birkaç kişi,

-Sadi Bey havalar nasıl? diye sordu.

Ben de artık kızmaya başlamıştım. İşe karışacaktım ama,ne olduğunu bilmiyordum. Bu kibar adama kızmak hiç yakışmıyordu. Birlikte otobüse bindik,

-Ne oluyor Sadi Bey? Neye,herkes size havayı soruyor? dedim.

Yüzüme şöyle bir baktı.Sonra,

-Bilmiyor musunuz? dedi.

-Yoo...Bilmiyorum,dedim.

-Akşama,vapurda anlatırım,dedi.

Tünel başında birbirimizden ayrıldık.

Sadi Beyin anlatacaklarını merak ediyordum.Demek ben on beş gün hasta yatarken adamın başından bir şeyler geçmişti. O gün akşama kadar,o soğukkanlı, terbiyeli adamın sessiz kızgınlığı hiç gözümden gitmedi.

Akşam Köprü'nün Kadıköy iskelesinde buluştuk.

-Bu vapurla gitmeyelim,dedi.

Onu tanıyanlar bu vapurla gittikleri için alay edecekler diye korkusundan başka vapurla gitmek istediğini anladım.

Kayık içinde taze balık satıyorlardı.Sadi Bey,bir buçuk kilo hamsi aldı. Rıhtımda biraz dolaştık.Sonra sekizi on vapuruna bindik.Islak ıslak hamsiler kesekâğıdını yumuşattığından neredeyse kesekağıdının dibi delinecekti.Onun için balıkları elinden bırakmıyordu.Güverteye oturduk.

-Demek siz bilmiyorsunuz? dedi.

Tam o sırada birisi,

-Havalar nasıl Sadi Bey? dedi.

Sadi Bey hiç sesini çıkarmadan yerinden kalktı.Birlikte aşağı indik.Vapurun kıçına gittik.O küpeşteye ilişti.Ben de tahta yarı sıraya oturdum. Sadi Bey dikkatle elindeki kesekağıdını tutuyor, benden biraz yukarıda duruyordu.

-Aman,dikkat,et,dedi.Birisi hava lâfı etti mi,hemen oradan kaç! Hava nasıl derse,o varsın desin,sen hiç sesini çıkarma. Çünkü söze böyle hava ile başlıyorlar,insanı dalgaya getirip sonra adamın başını belâya sokuyorlar.Karşındaki,önce hava, diyor. Sen havadan konuşmakta bir tehlike görmüyorsun. Sonra havadan suya geçiyor. Hava,su derken,iş toprağa dökülüyor. Derken bir de bakıyorsun,hiç haberin bile olmadan bir lâfa dalmışsın...Aman haa!...Dikkatet, Tanrı korusun.Başın belaya girer.. Geçen gün...On gün kadar oluyor.Her zamanki gibi Erenköy'den bindim trene.Biri geldi yanıma oturdu.Bir iki dakika öyle sessiz sedasız gittik.Sonra adam,

-Havalar da çok sıkıntılı gidiyor,dedi.

Ben böyle sırnaşık heriflerden hoşlanmam.Hiç sesimi çıkarmadım.Biraz sonra,

-Havada sıkıntı var dii mi,beyefendi?, dedi.

Büsbütün susmak da terbiyesizlik olacak.

-Evet,dedim.

Allah beni kahretsin,başka bir lâf demedimse...Sonra adam,

-Bu yıl hiç yağmur yağmayacak galiba, dedi.

Herif lâfa çanak tutuyor.Ben yine ses çıkarmayınca,

-Dii mi efendim,bu yıl hiç yağmur yağmayacak galiba...dedi.

Yalanım varsa vapurdan çıkmak kısmet olmasın.Ben yine,

-Evet,dedim.

Hayır,denir mi birader? Yağmur yağmayacak galiba,diyor."Hayır,yağmur yağacak galiba"mı diyeyim? Yağmur yağar mı, yağmaz mı,ne bilirim ben? Derken adam lafa susuzluktan başladı.

-Su sıkıntısı var...Çok kötü...dedi.

Bende ses yok.

-Dii mi efendim,su sıkıntısı var? dedi.

-Evet,dedim.

-Yağmur yağmayınca kıtlık olur,dedi... Bu yıl kıtlık var.Anadolu kavruluyormuş.

Bir de beni sözlerini tasdike zorluyor:

-Öyle dii mi efendim?

-Evet,dedim.

-Yine dışardan buğday almaya mecbur olacağız,dedi.

Ben sesimi çıkarmayınca,

-Alacağız dii mi beyefendi? dedi.

Ben Ticaret Bakanı mıyım kardeşim, buğday alırız,arpa alırız,bana ne?...

-Alacağız,dii mi efendim?

-Evet,dedim.

-Böyle idare olmaz,dedi,hükümet bu işi idare edemiyor.

Havadan hükümete geldik.Hiç hava deyince hükümet aklına gelir mi? Bak nerden nereye?..

-Hükümet idare edemiyor dii mi efendim?

İşin ucu hükümete dayanınca,ben bu sefer "Evet" bile demedim.Hadi havayı anladık,suyu da anladık.Peki hükümet ne oluyor? Ben sesimi çıkarmadım ama, adam boş böğrüme bir dirsek atıp,

-Öyle dii mi? diye bağırınca,

-Evet...dedim.

Demesem,bir dirsek daha atacak.

-Her şey günden güne pahalılanıyor. Bu milletin hâli n'olacak?

"Hayır,pahalılanmıyor.Her şey günden güne ucuzluyor" demek de var,ama,o zaman da adamla çene çalmak gerekir. adamı başımdan savmak için,

-Evet,..dedim.

-Sonumuz felaket...

Gittikçe işi azıtıyor.Hiç aldırış etmedim.

-Dii mi efendim?

Yine aldırmadım.Bir dirsek daha attı. Ben "Hih" diye yerimden sıçradım.

-Dii mi efendim?

-Evet...

Cevap vermesem,burnumun üstüne bir yumruk indirip,"Dii mi efendim?"diye soracak.

Gözüm dışarda.Bir türlü de Haydarpaşa'ya gelemiyoruz ki,trenden inip adamdan kurtulayım.

Adam işi azıttıkça azıttı.İyice ileriye gitti.Arada bir,"Hayır..."demek geliyor içimden,bu sefer de,hayırdı,evetti diye işin yoksa çekiş dur.

Anlatıyor,anlatıyor,anlatıyor,sonra bana,

-Öyle dii mi beyefendi? diye soruyor.

Sesimi çıkarmazsam bir dirsek atıyor, ben "Hıh" diye bir ses çıkarıp yana yıkılıyorum.Adam beni pencere dibine sıkıştırmış kaçıp kurtulmak elde değil.İlle ki pencereden atlayasın.

Durmadan adam sayıp dökülüyor.Sonra elini dizime bir şaplatıyor,

-Dii mi efendim? diye soruyor.

Elini vurduğu yeri ovuşturup,

-Evet...diyorum.

HAVADAN SUDAN

Sonra yine, omuzumdan yakalayıp silkeliyor:

- Öyle dii mi beyefendi?

- Evet... diyorum.

Yatırsa dövse çok daha iyi .. Efendime söyleyeyim, biz sille, tokat, dirsek, muşta, yumruk, derken Haydarpaşa'ya geldik çok şükür.

Trenden inince, adam kalabalıkta göz - den kayboldu. Ben korkumdan, belki adamı görürüm, diye başımı yerden kaldıramıyorum

Tam vapura bineceğim, omuzuma bir el üç kere vurdu. Baktım bir polis...

- Bir dakika karakola kadar gelir misi - niz? dedi.

Karakol lâfını duyunca bende hoşafın yağı kesildi. Hayatımda karakol nedir bil - mem. Ama ne yaparsın... Karakola gittim .. Bir de baktım, bana boyuna, "Dii mi beye - fendi?" diye soran adam orda, sırıtıp duru - yor. Trende karşımızda oturan iki yolcu da orada.

Tanrı bilir ya, o iki yolcu herifin beni yol boyunca dirseklediğini, muştaladığını gör - düler de halime acıdılar, adamı şikayet ettiler, sandım. Komisere,

- Bir kere ben hiç kimseden davacı de - ğilim, dedim.

Komiser,

- Ama senden dâvacı olan var, dedi. Bak bu adam senden davacı...

Allah Allah... Hem adamın her dediğine "Evet" de, hem de senden dâvacı olsun. Hiç duydun mu böyle şey?

Adam,

- Evet, dedi, bu beyler de şahit.. Söyle - medik lâf bırakmadı.

Ondan sonra efendim, yolda kendisi her ne söylediyse, hepsini ben söylemişim gibi bir bir anlattı..

- Bunları ben söylemedim, kendisi söy - ledi, dedim.

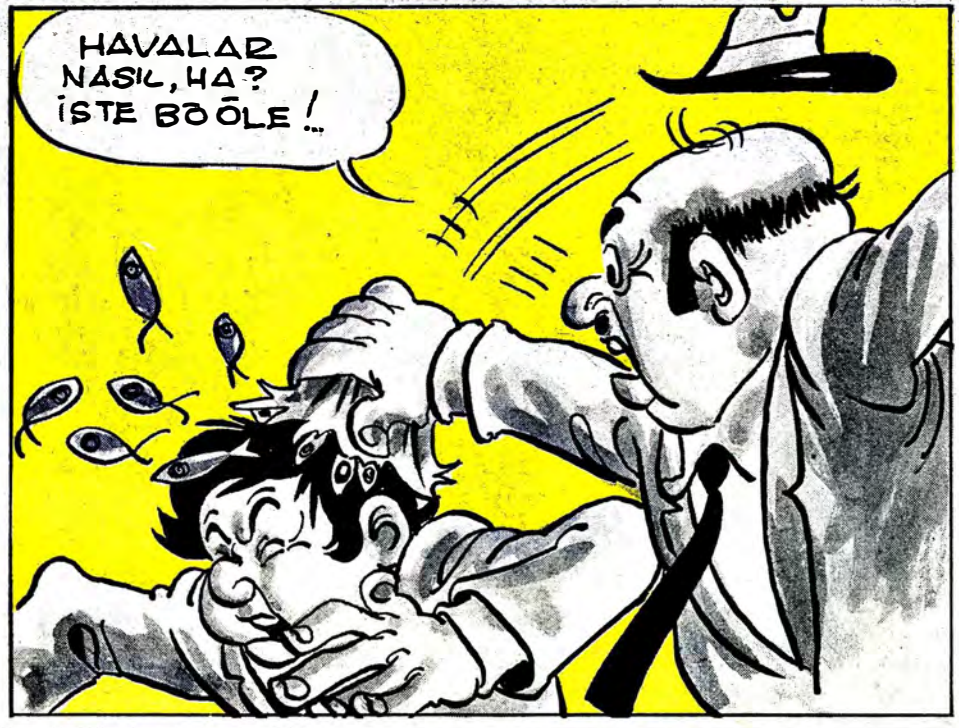
İki şahit,

- Evet bu söyledi, bu da evet, evet, evet, diye bunun her dediğini tasdik etti, dedi.

Adam,

- Ben ağzını aramak için mahsustan söy - ledim, dedi.

Yani arada ben, adama, evet dediğim i - çin güme gidiyordum.

Sadi Bey, elindeki hamsi dolu kesekâğıdını düzeltti:

- Balıklar da neredeyse dökülecek, dedi. Kesekâğıdının dibi delindi.

Balıkları iki avucu ile tutuyordu.

- Sonra ne oldu Sadi Bey? dedim.

- Sonra ifademizi aldılar. Şimdi mahke - meye gideceğiz.

- Peki, o adam sizi neye şikayet etmiş?

- Karakoldan çıkınca ben de onu sordum:

"Sen" dedi, "Evet, derken gönüllü gönül - lü evet demiyordum. Beni şikayet edecek - sin diye korktum. Ben senden atik davranıp, trenden iner inmez karakola koştum." Peki be birader, hem bu kadar korkuyorsun, hem de ne diye öyle atıp tutuyorsun, ileri geri ko - nuşuyorsun?" dedim. "Ne yapayım, kendimi, tutamıyorum. Elimde değil..." dedi. Onun i - çin aman dikkat et... Şimdi hiç kimse ken - dini tutamıyor. İçini dökecek birini arıyor. Doğrudan doğruya da çıkıp ortaya nutuk ve - recek değil ya, önce yanındakine havadan anlatmaya başlıyor. Havadan sonra sudan.. Derken, sonu işte böyle oluyor. Anladın mı? Birisi sana daha, "Hava..." der demez, he - men oradan kaç. Yoksa benim gibi başın be - laya girer.

Güldüm. Ondan sonra da kendimi tuta - madım.

- Havalar nasıl Sadi Bey? diye sordum.

Sormamla Sadi Beyin, elindeki ham - si dolu kesekâğıdının kafamdan aşağı ge - çirmesi bir oldu. Hamsileri üstümden attım. Bir de baktım, Sadi Bey çoktan beni bıra - kıp gitmiş.

BİTTİ

İşsizlik canıma tak demişti. Ne iş olsa yapacaktım. Ama ne iş olursa, çöpçülükten, lüpçülüğe kadar..

Bir tanıdığım,

-Ragıp Beyin bir adama ihtiyacı varmış, seni ona göndereyim, dedi.

-Madem adam arıyor, benden iyi adam mı bulacak? Ne iş için?

-Vallâhi bilmiyorum.

Bir kart yazdı, beni Ragıp Beye gönderdi.

Ben yazıhanesinden içeri girdiğim zaman, Ragıp Bey iki adama şöyle söylemekteydi :

-Benim elimde bir şişe su olsa... Efendim... Bu bir şişe su ile bütün buralarını ıslatabilir miyim, ıslatamaz mıyım?.. Efendim?.. Elbette ıslatamam. Binaenaleyh madem ki ıslatamam, öyleyse...

Getirdiğim kartı uzattım.

-Buyurun, oturun, dedi.

Biraz daha konuştular, o iki adam gitti. Yalnız kalınca,

-Ben elli altı yaşındayım, dedi. Başımdan çok şeyler geçti. Hayat tecrübelerimden en sonunda şunu öğrendim ki...

Elli altı yıllık hayat deneylerinden elde ettiği sonucu kavrayabilmek için gözümü de, kulağımı da açmıştım.

-Hayattan şunu öğrendim. Meselâ, benim elimde bir şişe olsa... Efendim? Bu bir şişe su ile bu yazıhaneyi ıslatabilir miyim, ıslatamaz mıyım? Efendim?

Öyle bir soruşu vardı ki, ille bir karşılık vermek gerekti. Acaba ne dersem hoşuna giderdi? Islatır mı demeliydim, yoksa ıslatmaz mı? Biraz önce, yine bu soruyu sormuş kendi sorusuna kendisi, ıslatmaz, diye cevap vermişti.

Benim düşündüğümü görünce, sorusunu tekrarladı :

-Islatır mı?.. Efendim?

Lise bitirme sınavındaymışım gibi titredim.

Bulunduğumuz yazıhanenin taban yüzeyini göz kararlaması ölçmeye çalıştım. Eni dört metre var, boyu da altı metre kadar.

-Islatır mı, ıslatmaz mı? Efendim?

-Şişe ne kadar dedim.

Şaşırdı.

-Ne şişesi?.. Hangi şişe?

-Buralarını ıslatacağımız su şişesi...

Böyle bir soru ile karşılaşacağını ummadığı suratından belliydi.

-Şey... Basbayağı şişe işte.. Su şişesi.

-Islatmaz efendim.

-Gördünüz mü, ıslatmaz işte... Binaenaleyh, her insanın bu hakikati bilerek, ona göre... değil mi?

-Evet...

-Sizi işe aldım. Burada bir adamım var. Kendisine şimdi, sizin yanınızda yol vereceğim.

Zor bir durumda kalmıştım. Demek adam benim yüzümden işinden olacaktı. Buna vicdanım elvermedi.

-Beyefendi, dedim, başka birini ekmeğinden etmek, ayağını kaydırmak istemem...

-Hayır, dedi, sizi almasam dayine ona yol verecektim. Ben böyle inatçı adam görmedim. Bakın, cağıra yım da, siz de görün...

Zile bastı. Gelen odacısına,

-Bir şişe su getir, Mümtaz Beyi de buraya çağır ! dedi.

Önce Mümtaz Bey içeri girdi. Adamı görür görmez kanım kaynadı. Güler yüzlü, sevimli, bir adam. Hiç öyle inatçı bir görünüşü yok. Patrona,

mı?... Efendim?..

Mümtaz Bey?

-Islatır ! diye bağırdı.

Bu, bağırmaktan çok hırlamaya benziyordu. Mümtaz Beyin yüzü değişe değişe, tıpkı iri bir buldog köpeğinin suratına dönmüştü.

Patron,

-Islatmaz ! dedi.

Mümtaz Bey, dişlerinin arasından,

-Islatır ! diye bağırdı

-Islatmaz !

-Islatır !

-Islatmaz !

-Islatır !

Patron bana,

-Görüyorsun ya, dedi, göz göre göre bir gerçeği nasıl da inkâr ediyor. Şimdi bu elimdeki bir şişe su, burasını ıslatır mı, ıslatmaz mı? Efendim?

-Islatmaz, dedim.

-Tabii ıslatmaz. Madem ki ıslatmaz, öyle ise böyle bir adamla bir arada çalışılmaz !

Mümtaz Beye döndü,

-Artık sizinle beraber çalışamayacağız. Hemen ilginizi kesip, buradan gidin !

Mümtaz Beyin yüzü yine değişmiş, o sevimliliğini almıştı,

-Teşekkür ederim beyefendi, Allahaısmarladık, dedi.

Şaşırıp kalmıştım.

-Beyefendi ne iş yapacağımı öğrenebilir miyim? dedim, belki Mümtaz Beyin yaptığı işi yapamam.

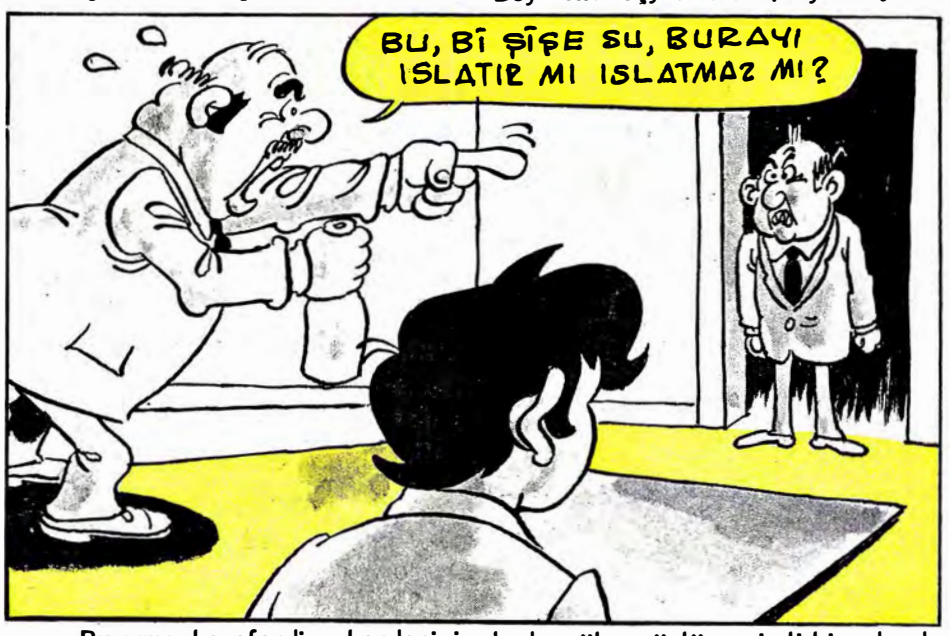
-Bana mantık sahibi birisi lazım, dedi. Her şeyden önce mantık. Anladınız mı? Şimdi bu şişenin içindeki suyu buraya döksem, burasını ıslatır mı? Efendim?...

-Islatmaz.

-Tamaaam... Benim istediğim de işte bu... Şimdi içeriki odaya gidin. Demirbaş eşyayı Mümtaz Beyden teslim alın.

-Baş üstüne...

Yandaki odaya geçtim.. Mümtaz Bey kendi eşyalarını topluyordu. Ne

-Buyurun beyefendi, bendenizi emretmişsiniz, dedi.

O sırada odacı bir şişe iyi su getirmişti. Suyu görünce, adamın yüzü ekşidi, kaşları çatıldı, yüz kasları gerildi, şakakları atmaya, çene kemikleri oynamaya başladı. O sevimli yüzdeki bu birden değişmeye şaştım. Hani birtakım romanlarda, korkunç filmlerde gündüz insan, gece ay çıkınca canavarlaşan yaratıklar vardır; Mümtaz Beyin yüzü de öyle oldu.

Patron eline şişeyi alıp sordu :

-Bu şişenin içindeki suyu buraya döksem, burasını ıslatır mı, ıslatmaz

kadar güleç yüzlü, sevimli bir adamdı. Bu kadar tatlı bir adam, demin patronun karşısında nasıl da kurtlaşmıştı. Utanarak yanına sokuldum,

-Çok üzgünüm, dedim, benim yüzümden, işinizden olmuşsunuz gibi geliyor.

Gülerek,

-Yok canım, dedi, neden sizin yüzünüzden olsun? Siz olmasanız başka birisi gelecekti.

-Affedersiniz ama, sanki siz de ıslatmaz deseniz ne olurdu?

-Şimdi ne desem boş, anlatamam. Sonra siz de anlarsınız. Ben bir sene içinde değiştirdiği beşinci adamım. Ancak iki buçuk ay dayanabildim. İşsizliğin ne olduğunu bilirim. Onun için gözünüzü korkutmak istemiyorum. Allahaısmarladık. Allah size de sabırlar versin...

-Güle güle...

Mümtaz Bey çantasını aldı, gitti. Ben ne yapacağımı, ne iş göreceğimi bilmiyordum. Masanın başına geçtim. Sandalyeye oturdum. Biraz sonra pat -

ronun odasından, gürültülü tartışma sesleri duyuldu. Odacı geldi,

-Sizi çağırıyor ! dedi.

Patronun odasında üç kişi daha vardı. Ne olduğunu anlayamadığım bir satış işi üzerinde konuşuyorlardı.

-Bir şişe suyu buraya döksem, buralarını ıslatır mı, ıslatmaz mı? Efendim?...

-Islatmaz ! dedim.

-Tamam, dedi.

Öbürlerine döndü :

-Gördünüz mü, ıslatmaz. Siz göz göre göre...

Adamlardan biri,

-Bu işin ıslatıp ıslatmamakla bir ilgisi yok, dedi. Yüzde beşten fazla veremeyiz.

Patron,

-Önce mantık, dedi. Her işin esası mantıktır.

O gün beni patron dört defa odasına çağırdı. Her yanına gidişimde hep o soruyu sordu. Ben de,

-Islatmaz ! diye cevap verdim.

Ertesi gün yine öyle, bütün bir hafta böyle geçti. Günde dört, bazı da beş altı kere, "Islatmaz" diyordum. Cumartesi günü yüz lira haftalık aldım. Patron, bütün hayat deneylerinin sonunda, bu büyük mantık gerçeğine inanmıştı : "Bir kova suyun ıslatabileceği bir yeri, insanlar bir şişe su ile ıslatmaya kalkmamalıdırlar. "Bunu bir atasözü gibi, büyük bir felsefe, bir büyük özdeyiş gibi dilinden düşürmüyordu. Benim ödevim de bu gerçeği onaylamaktı.

Bir ay çalıştıktan sonra, ödevimi çok iyi yaptığım için, haftalığımı yüz elli liraya çıkardı. Artık beni her yere yanında götürüyor, kendi işine gelmeyen bir şey oldu mu, hemen,

-Bir şişe suyu döksem, burasını ıslatır mı, ıslatmaz mı? Efendim?. diye soruyordu.

-Islatmaz ! diyordum.

Günde yirmi, otuz kere "Islatmaz" diyordum ama, haftalığımı da iki yüz liraya çıkarmıştı. Artık beni evine götürüyordu. Patrondan, bir yattığım zamanlar ayrılıyordum. Karısı bir şey

ISLATIR MI ISLATMAZ MI?

istese, oğlu para, kızı manto istese, hemen patron,

- Ben onu bunu bilmem, diyordu. Bu kadar sene yaşadım, neticede şunu öğrendim ki... Elimde bir şişe su olsa da döksem, burasını ıslatır mı, ıslatmaz mı? Efendim?..

O daha lâfını tamamlamadan, ben bağırıyordum:

- Islatmaz!...

O zaman akar sular duruyordu. Bu yüksek düşüncenin şu kısacık tek cümlesiyle, patron hep haklı çıkıyordu. Mantık bu, hiç şaşar mı?... Kendi kendisini haklı çıkarması, haklı olduğuna inandırması, mantıklı iş yaptığına güvenmesi için, bir şişe suyun geniş bir döşemeyi ıslatmayacağını onaylamam gerekti.

Beş ay çalışabildim. Haftalığım iki yüz elli liraya çıktı. Bütün işim gücüm, günde kırk, elli kere,

- Islatmaz! demekti.

O güne kadar bu işi benim kadar uzun zaman yapabilen, dayanan hiç kimse çıkmamış. Benim de canım burnuma gelmişti. Sırtımda yük taşımaya işsiz, aç susuz sürünmeye bile katlanacaktım. Ama, bu, dayanılır bir iş değildi.

Bir gün yine, bir mal satışı üzerinde "Yüzdeyedi çok, yüzde sekiz" diye tartışıyorlardı. Patron beni çağırdı,

- Bu bir şişe suyu buraya döksem, ıslatır mı, ıslatmaz mı? Efendim? ... diye sordu.

- Islatır! diye bağırdım.

Ne? ...

Birden donup kalmıştı, şaşırmıştı.

- Islatır mı?

- Islatır!

Haklı olduğuna o kadar güveniyordu ki, şişedeki suyu yere boşaltıştık. Dökülen su, döşemenin beşte birini bile ıslatmamıştı.

Tıpkı vaktiyle Mümtaz Beyin suratının değiştiği gibi, suratı değişmişti. Dişlerinin arasından,

- Islatır mı, ıslatmaz mı?.. diye hırladı.

- Islatır! dedim.

Karşısındaki adamlar gülüyorlardı.

- Islatır mı?

- Islatır.

- Islatmaz!

- Islatır.

- Islatmaz!

Avazım çıktığı kadar bağırdım:

- Islatır ulan, ıslatır! Islatıır, ıslatıır!...

- Defoool!... Gözüm görmesin! diye bağırdı.

Elimi kolumu sallaya sallaya sokağa çıktım. Ama tam bir yıl patronun hayali, gözümün önünden gitmedi. Sokaklarda dolaşırken, yolda giderken, vapurda, tramvayda, hattâ uyurken,

- Islatır, ıslatır!... Islatır da ıslatır!... diye kendi kendime söylendim durdum. Patronu kaç kere ıslatmaz diye onayladımsa, o kadar da "Islatır" diye bağırdıktan sonra bu hastalıktan çok şükür kurtuldum.

BİTTİ

YA BUNLAR NERELİ ?

AZİZ NESİN

Beni tanımazsanız bile, raconumdan Kasımpaşalı olduğumu anlamışsınızdır. Ben o zaman Tersanede kaynakçı çıraklığı yapardım. Üçbuçuk lira haftalık alırdım. Üçbuçuk lira ne demek? Yersin yersin, bitiremezsin.

Cumartesi geceleri, Beyoğlu Balıkpazarındaki Cumhuriyet meyhanesine gittin mi, bir papele birinci sınıf sarhoş olurdun.

Biz "Yahya Kâhya"da bostanın karşısındaki evde otururduk. Tek başımıza değil, bu iki katlı evde beş aileydik. Evin içinde hangi kapıyı açsan, içerisi komple...

Benim ilk aşkım, bu evde uyandı. Sevgilim, on altısında var yoktu. İkibuçuk lira haftalıkla bir kutucunun yanında çalışır, mukavva kıvırır, sonra da yapıştırır, kutu yapardı. Adı Zübeyde... Hayatımda Zübeyde'ninkiler gibi dudağa rastlamadım. Onun dudakları bana ısmarlama gibi gelirdi. Gözlerimi bağlasalar, teker teker bin kadın öpsem, içlerinden hangisinin Zübeyde olduğunu hemen anlardım.

Zübeyde'nin dudakları çikolata kokardı. Neden biliyor musunuz?.. O zamanlar şimdiki rujlar mı yoktu, yoksa vardı da biz mi bilmezdik, bilemem... Zübeydem, dudaklarına çikolata ambalajlarının kırmızı kâğıtlarından sürer, dudaklarını onlarla boyardı. . Rengi ona, tadı bana yarardı.

Zübeyde'ler, evin alt katında bizim oturduğumuz odanın karşısındaki odada, babası, annesi, iki kardeşi, otururlardı. Evin, yâni odanın kirası çok geldiği için, başka bir yere taşındılar. Bir daha Zübeyde'mi göremedim. Ama dudaklarının tadı damağımda kaldı. Dudağı dudağıma o kadar uygun başka bir kadın görmedim. Yooo... Bir tane daha gördüm. Bakın nasıl oldu?

Bütün hayatımda, haddim olmayarak, bir kere yüksek sosyeteye girebilmiştim. Hem de yüksek sosyetenin en civcivli yerine... Eğer kaynakçılıkta kalsaymışım çok iyi olacakmış. O zaman ben de yüksek sosyeteden biri olacakmışım. Çünkü o zamanki çırak arkadaşlarımın hepsi adam oldu. İçlerinde otomobilsizi, apartımansızı yok.

Tersanede bir memur, babamın zihnine girdi.

-Sen bu çocuğu ziyan ediyorsun, bu çocukta cevher var, ille de bunu okut da adam et... diye tutturdu.

Şimdi o adamı bulsam, çiğ çiğ yerim... Bütün çektiklerimin sebebi işte o adamdır. Bende de suç var. Lisenin onuncu sınıfına kadar okudum. Ondan sonra sürün Allah sürün... Gazetelerde musahhihlik yaptım, ticarethanelerde kâtiplik ettim, bir ara Pos tane önünde dolma kalem sattım. Boya madığım boya kalmadı. Sonra da çıkar yolu, yirmi beş yıl geç de olsa, kaynakçı çıraklığına dönmekte buldum.

Bizim usta, yüksek sosyetenin ücüğünden cücüğüne toplantı yeri olan bir kulüp binasının kalorifer tamir işini üzerine almıştı Beş işçi çalıştırıyorduk. Geceleri de kulüp bahcesindeki lojmanda kalıyorduk. Ben öteden beri, adını duyup bir türlü kendini gö-remediğim bu yüksek sosyeteyi merak ederdim. Sanki bu yüksek sosyeteliler üç kulaklı, iki ağızlı, dört gözlü acayip yaratıklarmış, gibi gelirdi bana. Başladım bunları incelemeye. Geceleri giyinir, kuşanır, kenardan köşeden aralarına karışırdım. Uzaktа durduğum için, hiç biri benim onlara yabancı olduğumu anlamıyordu. Bunların hepsi de birbirinden ilgi çekici insanlardı. Giyimleri, kuşamları, sözleri, konuşmaları, her bi şeyleri başka... Orada gördüklerimden yalnız birini size anlatacağım. Karşı karşıya geldiler mi, çok nâziktirler, birbirlerinin arkasından da söylemedik söz bırakmazlar... Birbirlerini gördüler mi, erkek olsun, kadın olsun, şöyle konuşurlar :

-Aman efendim, o ne cici çanta öyle... Nereli o çanta?

-Parisli efendim.

-Ne şık iskarpin onlar hanımefendi. İskarpinleriniz nereli?

-Londralı efendim...

İlk zamanlar bir çantanın Parisli, iskarpinlerin Londralı olmasının ne demeye gel-

diğini anlayamazdım. Sonra sonra, Parisli çantanın, Paris malı, oradan alınmış demek olduğunu öğrendim. Kim kimi görse ayni şeyi sorardı :

-Aman beyefendi, ne harika kravatınız var. Nereli o kravat?

-Karaşili. Sizin gömlek de pek hoş. Nereli?

-New-Yorklu. Ay bu kol düğmelerinizi ilk görüyorum. Pek güzel şeyler.

-Romanlıdır efendim.

Bunlar, yüksek sosyetenin parolası yerine geçen laflardı. Bir insanın yüksek sosyeteden mi, değil mi, bu soruşturmalardan, verilen cevaplardan anlaşılırdı.

Kulüpteki kadınlar içinde Tülin adındaki kadını gözüme kestirdim. Ama benim bunda suçum yok. Kısmet kendiliğinden ayağıma geldi. Yoksa yüksek sosyeteden bir varlık için böyle şeyler düşünmek kim, ben kim...

Kulüpte balo verilmişti. Ağustos ayında olduğumuz için, herkes dışarda, kulübün sık ağaçlıklı bahçesindeydi. Ben aydınlığa, ağaçların dallarına asılı renk renk lambalara sokulmadan, yüksek sosyete bilgimi az daha ilerletmek için kuytularda dolaşıyor, her ağacın dibinde, her kuytudaki fısıltıları, iniltileri, mırıltıları dinliyordum. Yavaşça deniz kıyısına inerken, bir kavga duydum. Bir aile kavgası... Seslerinden Tülin'le kocası olduklarını tanıdım. Kocası Tülin'e çıkışıyordu :

-Ticarî şerefimi, itibarımı, kredimi iki paralık ettin. Beni aldatıyorsun, hiç olmazsa sermayesi benden yüksek birisiyle aldat. Benim yalnız döner sermayemin bir milyondan çok olduğunu biliyorsun. Daha dün iş hayatına atılmış, eline birkaç yüzbin lira geçince, gözü kararmış bir adamla beni kandırmaya utanmıyor musun?..

Tülin, içini çekerek :

-Beni kandırdı, dedi. Beni beş milyon lira sermayem var, diye kandırdı.

-Vay şerefsiz herif vay... Dünyada ne ahlâksızlar var be... Sen herkesi kocan gibi sanıyorsun. Zavallı bir kadını, sermayesini yüksek göstererek kandırmaya utanmıyorlar...

Tülin, kandırılmış zavallı bir kadın sesiyle konuştu :

-Beş milyonum var ama, dedi, o şey bey var ya , o da akrabasiymış. Yalnız onu tanmak on milyon eder, dedi.

Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Tülin :

-Bereket çabuk haber verdin kocacığım, dedi. Yoksa kimbilir daha kaç kere beni kandıracaktı namussuz herif...

Kocası,

-Ben yutar mıyım? dedi. Benim gözümden kaçar mı ulan? Hemen çaktım.

-Çok kurnazsın. Ama vallahi kocacığım, o kadar çok kandırmadı.

-İş onun sayısında değil yavrum, duyulmasında. Senin, benden az sermayeli bir adamla beni kandırdığın piyasada duyulursa, herkes beni iflâs ediyor sanır... Bankalar krediyi keser. Ben işte asıl bundan korkuyorum... Yoksa seni üzer miyim hiç?

Tülin bu sefer kocasına çıkışmaya başladı :

-Ama suç hep senin...

-Neden?

-Ben herkesin sermayesini, ticarî itibarının ne kadar olduğunu nereden bileyim?.. Sen bana, şu şu kadar, bu bu kadar, zengin dir diye anlatmadın ki...

-Doğru. Bak, şimdi anlatayım, aklında tut.

Kocası, Tülin'e sayıp dökmeye başladı. En sonra :

-Ahmet Kabalak var ya, dedi. Herif o kadar zengindir ki, isterse bütün bu kulüpte kaç kişi varsa, hepimizi gözü kapalı satın alabilir.

-Onu hiç görmedim, tanımıyorum.

-Bir fırsat çıkarsa tanıştırırım. Ahmet Kabalak'ı çok yakından tanımalısın karıcığım...

Yine kısa bir sessizlik oldu. Sonra, kocası :

-Tülin yavrum, dedi. Sen şimdi oyun salonuna git. Çok yüksek oyna ki, herkes benim iflâs etmediğimi anlasın. Hakkımda, çıkan dedikoduyu başka türlü önleyemeyiz... Yaptığın bu hatayı tamir etmelisin.

-Peki koçac

-Peki kocacığım. Hemen tamir ederim.

-Ticarî itibarımın yüksekliğini göstermek için, en aşağı, oyunda on bin lira kaybetmelisin. Anladın mı? Kaybettikten sonra da, hiç birşey olmamış gibi güler, dans edersin. Hadi karıcığım.

Tülin, kocasından ayrılınca ben de arkasından yürüdüm. Ağaçların arasından geçtim. Birden önüne çıkınca :

-Ay... diye küçük bir çığlık attı.

-Korktunuz mu hanımefendi? dedim.

-Aman, çok korktum.

-Sizi korkuttuğum için çok üzgünüm... Affedersiniz. Zannedersem bu vesileyle İstanbul'un en güzel kadınıyla tanışmak şerefine nail oluyorum.

Yüksek sosyetenin bu raconlarını ora da öğrenmiştim. Bir kadınla tanışır tanışmaz saçından, kalçasından, topuğuna kadar öveceksin. Hele kocasının yanında översen, daha sosyetik... bir hareket olur. Kadın kocasına "Bak ben ne malım anla..." kocası da "Bakın, benim ne malım var" demiş olur, iki kisinin de koltukları kabarır, şişerler.

Tülin :

-İltifat ediyorsunuz efendim, dedi.

-Yooo... Vallâhi iltifat değil, güzelliğiniz herkesin dilinde. Affedersiniz, kendimi tanıtmayı unuttum. Ben Ahmet Kabalak.

Tülin, bir sersemledi, sarsıldı :

-Yaaa... Demek sizsiniz?

-Evet... Hava ne kadar güzel hamfendi.

-Evet... Hakikaten. Ben kalabalıktan hiç hoşlanmıyorum.

-Ne kadar birbirimize benziyoruz. Ruhlarımız bir... Çok çabuk anlaşacağımızı ümit ediyorum.

Benim umduğumdan daha çabuk anlaştık. Yirmi dakika bile geçmeden Tülin'in odasındaydık. Benim yüksek sosyeteden olmadığımı anlamasın diye, hep yüksek sosyete dilleri döküyordum :

-Aman Tülin Hamfendi, çantanız pek şık Nereli?

-Parisli...

Tülin çantasını atmıştı.

-Kap'ınız fevkalâde güzel, bu kap nereli?

-Londralı...

Tülin kap'ını da çıkarmıştı.

-Bu harikulâde kostüm nereli?

-Viyanalı...

Tülin üstündekini de çıkarmıştı.

-Ya bu cici iskarpinler nereli?

-Madridli..

İskarpinler de çıktı.

-Aman bu harika kombinezon, nereli bu?

-Beyrutlu...

-Ya bu çoraplar?

-Bu korse nereli şekerim?

-Berlinli.

-Bu sütyenler nereli yavrum?

-Romalı...

Dudak dudağa gelince, kendimi kaybettim. Bu dudak başka dudaktı.

-Ulan, hiç numara yapma, tanıdım... diye bağırdım. Bu dudaklar Kasımpaşalı...

Kıkırdadı :

-Ben de seni tanıdım, dedi. Bu öpüş Kasımpaşa öpüşü... Buradaki heriflerin hiç biri böyle öpmesini beceremez.

Kasımpaşalı Zübeyde'me yüksek sosyeteden Tülin etiketiyle kavuşmuştum.

BİTTİ

-Hiç bit yarışı seyrettiniz mi?

Hayır, seyretmemişlerdi. Bit yarışı diye bir şey duymuşlardı ama, nasıl bir yarıştır, bilmiyorlardı. İnanmıyorlardı bile böyle bir yarış olabileceğine. Laf olsun diye söylenen bir söz sanıyorlardı bit yarışını.

-Siz seyrettiniz mi?

-Seyretmenin lâfı mı olur, hem de çok seyrettim. Kendim de bit yarıştırdım..

-Nasıl oluyor, aman anlatsanıza...

-İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru. Bir akşam bir meyhanede arkadaşlarla içi - yoruz. Şimdi Başbakanın hükümet programı diye söylediği bazı sözleri, ben o gece meyhanede sarhoşlukla ağzımdan kaçırmışım. Sarhoş olmasaydım hiç söyler miydim? Nasıl olsa yirmi yıl sonra Başbakan hükümet programı olarak söyleyecek, acelem ne? Sarhoşluk işte... Neyse efendim.. Meyhanede bulunan sadık yurattaşlarımızdan biri hemen karakola koşup, meyhanede bir adamın işçi - lerin sendika kurmaları gerektiğini söylediğini ihbar ediyor. Bu ihbar üzerine, beş on sivil polis meyhaneye gelip beni çeviriyor başlıyorlar benimle kadeh tokuşturup konuş - turmaya. Benim onların siyasî polis olduklarından haberim yok tabii.. Deminden beri meyhanede kendi arkadaşlarımla bir türlüanlaşamıyorduk, boyuna tartışıyorduk; oysa bu yeni gelenlerle birbirimize kaynaşıverdik.

Bir tanesi bana,

-Bu bizim hükümette iş yok ha? Ne der - siniz? diyor.

Ben de ona,

-Çok haklısınız! diyorum.

Sonra şerefe kadeh kaldırıyoruz.

Başka biri,

-Zenginler işçileri sömürüyorlar.. Siz de bu düşüncede misiniz? diyor.

-Evet... diyorum.

Yine şerefe kadeh kaldırıyoruz.

Benim kendiliğimden bir şey söylediğim yok. Onlar söylüyor, ben de onaylıyorum. A - ma doğrusu, içimden de "Yahu, artık halk u - yanmaya başladı, bak şu insanlara, neler düşünmeye başladılar!" diye de seviniyorum. Oysa beni, memleket hesabına sevindirenle - rin hepsi de polismiş.

Meyhaneden çıktık. Ben, yarısı içkidense, yarısı da sevinçten iyice sarhoş olmuşum, sallanıp duruyorum. O sonradan meyhaneye gelip de çok iyi anlaştığımız adamlar, yuvarlanmayayım diye koluma girdiler, sıkıca be - ni götürüyorlar. Ben,

-Zahmet buyurmayın, ben giderim... de - dikçe,

-Hiç olur mu efendim... Biz sizi emni - yetli bir yere koymadan bırakmayız.. diyor - lar.

Yahu memlekette helâl süt emmiş ne in - san evlâtları var, aşkolsun...

-Müsaade buyurun efendim, vallahi ben giderim...

-Yoo, katiyen bırakmayız... Biz götüre - ceğiz...

Allah Allah... Bunlar beni götürüyorlar, ama, ters yana gidiyoruz.

-Ben Kasımpaşa'da oturuyorum.. Siz be - ni bırakın, ben burdan kendim giderim. Bura - ya kadar getirdiniz ya, eksik olmayın, çok te - şekkür ederim...

-Biz sizi bu halde geceyarısı sokaklar - da bırakamayız... Siz hele bu gece bizim ko - nuğumuz olun da...

Ne iyi kalpli insanlar canım... Allah ra - zı olsun... Memleket hakkında çok iyi umut - lara kapıldığımdan keyfimden hafif hafif şar - kılar da mırıldanıyorum.

-Gece vakti, ama sizinkileri de rahatsız edeceğiz... Bana müsaade edin...

-Estağfurullah... Ne rahatsızlığı?.. Biz görevimizi yapıyoruz... Siz bu gece bizde ka - lın...

Üç onlar, bir de ben, dört... Bindik bir a - rabaya... Doğru İstanbul Emniyet Müdürlü - ğüne. Ben oralarını bilmediğim için, onların oturduğu apartımana giriyoruz sanıyorum.

-Ooo, apartımanınız ne büyükmüş...

Merdiveni çıkıyoruz. İçimden "Benim de bu konukseverliğin altında kalmamam gerek - li ama, bu adamları benim iki küçük odalı be - kâr evimde nasıl ağırlayacağım?" diye dü - şünüp duruyorum. Onlar hâlâ beni kolların - da merdivenlerden çıkarıyorlar. Bir ara,

-Arkadaşlar, valla beni çok mahçup et - tiniz... dedim.

Ben bu sözü söylememle, sol yanındaki,

-Yürü ulan şeyoğluşey! deyip de boş böğ - rüme bir dirsek indirince, ben basamakla - ra yığılakaldım.

Yooo, buna eşek şakası derler hani.. Ar - kadaşlık markadaşlık ama, ben sululuktan hiç hoşlanmam. Ama ne de olsa onlardan iyilik gördüğümden birden sertleşemedim de, hani onlar bana şakadan "şeyoğluşey" deyince ben de altta kalmamak için, sözde yaptıkları şa - kaya gülümseyerek,

-Ulan yapmayın hergeleler... dedim.

Dememle yüzüme gözüme sille tokat, tek - me inmeye başladı. Ondan sonrasını hayal meyal hatırlıyorum. Artık sarhoşluktan mı sızmışım, yoksa dayaktan mı bayılmışım, bi - lemiyorum. Sabahleyin erkenden uyandım ki, buz gibi taşların üstüne uzatılmışım. Yerim - den kalkmaya çalıştım, nerde, kımıldayamı - yorum bile, turşu olmuşum. Zihnimi toparla - maya çalışıyorum: Meyhanede birileriyle ar - kadaş olduk, sonra beni onlar alıp misafir et - tilerdi. İyi ama bu ne biçim misafirlik canım.

Her halde onlar da çok sarhoştu.. Sar - hoşlukla biz birbirimize girdik. Şimdi uya - nırlar, özür diler, kahvaltı getirirler...

Evet, bir posta daha dayak yiyerek kah - valtıyı ettim. Sonra oradan savcılığa, ordan da cezaevine ... Vallahi, meyhanede bütün söy - lediklerim, şimdi Başbakanın hükümet prog - ramı olarak ilan ettiklerinin onda biri bi - le değil...

Cezaevini boyladım. Üstümde birkaç ku - ruşum vardı. İlk günler iyi geçti. Ama para suyunu çekince, iyice tırıl kaldım. Gelenim, gidenim, arayanım, soranım yok.. Benim gibi züğürtleri cezaevinde "Adem Baba Koğuşu" - na atıyorlar. Bu Adem Baba Koğuşu'nu anlat - maya kalksam sabaha kadar bitmez. Yalnız şu kadarını söyleyeyim, belki anlatabilirim.

Ben daha Adem Baba Koğuşu'na gitme - miştim. Bir gün cezaevinin orta bahçesinde geziniyoruz. Adem Baba Koğuşu'nun pence - resine doluşmuş mahkûmlar, bahçede gezinen bir koğuş arkadaşlarına durmadan,

-Gelsene ulan... Hani on dakika gezecek - tin namussuz, bir saati bile geçti. Gelsene!. diye bağırıp duruyorlar.

Neymiş, biliyor musunuz? Koca Adem Ba - ba Koğuşu'nda, yalnız bir tek pantolon varmış her biri bu pantolonu sırayla giyip bahçe - ye teker teker güneşlenmeye çıkarlarmış. İç - lerinden biri ayağına pantolonu giymiş, bir saattir dönmüyor koğuşa.. Öbürlerinin de a - yağında pantolon olmadığından, donla bahçe - ye inip, onu yakalayamıyorlar. Boyuna bağırı - yorlar demir parmaklıklı pencerelerden:

-Ulan, sen bir daha buraya gelmeyecekmi sin... Nasıl olsa geleceksin...

İşte beni böyle bir Adem Baba Koğuşu'na attılar.

Aklına gelen, gelmeyen her türlü sefillik rezillik ortada...

O günlerde de bütün Türkiye'de tifüs sal - gını var. Hatta hikâyeci Kenan Hulusi'yle ro - mancı İskender Fahrettin bile, o günlerde ti - füse yakalanıp ölmüşlerdi. DDT de daha çık - mamış, bit ölüm saçıyor...

Her sabah kalkıyoruz ki, cezaevinde bir - kaç kişi tifüsten ölmüş. Ölüleri sedyeye ko - yup orta bahçeden geçiriyorlar. Tifüsten ö - lüm olmadığı gün yok. Bazı gün, on-on beş ki - şinin öldüğü de oluyor.

Bu tifüs berbat bir şey, akşamdan ate - şi yükseliyor hastanın, sabahleyin bakıyorsun ölmüş...

Adem Baba Koğuşu'na soktular beni, daha doğrusu ittiler... Baktım, koğuştakilerin hep - si birbirinin üstüne yığılıp toplanmış bir şey seyrediyorlar. Ben de sokulup baktım, ama anlayamadım. Oradan birisine,

-Ne oluyor arkadaş? dedim.

-Bit yarışı... dedi.

Neee? Bit yarışı mı? Yahu, insanlar ti - füsten kırılıyor, bunlar burda bit yarışı yapı - yorlar.

Bu koğuştaki adamlar da çok lânet, ters insanlar; bunlara bir şey de söylenmez. Ko - nuşulabilecek gibi gözüme kestirdiğim birine bitte ölüm tehlikesi olduğunu anlatmaya ça - lıştım aklımca. Sakalları uzamış, ayağında kir rengi uzun paçalı bir don olan adam bana,

-Bu bitler yarış için özel yetiştirilmiş - lerdir, bunlarda mikrop olmaz... dedi.

-Mikropsuz oldukları nasıl anlaşılıyor?

-Bunlar başka bitlerle temas ettirilmi - yorlar ki... Özel olarak bakılıp besleniyor, yetiştiriliyor...

Şimdi size bit yarışının nasıl olduğunu an - latayım. Yarış alanı iyice düz olacak. Döşe - menin üstüne düz bir teneke koymuşlar. Te - nekenin üstüne tebeşirle bir daire çiziliyor. Yarışacak bitler, ortadaki dairenin içine ay - nı zamanda bırakılıyor. Tabii bitler yürüme - ye başlıyorlar. Dıştaki daireyi kimin biti da - ha önce geçerse o bit yarışı kazanıp birin - ci oluyor, arkasından ikinci, üçüncü geliyor.

Tıpkı öbür koğuşlarda kumar oynarken ol - duğu gibi, bit yarışlarda da bir manocu var. Koğuşun ağası olan manocu, hem de bit ya - rışlarında hakem görevini yapıyor. Yarışan bitlerin derecelerini o söylüyor, kimse ona karşı gelemiyor.

Koğuşta her isteyen kendi bitini yarışa sokuyor. Ama bitini yarışa sokabilmesi için, yarışacak bit başına önceden bir parayı or - taya koyması gerekli. Diyelim, her yarışçı bit başına, üçer lira. On bit yarışıyorsa, otuz li - ra ortada. Birinci gelen bitin sahibi, ortada - ki paranın üçte biri olan on lirayı alıyor. İ - kinci gelen bitin sahibi, koyduğu paranın iki katını, yani altı lira alıyor. Üçüncü gelen bi - tin sahibi de, koyduğu paranın bir buçuk ka - tını, yani dört buçuk lira alıyor. Dördüncü gelen bitin sahibi, ancak koyduğu parayı geri alıyor, yani üç lirasını kurtarıyor. Geriye kalan paranın hepsi manocunun.

Bitlerini yarışa sokacak kadar parası ol - mayanlar da, yirmi beş kuruşuna, elli kuru - şuna bahse giriyorlar. Hiç parası olmayanlar da cezaevinde verilen günde bir tayını bahse yatırıyorlar. Manocu bahse girip kazananlar - dan yüzde on mano alıyor. Paraları kendisi tayınları da meydancı topluyor.

Manoyu toplayan koğuşun ağası "Anası - nı ş'apan Süleyman" adında biri. Bu adam bı - çak çekip zorla kendi öz anasının koynuna girdiği için, ağır ceza yemiş, bu yüzden ona Anasını ş'apan Sülüman diyorlar. Anasını ş' apan Sülüman'ın da yarış bitleri var, o da bit - lerini yarıştırıyor.

Koğuşa tik girdiğim zaman yarış bitmek üzereymiş. Yarış bitti. Kazananlar paralarını aldılar. Manocu, manosunu topladı. Kazana - mayanlar, bitlerine sövdüler. Meydancı, üs - tünde yarış yapılan kirli bezle, tenekeyi orta - dan kaldırdı. İşte ancak o zaman beni gördü - ler. Koğuşlarına yeni bir adam gelmiştf. Ba - na her "Geçmiş olsun arkadaşım" diyene "Ey - vallah, sağol arkadaşım" diyordum.

Biraz sonra koğuşun içinde herkes ken - di dünyasına çekilince, sol gözü küçülüp leb - lebi kadar kalmış bir adam yanıma geldi be - nimle konuşmaya başladı. Bu adamın "Mare - şal David" denilen kafadan sakat bir Yahudi olduğunu sonradan öğrendim. Mareşal David denemelerinin nedeni, dışardayken göğsünü nişanlarla, madalyalarla doldururmuş da on - dan.. Cezaevine girerken bütün nişanlarını, madalyalarını söküp almışlar. Ama Mareşal David, madalyasız, nişansız yapamadığından, Adem Baba Koğuşu'nda da kirli, pis, yırtık pırtık mintanlarının göğsüne gazoz kapakları, ipe bağlanmış şişe mantarları, tahta parça - ları, düğmeler takıyordu. Mareşal David cinsi sapıkmış, mezardan çıkardığı erkek ölüler - le yatarmış. Bir gece yeni gömülen bir ölü - yü mezarından çıkarmış, tabutu sırtlayıp gö - türürken yakalamışlar, cezaevine tıkmışlar.

Mareşal David, bütündünyada kendi üstü - ne bit terbiyecisi olmadığını söyleyerek övü - nüyordu. Eğer olempiyatlarda bit yarışları da olsa, David de kendi yetiştirdiği bitleri olem - piyata sokabilse, dünya birincisi olacaktı.

-Öyleyse burdaki bütün yarışları sen ka - zanıyorsundur... dedim.

-Hayır... dedi.

-Neden peki?

-Onun nedeni var, söyleyemem...

Birden bana,

-Bitin var mı? diye sordu.

Cevap vermediğimi görünce,

-Üstünde bit var mı, çamaşırlarında? di - ye sorusunu tekrarladı.

-Sanmıyorum, dedim, çünkü daha birkaç gün önce karantina koğuşunda bizi hamama, elbiselerimizi de etüve sokmuşlardı.

Mareşal David buna çok sevindi:

-Öyleyse sen temizsindir, benimle ortak bit yarışına var mısın?

-Bilmem ki nasıl oynanır?

-Ben sana öğretirim. Benimle ortak ol, sana ne dersem, sen onu yap, göreceksin, bü - tün yarışları benim bit kazanacak bu akşam.

O böyle söylerken yeni bit yarışı için mey - dancı ortaya bezi yayıyor, tenekeyi koyuyor, tenekenin üstüne de tebeşirle içiçe iki daire çiziyordu.

Mareşal David,

-Hadi dedi, ikimiz için üç lira koy, göre - ceksin kazanacağız...

-Üç liram yok...

David çok üzüldü. Ama benim gerçekten üç liram yoktu, bütün param, bir buçuk liray - dı onu da harcamaya korkuyordum.

Heyècanla,

-Kazanacağız yahu, kazanacağız.. diyor - du.

-Param yok...

-Satılacak bişey yok mu üstünde.. Görü - yorsun, bende bişey yok, tırılım...

Ceket cebimdeki dolmakalemimi gördü.

-Satalım mı kalemi?

Kalemi verdim. Pencereden bahçedeki bi - rine seslendi. Sonra kalemi ona attı. Az son -

BİT YARIŞI

ra kalem bir liraya satılmıştı. Dışardaki adam, koğuşun demir kapısı altından bir lirayı itti. Ben de meraktaydım. Eşarbımı da satırması için verdim. İki buçuk liraya da onu sattırdı.

Sonra,

-Gel buraya! diye beni koğuşun bir köşesine çekti. Kolunu açtı. Koltuk altına yakın bir yerindeki bağlı pis bezleri çözdü. Bezlerin altındaki yün içinden bir bit çıkardı, kocaman bir bit...

-İşte Macar, dedi, benim Macar bu... Macar kadanaları gibi olduğundan, Macar adını taktım.. Sen bu biti tanımalısın. Öbür bitlerden ayırman için boyayacağım Macar'ı...

Eline iğne batırdı. Çıkan kanla, Macar 'ın sırtını kırmızıya boyadı.

-Artık, şimdi tanırsın, dedi, bak, kulağını aç, beni iyi dinle. Macar'ın birinci gelmesi senin elinde.. Yarışan bitler birinci çizgiden çıktılar mı, gözün bu bizim Macar'da olacak. Sen ne yanda durursan Macar o yana, sana doğru koşarak gelir. Baktın ki Macar 'ın önünde başka bir bit var. O zaman, sen başka yana geç ki, Macar sana koşsun.. Anladın mı?

-Anlamadım...

-Hay Allah!.. Sana bu işin sırrını açıketmek zorundayım. Arkadaş, bu bit kısmı, temizlikten çok hazzeder. Sonra insan kokusunu hemen alır, pis insandan kaçar, temiz insana koşar. Herkes sanır ki, bit pislikten hoşlanır. Hayır, temizlikten hoşlanır. Bin kişinin ortasına bir tek bit at, gider, arar tarar, hangisi temizse onu bulur.. Çaktın mı dalgayı? Şimdi bu koğuşta senden daha temizi yok.. Sen ne yana durursan Macar o yana koşacak. Ama yaşlandı zavallı... Baktın ki başka bir bit bizim Macar'ı geçiyor, sana doğru koşuyor, sen hemen Macar'a yakın olan başka yana geç ki, birinciliği alsın...

Meydancı bağırıyordu:

Haydi, yarışa!.. Haydi yarışa!..

Biz de üç lirayı verdik. On iki bit yarışa giriyordu. Ağa'nın işaretiyle on iki bit, ortadaki küçük dairenin içine bırakıldı. Ben hayatımda böyle heyecanlı bir şey seyretmedim. Her bitin sahibiyle, o bit üzerine bahse girmiş olanlar, avazları çıktığı kadar, bitlerin adlarını bağırıyorlardı. Koşu atları gibi, her yarış bitinin ayrı adı vardı ve ordakiler bitleri tanıyorlardı.

-Haydi sülüüüün!..

-Ulan, uçan ineeek!..

-Dayan kızım Peri...

-Uç Martı, uç!.. Uç aman Martı!..

-Ulan halis kan yerli namussuz, amma da gidiyor...

Benim gözüm bizim Macar'daydı. Üstündeki kan kırmızısından Macar'ı hemen tanımıştım.

Küçük daire içine bırakılan bitler önce, şaşkın şaşkın durdular. Sonra içlerinden biri, benim yönüme doğru bir koşu tutturdu. Mareşal David,

-Karşıya geç! diye fısıldayıp beni itti.

Yerimi değiştirdim. Ben yerimi değiştirince, önden giden bit durdu, sanki birisini aranır gibi olduğu yerde o yana, bu yana döndü. Yine bana doğru bir koşu tutturdu.

Benim gözüm Macar'da.. Macar da bana doğru geliyor ama, dördüncü... Macar ' a yakın olan yana geçtim. Bu sefer Macar önde geliyor. Dış daire çizgisine geldi gelecek .. Derken yaman bir bit, Macar'ı taktı, ben hemen sola kaydım... Ben sola kayınca öndeki bit şaşaladı, durakladı... Mareşal David avaz avaz bağırıyor.

-Haydi aslan Macar!..

-Yavrum Sülün!..

Mıknatıs demir tozlarını nasıl çekerse bütün yarışan bitler bana doğru yelpazelenmiş geliyorlardı. Ama en önde bizim kanlı Macar.. Macar birinci geldi, bize ortadaki otuz altı liranın yarısı, on sekiz lirayı verdiler.

İkinci yarışa geçtik. Bu sefer on dört bit girdi yarışa.. Yine birinciliği Macar aldı..

O gece sabaha kadar bit yarışı yapıldı, Macar yüz liradan çok kazandı. Sabaha karşıydı, yarış bitti. Herkes kendi bitini alıp, koynundaki yuvasına, sargılar altındaki yünlerin arasına koydu. Yarış bitleri, yünle yağlı deri arasında besleniyordu.

Paraları Mareşal David'le bölüştük. David,

-Ben sana demedim mi, dedi, benim üstüme bit terbiyecisi yoktur. Ben bitlerin ruhunu bilirim. Yalnız sen kirlenmemeye dikkat et...

Bir her gün bit yarışında para kazanıyorduk. Eroin içicisi olan David, parası olduğundan bol bol eroin alıp çekiyordu.

Benim asıl şaştığım, Adem Baba Koğuşu 'ndaki çıplak adamların nerden para bulup da bit yarışı oynadıklarıydı. Sanki bu koğuş bir darphaneydi.

O koğuşa girdiğimin dördüncü günüydü. Yarışlarda bitler, artık eskisi kadar hızlı bana doğru koşmuyorlardı. Mareşal David,

-Artık sen de kirleniyorsun... dedi.

Ağır ağır da olsa, yine bana doğru geliyorlardı.

Her seferinde Macar'ın yarışı kazanmasına, Anasını ş'apan Sülüman'ın çok canı sıkılıyordu. Koğuşta bit satışı da vardı. İyi koşan bitler pahalı satılıyordu.

Anasını ş'apan Sülüman,

-Ulan David, sat şu Macar'ı bana.. dedi.

-Satayım ağabey...

Bunlar sıkı bir pazarlığa giriştiler. Vur aşağı, tut yukarı; elli liraya uyuştular. Anasını ş'apan Sülüman, elli lirayı saydı, Macar 'ı aldı. Ağa olduğu için, yarış bitlerini kendi üstünde beslemez, ya meydancının, ya başka bir çocuğun üstünde beslerdi. Macar'ı meydancı aldı, özenle koltuk altındaki yünler arasına yerleştirdi.

Mareşal David bana,

-Şimdi yeni bir numaramız var, dedi, bu sefer Macar artık birinci gelemeyecek.. Bak ne yapacaksın? Sen artık yanlarda durmayacaksın, yarış çizgilerine eğilip tepeden bakacaksın.. Anladın mı? Bitler senin kokunu alıp başka yana gidemeyecekler..

Yarış başladı. Mareşal David bu sefer Tazı adlı başka bir bitini yarışa soktu.

Ben yarışan bitlerin tepesinden eğilmiş bakıyordum. Bitler iç dairede durdular. Boyuna kıvranıyorlar. Çünkü bana doğru gelmek istiyorlar. Ama kanatları olmadığından uçup gelemiyorlar. Hele Macar, boyuna kıçını döndürüyor. Öbür bitler, iç daireden çıkıp, yavaş yavaş yürümeye başladılar. Macar iç daireden çıkmıyor bile..

Anasını ş'apan Sülüman hırsından deli olacak,

-Ulan Macar, namussuz Macar... Yürüsene alçak cibilliyetsiz!.. diye bağırıp yırtınıp duruyor.

O gün dört yarış yapıldı, dördünde de Macar iç daireden bile çıkmadı. Deliye dönen Anasını ş'apan tırnağıyla bastırıp dümdüz etti.

Bu cinayetten sonra çok üzülen Mareşal David,

-Hayvanın kanına girdik, dedi.

-Peki, neden kımıldamıyordu bu David?

-Nasıl kımıldasın yahu, görmedin mi karnını, nasıl şişti? Hayvan karnını taşıyamıyor ki Yarıştan önce bit aç bırakılır. Ben Macar' ı iyice doyurmuştum. Sen tepeden eğilmişsin hayvan zorlanıyor, uçamıyor, Karnı şiş, yürüyemiyor.. Gitti bizim Macar...

O günden sonra da bit yarışlarının eski heyecanı kalmadı, çünkü artık ben de onlar kadar kirlenmiştim, bitler bana eskisi gibi hızlı koşarak gelmiyordu.

SON

Kasabanın iki kahvesi var. Bir de Bodur Adem'in ki var ama onunkisi şaraphanenin ötesinde, kasabanın ta dışında. Bodur Ahmet'in kahvesini saymıyorum, hem uzak, hem dekiçük, üstelik Bodur Adem parti tutmayan bir garip tarafsız olduğundan, onun kahvesine giden pek olmaz.

Kasabanın erkekleri de ikiye ayrılmış. Bir bölüğü Terzi İshak'ın kahvesine gider, öbür bölüğü Topal Kâzım'ın.. Daha öncesi burada bir tek Topal Kazım'ın kahvesi varmış. Sonra ortalığa, "Muhalefet" diye bir şey çıkınca bu Topal Kâzım, tek ayağına bakmadan- Kasabanın öteki bölüğü böyle söyler-muhalefetten yana olmuş, "Ulan Topal, muhalifler sana takma ayak mı takacak?"

Topal Kâzım'ın sol ayağı, diz kapağından kesik, koltuk değneğiyle gezer. Bu Topal Kazım, kahvesini muhalif partinin ilçe merkezi yapınca, korkudan onun kahvesinden kasabalının ayağı kesilmiş," Ulan Topal, hele bir seçimler olsun, senin öteki ayağını da kırarlar. O zaman burnuna motor takar da tomofil olursun" Böyle derlermiş Topal Kazım'a. O, ne denilse dinlememiş. Hiç kimse korkudan Topal Kazım'ın kahvesine gitmeyecek ama başka da kahve yok. Bodur Adem'in kahvesi uzak. Hem de bu Topal Kazım'ın kahvesi, basbayağı bir şehir kahvesi. İki duvarında iki ayna var, koca iki ayna. Giren aynada kendini görüyor, çıkan kendini görüyor, oturan kendini görüyor.. Hasır iskemlede oturup bıyık burarken aynada kendini seyretmek yeter..

Topal Kâzım da bu aynalara güveniyormuş ya.. "Bu aynalar bende olduktan kelli, kahveme ister istemez, gelecekler" diyormuş.

Bunun üzerine Terzi İshak, dükkanını bölmüş, yarısını kahve yapmış. İktidar partisinden olanlar Terzi İshak'ın kahvesine, muhalifler de Topal Kazım'ın kahvesine giderlermiş. O sırada kasabada muhalif yok gibi bişey, tek tük birkaç kişi...

"Ulan Topal, hele şu seçimler bir bitsin, senin öteki ayağını da koparırlar. Burnuna motor tak da o zaman tomofilim diye gez.."

Zamanı gelmiş, seçim yapılmış. Ama işler düşünülenin tersi olmuş. Topal Kazım'ın muhalif partisi seçimi kazanmamış mı. Sandıklardan on beş mi, yirmi mi ne, oncacık bir oy çıkmış öteki partiye. Buna herkes şaşmış da bir Topal Kazım şaşmamış.

-Ben zati bu işin böyle olacağını biliyordum, demiş.

-Nereden bildiydin bre Topal? diye sormuşlar.

Kazım.

-Bilmez olur muyum, demiş, benim kahveye adım atmamalarından belliydi. Hükümetten korkularından kahveye gelemediler ama, sandığa bizim partinin oylarını tıktılar.

Ben kasabaya geldiğim zaman durum işte böyleydi. Topal Kazım'ın partisi iktidardaydı. Terzi İshak'ın partisi de iktidardan düşmüş muhalefetteydi. Değiş-tokuş olmuşlardı. Topal Kâzım da Ankara hastanelerinden birinde topal bacağına, yapma bir bacak taktırmıştı.

Muhalif olanlar Terzi İshak'ın, muvafıklar da Topal Kazım'ın kahvesine gidiyorlardı. Kasaba ikiye bölünmüştü. İki bölük arasında göze görülen, bir ayrılık vardı. Yolda birbirleriyle karşılaşmamak için, kendi kahvelerine gidiş-geliş yollarını ayırmışlardı. Yalnız kahveleri değil, bakkalları, berberleri de ayrılmıştı. Birbirleriyle selamlaşmamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Yoksa biriki konuşsalar, particilik yüzünden hemen lafın sonu kavgaya döküllüyordu.

Biz memurların durumu çok zordu. Benden önce bir kaç memuru, muhalif Terzi İshak'ın kahvesine gidiyor diye Ankara'ya şikayet edip bu kasabadan başka bir yere attırmışlardı. Onun için memurlar, muhalif kahvesine gitmekten çekiniyorlardı. Yalnız belediye doktoru ile adliyeden bir memur arkadaş, Terzi İshak'ın muhalif kahvesinden hiç çıkmıyorlar. Topal Kazım'ın kahvesine de adım atmıyorlardı. İkisi de çok iyi arkadaşımdı. Bir akşam rakı içerken kendilerine,

-Arkadaşlar, bu yaptığınız hiç doğru değil dedim.

-Ne yapıyoruz? diye sordular.

- Daha ne yapacaksınız'. Göz göre göre kanuna karşı geliyorsunuz. Biliyorsunuzki memurların politikayla uğraşmaları, kanunda yasaktır. Siz, muhalif kahveden çıkmıyorsunuz.. Düpedüz politika yapıyorsunuz, demektir. Bunun sonu iyiye varmaz. Alt yanı kahve değil mi hepsi bir. Muhaliflerin kahvesine gidip politika yapacağınıza, Topal Kazım'ın kahvesine gidin.

Belediye doktoru güldü:

-Sen bizim neden politikayla uğraştığımızı sonra anlarsın..

On beş gün sonra anladım. İkisini de başka, uzak bir il'e atanmışlardı. Kasabadan ayrılırken açıkladılar. Bu ikisi, bu kasabada durmak istemiyorlarmış. Buradan bizi alın da nereye gönderirseniz gönderin, diye dilekçe üstüne dilekçe vermişler, olmamış. Onun üzerine muhalif kahvesinden çıkmaz olmuşlar. Bir ay diyen de şıp diye başka yana atanmışlar.

Doktor giderken,

-Buradan daha kötü bir yere verecek değillerdi ya bizi.." dedi.

Ben bu kasabadan, daha bir süre, ayrılmak istemediğim için hiç politika yapmıyordum, yani ne muhaliflerin kahvesine gidip politika yapıyordum ne Topal Kazım'ın kahvesine gidip muhalifleri kızdırıyordum. Gel gelelim kasaba küçücük bir yer. İnsan sıkıntıdan patlıyor. Kahveden başka gidecek, oturacak bir yer de yok. Topal Kazım'ın kahvesi çok kalabalık, gürültülü. Ben, tarafsızlığımı göstermek için kahveye gidersem, ikisine de giderdim. Terzi İshak'ın muhalif kahvesinde yarım saat oturursam, bir saat da Topal Kazım'ın kahvesinde oturur, böylece politika dengesini kurar, durumu kurtarırdım. Muhalif kahvesine gidenler pek azdı. Gündengüne de azalıyordu. Topal Kazım'la iyi arkadaş olmuştum... Kahvesine gidince onunla dertleşirdik. Bigün partilerin durumundan konuşurken,

-Bey, sana bişey diyeyim mi, ama aramızda kalsın, bizim parti kaybetti, dedi.

Ağzımı arıyor sandım,

-Yok canım, dedim, maşallah sizin parti aslan gibi ayakta.

-Kulak asma. Bak bizim kahve tıklımtıklım dolu. Terzi İshak'ın kahvesinde kimseler yok. Anlayana bu kadarı çok bile. Ne olur ne olmaz diye korkularından buraya doluşuyorlar. Bir seçim olsunda gör sen, hepsi öteki partiye oy verirler. Geçen seçimde de öyle olduydu.

Peki, ne yapacaksınız?

-Düşünüyoruz bişeyler. Yakında parti müfettişi gelecek, bir iş yapacağız.

Bir zaman sonra Topal Kazım'ın kahvesinde epiy gürültülü parti toplantıları yapıldı. Bundan bir süre sonra da kasabaya Şenses Tiyatrosu adında bir kumpanya geldi. Kasabalıların söylediklerine göre, o zamanadek buraya hiç bu denli büyük bir kumpanya gelmemiş. Okulla cami arasındaki geniş alana koca bir çadır kurdular. Gerçekten çok büyük bir kumpanya olduğu, çadırın büyüklüğünden anlaşılıyordu. Bu çadır, Avrupa'nın büyük sirk çadırları kadar vardı.

Çadırın alana kurulduğu gün, ilkin Terzi İshak'ın kahvesine gittim. Terzi İshak kurnaz adam,

-Topal Kazım, yine bir işler çeviriyor ya, ne olduğunu anlayamadık, dedi.

Oradan çıkıp Topal Kazım'ın kahvesine gittim. Kurnaz kurnaz göz kırpıp.

-Ne var ne yok Kazım Efendi, dedim, işler yolunda mı?

O da bana göz kırptı:

-Hele dur Bey, hele dur. Yarın her işi öğrenirsin...

O gün kasaba yerinden oynadı. Kumpanyanın palyaçoları, şaklabanları, cambazları hep sokaklara dökülmüşler, bağıra çağıra akşamki oyunlarının çığırtkanlığını yapıyorlardı. Yüksek tahtadan bacaklara çıkmış, suratları boyalı, yakaları çıngıraklı, etekleri zilli, renk renk külahlı çığırtkanlar bağırırken, kumpanyanın beş çalgılı orkestrası da kasabayı inletiyordu. Direklere renkli bayraklar, duvarlara ilan kağıtları asılmış, sokaklara ilan bezleri gerilmişti.

Akşama doğru çadırın yanında dolaşmaya başladım. Çadırın kapısında orkestra çalıyor, bir hokkabaz da şapkasından tavşan çıkarıyordu. Giriş kapısının sağındaki gişenin dört bir yanına renkli kadın çamaşırları asılmıştı. Pembe naylon kadın külotları, uçuk mavi jarse kombinezonlar, acı sari ipek sütyenler, rüzgarda şişe şişe renkli bayraklar arasında uçuşup duruyorlardı. Alan dolmuş, herkes bilet almak için gişeye koşuşuyordu.

Hepsi neyse ama açıkta sallanan, uçuşan kadın iç çamaşırlarını beğenmedim. Candarma komutanına gidip söyledim.

-Haberimiz var. dedi.

-Neden kaltırtmıyorsunuz? Artist kadın-ların iç çamaşırlarıyla reklam ayıp oluyor, dedim.

Candarma komutanı,

-Parti işine karşmak istemiyorum, dedi.

-Artistlerin iç çamaşırı da mı parti işi?

-Gidip, "Kaldırın bunları" dedim. İyi bir bahane buldular.

-Neymiş bahaneleri?

-Bunlar hep böyle gezginci olduklarından nerde çadır kurarlarsa kadınları orda çamaşır, yıkar kurusun diye asarlarmış.

-İyi doğrusu... Erkeklerin çamaşırı hiç yıkanmaz mıymış?

-Vardı. Yamalı, uzun paçalı erkek donları da asmışlardı. Erkek donlarıyla karı donlarını öyle ustalıkla asmışlar ki, havada şişip şişip donların birbirlerine dolanmaları büsbütün kötü, "Hiç olmazsa bunları kaldırın" dedim. Onlar dünden razı.

Kumpanyanın çadırına kadın donları asıldığı, köylere dek duyulmuş. Gelen gelene, koşana... Millet, renkli donların, iç gömlekleri-nin dolayında fır dönüyor... Hokkabazın sapkadan çıkardığı tavşanlara bakan bile yok. Herif şapkadan bir çift öküz çıkarıp her birine bağışlasa yine aldıran olmayacak.

Bilet almak için kalabalığa daldım. Kuyrukta itişkakış epiy bekledikten sonra kısabana geldi. Saman sarısı saçları kıtıklaşmış bir kadın bilet veriyor. Biletin en ucuzu beş lira. Beş lirayı kadına uzattım. Kadın geriye dönüp arkasındaki perdeyi kaldırıp baktı... Perdenin arkasından Korucu Ömer'in suratını gördüm. Korucu Ömer, Topal Kazım'ın en iyi adamı. Boyalı kadın başını arkadaki çiçekli basma perdeden çekip,

-Yerimiz yok. dedi.

-N'apıcaaz? diye sordum.

Biletçi kadın,

-N'apıcaksın, havadeğişimi al, birkaç zaman gözüme görünme.. diyerek benimle alay etti.

-Bayan... Terbiyeli konuş.

-Eeee... yer yok işte, yarın gel..

-Ben çekildim, ama kadın benden sonra-kine iki bilet verdi. Canım sıkıldı. Doğru Topal Kazım'a gittim.

-Kazım Efendi, ne biçim kumpanya getirtmişsiniz. Gişede bir kadın var, istediğine bilet verlyor, istediğine vermiyor.

Topal Kazım,

-Sen ses etme Bey, dedi. Sana bilet vermedikleri iyi olmuş. Yarın işin doğrusunu öğrenirsin.

Memur arkadaşların da bitakımına bilet vermişler, bitakımına "Yer yok, yarın gel" demişler.

O gece tiyatroya gidemedim... Erken yattım. Evim, çadırın olduğu yere yakın. Bir zaman davulun, zurnanın, boruların sesini duydum. Sonra uyumuşum. Gece yarısı, acı çığlıklarla bikaç kez uyandımsa da uyku sersemliğinden ayılamadım.

Ertesi gün pazar. Sokağa çıktım, O koca çadır olduğu gibi çökmüş, dev leşi gibi yere serili. Çadır bezi, kocakarı derisi gibi kıvrım kıvrım kıvrılmış. Çadırın kocaman orta direği yıkılmamış, duruyor. Direğin en tepesine bir bacak asmışlar takma bir bacak. Topal Kazım'ın sonradan taktırdığı bacak olacak... Ortalıkta kimseyi de göremiyorum ki, "Bu ne iştir?" diye sorayım. Sanki kasaba boşalmış. Oynaşan bikaç çocuktan başka kimse yok... İlkin, yolumun üstündeki Terzi İshak'ın kahvesine uğradım. Oraya oldumolası çok kişi gizmez. Yine her zamanki gibi gözünü budaktan sakınmayan bikaç muhalif orda... Hepsi de gülüşüp eğleniyor. Soruyorum hiçbiri bişey söylemiyor. Meraktan çatlıyacağım. Bir çay içip oradan çıktım. Doğru Topal Kazım'ın kahvesine. Her zaman tıklımtıklım dolu olan Topal Kazım'ın kahvesinde o gün üç kişi var. Onların da yüzleri gözleri sarılı olduğundan kim olduklarını çıkaramadım. Birine yaklaşıp iyice baktım. Korucu Ömer.

-Ömer Ağa, geçmiş olsun. Bu ne iş? Yoksa karıdan dayak mı yedin? diye şakalaştım.

-Vara karıdan dayak yiyeydik. Bey, bu dayak karı dayağına benzer mi? İler tutar yerimiz kalmadı.

-Kazım Efendi nerede?

-Bilir miyim? Sağlam bacağı da kırılası Topal, takma bacağını arıyordur.

-Peki, ne oldu Ömer Ağa?

-Daha ne olsun Bey, hep kırıldık. Kimimizi hastahaneye kaldırdılar, kimimiz evde inliyor. En sağlıklı kalanları işte biziz. Benim de sırtımda sustalı yarası var. kemiklerim hep kırıldı.

-Oyuncu kızların yüzünden mi oldu bu iş?

-Yok canım, politika işi.

-Bu nasıl politika işi Ömer Ağa?

-Hiç sorma Bey, savaşa girmişe döndük.

-Anlat hele..

-Senden sır çıkmaz. Aman derim. Bu politika işidir, muhalifler duymasın. Bak bey, işnasıl oldu. Biz bu kasabada muhaliflerle günden güne başedemez olduk. "Böyle giderse işler kötüye varacak, aman bize tez bir yardım" diye partimizin il merkezine haber saldık. Müfettiş geldi. "Şöyle şöyle yapın" dedi. Şöyle şöyle yapmakla bura muhalifinin başı eğilmez" dedik. "Öyleyse, şunları bir iyi dayaktan geçirmeli, kafalarını iyi bir ezmeli" dedi. Hep birden, "Hay ağzına sağlık. Başka yolu yok. Bunları iyi bir dövelim. Lakin kanunlu dayak olsun ki, sonunda bize sorum gelmesin" dedik. Çünkü bakarsın, kanunu çiğneyen politikacı bir yargıca, savcıya düşeriz, muhalif dövdük diye bizi hiç yoktan mahkum eder. Kendi aramızda iyice uyuştuk. Müfettiş "Orası kolay, kanuni bir yol buluruz" dedi. Bu Şenses Tiyatrocuları bizim partidenmiş. Bunlar gelip burda çadırı kuracak. Tam oyun yarıdaykene bizimkiler birden çadırın iplerini kesip çadırı yere yıkacak. Bir ana-baba günü olup, karanlıkta çadırın altında ezilip kalacak muhalifleri döve döve pestile çevireceğiz, hepsini yol keseği gibi sereceğiz. Koca çadır üstüne düşmüş. İçerisi karanlık. Kimin kimi dövdüğü bilinmeyecek iyi mi?

-Çok iyi...

-Bunun üzerine Bey, Şenses Kumpanyası geldi, alana koca çadırı kurdu. Gelgelelim, araya girecek sizin gibi memur takımı ve tarafsızlar da yanlışlıkla dayak yemesin diye bir kurnazlık düşündük. Bir tarafsız bilet almaya gelince yer kalmadı, denilecek. Ben bilet kızın arkasındaki perdeye siper oldum. Biri gelip "Bilet" dedi mi kızın kıçına hafiften bir şaplak konduruyorum. Şap'ağı kızınkıçına vurursan, anla ki ona bilet verilmeyecek. Kız "Yerimiz yok" diyor. Velakin sarı kız şaplağı duymaz oldu. Ardı nasır tutmuş da geçekten mi duymuyor, yoksa şaplak hoşuna mı gitti ne, günahı boynuna, artık orasını bilemem Bir tarafsız bilet almaya geldi mi, ben artık öküz haydar gibi, duysun diye, sarı kızın altına cimciği basıyorum.

-Bana da kız, yer yok dedi.

-Der ya... Ben, delikten seni görünce perdenin altından sarı kıza bir el verdim. Kız da, yerim yok, dedi. Neyse Bey, biz muhalifleri doldurduk çadıra. Tiyatro başlamadan önce, bu bizim çok bilmiş Topal Kazım, muhalif Terzi İshak'a varıp "Nedir bu, birbirimize düşmüşüz arkadaş? Hep bu vatanın evladı değil miy-

KÖRDÜĞÜŞÜ

di?Şu politika işini hele bir yana bırakalım da tiyatora işine bakalım.Kasaba şenlendi.Yiyip içelim arkadaşlar"dedi.İyi mi?

-İyi...

-Biz muhalifi,muvafıkı sözde sarmaş dolaş yalandan barış-görüş olduk.O gece hangi muhalifleri döveceksek bunların hepsini topladık.Parti tahsisatından bunların önüne rakıyı,mezeyi döktük.Onlara içki içirmemiz de korkumuzdan,olura,herifler üstlerine çadır inince birden uyanırlar,sopayı kapar üstümüze yürürler.Herifleri iyi bir sarhoşlatıp öyle döveceğiz..İyi mi?

-İyi.

-Muhalifler içtiler,içtiler,hiçbiri ayakta duramaz oldu.Bu Topal Kazım da bize "Amanın,bizim takım içmesin.İçer gibi yapın rakıyı üstünüze başınıza dökün"dedi... Sıtmaya iyi gelirmiş,ben başımı iki şeşi rakıyla yıkadım.Biz de sarhoşlamış gibi yaptık.. Karşı partilerden olan herkes birbirine "Ah kardeşim ,vah kardeşim.Hep bu toprağın çocuğu değil miyiz?"diye sarılıyor.Ağlıyanı var , zırlayanı var.Biz bu muhalifleri ite kaka"Hep kardeşiz"filan diyerek çadırdan içeri tıktık . Müfettiş bize,"Aman,döğmeye döğün ama,sakın kan çıkmasın.İsterseniz ezin,ama kan yok. dedi.Kimse yanına tabanca bıçak almadı.Kimimiz boğa sinirinden kamçıyı,kimimiz topuzlu urganı,kimimiz pürtüklü sopayı, kimimiz yağlı kayışı,demir tokalı palaskayı belimize soktuk.Benim babadan kalma bir fil siniri var ki,vurduğu yerden ses getirir.Zaloğlu Rüstem'in topuzu,yanında hiç kalır.Fil sinirini çizmenin içine soktum.Hepimiz çadırın içinde mevzi aldık. Hesaplı yerlerde oturduk . Kimi döğeceksek önceden şavulladık. Topal Kazım işareti verince çadırın ipleri kesilecek İyi mi?

-Buraya kadar iyi,gelgelelim,benim niyetim de başka.Bu bizim partiden Kel Nuri ile İbibik Haydar'ı bilirsin.Bu ikisinin üstüne namussuz gelmemiştir dünyaya.Bir de gene bizim partiden Sarı Süleyman var.Beş kayme borç aldı.İki yıldır gider gelirim vermez.Sivrl'nin Said'i bilirsin.Onanla da kavgalıyız . Bakkal Emin dersen,o da bizim partiden ama can düşmanım.Hele muhtar Aziz de orda değil mi?Ben kendikendime,çadır üstümüze inip de karanlıkta herkes birbirine girişince, kim kimi görebilir dedim.Bizim partidenmişler de ne olmuş. Önce şunlara bir giriştim onlar da muhalif dayağı yedik bellerler.Benim fil sinirl üstünde mühürüm yok ya.Fil sinirini bunlara , çaldıkça suratlarına imzam mı damgalanacak? Ben bunları gözüme kestirdim.Hepsini bir çırpıda çıkarıp işlerini bitireceğim.Bir birine,bir ötekine..İlkin Muhtardan başlayacağım.Gözlerim bir onlarda bir Topal Kazım'da. İki kız da sahnede kantoya çıkmış,oynayıp çağırıyorlar.İkisinin de namehremliği kalmamış.Avrat, yerlerini örten, bir karış tülle,bi avuç pul boncuk..Çalgılar vuruyor ki,muhalifler keyfe gelmiş."Yaşa"diye bağırıyor.Bizim Topal Kazım,sağ elini bıyığına burarken birden çadır üstümüze düştü.Lambalar söndü.Ben hemen fil sinirini çizmeden sıyırıncaya Allah deyip muhtarın üstüne vardım.Her birinin yerini önceden kestirdiğimden karanlıkta göz kararlaması işlerini bitireceğim.Ben fil sinirl hava ya kaldırdım.Kaldırmamla gözümde şimşekler çaktı.Kafama bir sopa indi ki şiddetinden ölüyorum sanıp kelime-i sahadet getirdim. Velakin,bu arada fil sinirini de muhtarın beynine indirdim.Namussuz Muhtar,gözün procektor muydu a herif,o karanlıkta beni seçip de "Bildim,sen Korucu Ömer'sin"demez mi ? Muhtar'ın beni görecek hali yok,koca topuzu kaldırdı.Yarıcı Rıza'nın kafası budur diye indirdi.Bu nasıl şey?Yarıcı Rıza bizim partiden değil mi?Ben Muhtarı bırakıp ya Allah deyi Kel Nuri'ye giriştim.Vurduğumu yere seriyorum .Kel Nuri'yl bırakıp İbibik Haydar'a varırken belime bir sopa indi ki,hıh deyip yere yıkıldım.Ama sopayı indireni de kolundan tuttum.Ulan,bu bizim partiden Nuri Ağa değil mi?"Ulan Nuri Ağa,sen bizim partiden değil misin?""Aman sus arkadaş. Partiye candan bağlıyım.Karanlıkta şaşırmışım"dedi .

"Bunun şaşırmışı var mı alçak,beni sakat ettin"diyerek,Yaradana sığınıp bunun kafasından aşağı fil sinirini geçirdim.Deki Nuri Ağa ikiye biçildi.Sarı Said'e bir fil siniri salladım.Birden şu sol omuzuma bir sopa indi.İnmesiyle herifin ayağına eline geçirdim. .Bey, bu ayak başka ayak,canlı değil.Herif ayağını bıraktı kaçtı.Yahu,elimdeki Topal Kazım'ın takma ayağı değil mi?

Bağıran bağırana.Çadır üstümüze çökmüş.Ben elimi kaldıramıyorum.Kemiklerim kırılmış.Çadırdan çıkmanın,kurtulmanın olanağı yok.Üstümüze çöken namussuz çadırın bir deliğini bulamıyoruz ki fırlayıp dışarı çıkalım da canımızı kurtaralım. Müfettiş,yanımıza bıçak da aldırmadığından çadırı delip çıkamıyoruz.Bağıra inleye kıvranıp durduk.Ben bayılmışım.Nasıl çadırdan çıkardılar,bilmiyorum . İşte böyle Bey,Şükür biz burayacak geldik . Öbürleri öldü mü,kaldı mı belli değil.

-Muhalifler ne oldu?

-Ne olacak?Hiç...Birinin burnu kanasa gam yemem.Muhaliflerin kılına dokunmamışız. Biz hep gizli din taşırmışız.Hep bir partideniz ama,birbirimize düşmanmışız.Kim nerden bilecek diye birbirimize iyice girişmişiz.Ne dersin,birbirimizl döğmekten,bitek muhalifin kılına dokunmamışız.Şu Topal Kazım'ı görmüş mü.Belime sopayı indirip bayıltan beni , işte o alçak.

Bu sırada koltuk değneğiyle Topal Kazım geldi.

-Bunun böyle olacağını biliyordum,dedi . Herkesin bizim kahveye doluşundan belliydi.

Sonra peykeye çöktü.

-Arkadaşlar,benim öteki bacağımı gören var mı ?diye sordu.

SON

Dokuma işçisi Reşit, Mahmutpaşa'da bir handa çalışıyordu. İşyeri, bodrum katının bir kat daha altındaydı. Burada bir odada üç dokuma tezgahı vardı. Son dört yıldan beri Reşit bu tezgahlardan birinde çalışmaktaydı.

İnsanoğlu sırasında bir elbiseyi on yıl da giyebilir, sırasında kuru ekmeği suyabanar, açlığını giderir. Reşit'in belini ille de ille şu ev kirası büküyordu. Sekiz-on yıldan beri çektiği romatizma sızılarına inat, dişini sıktı, pazar günleri de dinlenmeden, her gün on dört saat çalışıp biraz para biriktirdi. İki tane kamyon ambalajı aldı. Bunlar koca koca iki sandıktı. Koca sandıkları, çift atlı arabaya koydu. Önceden gözüne kestirdiği Okmeydanı sırtlarında, rüzgar tutmayan yassı bir tepenin arkasına getirdi.

Dört gün işe gitmedi, burada çalıştı. Beşinci gün iki odalı gecekondu bitmişti. Eşyalarını taşıdı. Karısını, anasını, üç yaşındaki oğlunu getirdi. Artık kira evlerinde sürünmekten, ev sahiplerininin ağzının kokusunu çekmekten kurtulmuştu. Yeni evinin bir tek kusuru, işyerine uzak oluşuydu.. Artık günde sekiz saatten çok çalışmıyordu. Erkenden işten çıkıp, evinin eksiğini gediği ni tamamlamaya çalışıyordu. Daha evlerinin ayakyolu yoktu. Ayakyolu diye bomboş kırlarda en beğendikleri yeri seçiyorlardı. On beş gün sonra bu açık hava ayakyolundan kurtuldular. Reşit, evin elli adım kadar ötesinde, üstü örtülü dört yanı eski teneke lerle çevrili ayakyolu kurdu.

Tuğla duvar örüp odanın bitişiğine bir de mutfak yaptı. Gecekondu evinin damını da oluklu saçla, ziftli kağıtlarla örttü. Kümes bile yapıp dört de tavuk aldı. Ama bu mutluluğu iki ay sürebildi. Eve taşınmalarından iki ay sonra romatizma Reşit'i döşeğe serdi. Sobanın üstünde yana yana kavrulmuş portakal kabukları gibi, parmak kemikleri kıvrılıyor, parmakları ters dönüyordu. Daha sonra bükülen, kıvrılan kemikler biçimlerini büsbütün değiştirdiğinden Reşit yataktan kalkamaz oldu.

Karısı, bu yoksulluğa dayanamadı. Önce çorap fabrikasında çalışmaya başladı. Sonra da evden kaçtı. Bir süre sonra da üç yaşındaki oğlunu evden alıp kaçırdı. Yaşlı anne siyle yatalak Reşit, gecekonduda kalakaldılar.

Reşit'in annesi Zehra Hanım, evin iki odasından birini boşalttı. Burasını elli liraya kiraya verdi. Ana-oğul, bu elli lirayla geçineceklerdi.

Kiracı da yaşlı bir kadınla torunuydu. Kiracı kadının oğlu bir sabah evden çıkmış, bir daha dönmemişti. Oğlunun arkasından gelin de alıp başını, bilinmedik bir yere gitmişti. Yaşlı kadın torunuyla kalmıştı. Gelini arada bir uğrayıp çocuğu için kaynanasına para bırakıyordu. Genç kadın, pek de beğenilir bir işte çalışmıyordu anlaşılan.

Kiracıyla ev sahibi iki ay iyi geçindiler. Ama üçüncü ay kavgaya başladılar. Çünkü kiracı, bugün, yarın diye atlatmış, kirayı verememişti. Oysa başka geliri olmayan ev sahiplerinin bir gün bile bekleyecek güçleri yoktu.

Kira bir buçuk ay gecikince, ev sahibi kadın, kiracısına,

-Hacer'anım kaadeş, on para kira borcu istemem. Sen çık evden yeter... dedi.

Kiracı kadın da,

-Nereye çıkayım Zehr'anım kaadeşim? Hadi bu çocuk olmasa neyse.. diye yakındı.

Sonunda mahkemeye düştüler. Hacer Hanım'la torunu, icra yoluyla evden çıkartıldığı gibi, ödenmeyen kiraya karşılık sarı topuzlu demir karyola ile bir tahta masa, çerçeveli bir ayna haczedildi. "Yed-i emin"olarak ev sahiplerinde kaldı.

Hacer Hanım, kapı önüne atılan eşyalarını, kedi yavrusunu taşır gibi teker teker aldı, sürüye sürüye yol kıyısına taşıdı. Oraya yığdı. Ağlayan torununu kucağına aldı, bir dengin üstüne çıkıp oturdu. Hem kendisi, hem torunu ağlıyordu.

Bir saç mangal, yan devrilmiş mangal borusu, eski bir saç soba, bir tel dolap, daha başka pılıpırtı, bunların ortasında, kucağında bir çocukla yaşlı bir kadın..

Yoldan iki erkek konuşarak geçiyordu. Eşya yığını önünde durdular. Erkeklerden biri,

-Ne o teyze, n'oldu? diye sordu.

Yaşlı kadın göz yaslarını baş örtüsüne silerek,

-Evden attılar, dedi.

-Neden?

-Kirayı vermedikti de...

Kadınla konuşan adam arkadaşına döndü,

-Tuuu... Ne namussuzlar var yahu şu dünyada...

Arkadaşı,

-Vah, vah, vah!.. diye söylendi.

-Yani, bu kadar utanmazlık olur... Vah vah, vah!..

İki adam, başlarını sağa sola çevire çevire, dişlerinin arasından "Cık, cık, cık..." diye sesler çıkarıp, arada bir "vah, vah, vah" diyerek oradan uzaklaştılar.

Karşıdan üç kişi geliyordu. Bir kadın, bir yaşlıca erkek, bir de delikanlı. Yığılı eşyaların yanında durdular. Gelen kadın, Hacer Hanım'a,

-Ne oldu teyze? diye sordu.

Yaşlı kadın olanları anlattı. Delikanlı,

-Vay namussuzlar, dedi, insanlarda hiç merhamet kalmamış.

Erkek,

-Vah, vah, vah!.. dedi.

Karısı da,

-Vah, vah, vah'... dedi.

Üçü de "vah, vah, vah!.." diyerek yürüyüp gittiler.

Hızla gri bir özel araba geliyordu. Eşya yığınının önünden geçerken arabanın fren gıcırtısı duyuldu. Araba elli metre kadar ilerde ancak durabildi. Arabadan genç bir erkekle, sarı saçları rüzgârda uçuşan bir genç kadın indi. Genç kadın,

-N'oldu teyze? diye sordu.

Hacer Hanım olanları ona da anlattı. Genç kadın,

-Vah, vah, vah!.. dedi.

Genç erkek, saçları uçuşan kadının koluna girdi.

-Ne vicdansızlık yarabbim... dedi.

Hacer Hanım,

-Ama kirayı verememiştik, dedi.

Genç kadın,

-Patlamadılar ya... dedi. Hiç insan sokak ortasına atılır mı? Ya bu çocuk? Vah, vah, vah!..

Genç erkekle genç kadın arabaya bindiler. Genç erkek direksiyonda,

-Vah, vah, vah!.. diye başını sallayıp duruyordu. Araba yolda kayıp gitti.

Yoldan geçerken, kucağında torunuyla

yaşlı kadını görenlerden üç kişi de, ayrı ayrı gazetelere telefon ederek bu acıklı olayı anlattılar. Gazete fotoğrafçıları koşup geldiler. Ertesi gün gazetelerinde basılmak için, eşyalarıyla sokağa atılan yaşlı kadınla torununun resimlerini çektiler. Sonra "Vah, vah, vah!.." diyerek büyük üzüntü içinde gittiler.

Akşam olmuş, karanlık basmıştı.

-Hacer'anım, Hacer'anım!.. diye bir kadın sesi duyuldu.

Seslenen kadın karanlıkta yaklaştı:

-Benim ayol...

Ev sahibi Zehra Hanım'dı. Hacer Hanım çok sert,

-Ne var, ne istiyorsun? İşte bizi sokak ortasına attın. Eşyalarımızı da haczettin, daha ne istiyorsun? diye bağırdı.

Zehra Hanım yalvaran bir sesle,

-Ayol kaadeş, biz isteyerek mi yaptık sanki... dedi, sen bizim halimizi bilmiyor musun kaadeş? Hiç bööle olsun ister miydik? Ama n'apalım, geçim derdinden, sıkıntıdan biz de şaşkına döndük vallahi... Hadi gel ayol, hadi.

-Nereye gelecekmişim?

-Eve... Evine. Hadi hadi.. Kusura bakma Hacer'anım. Hadi..

-Aaaa!.. Kör olayım gelmem.

-Gelmezsen ölümü öp. Allaşkına diyorum.

-Yemin verdirme, celleşanüh... Vallahi billahi gelmem.. Kör olayım gelmem.

-Gel kız.. Dünyada seni burada bırakmam. Bak, yemin verdirdim.

-Gelmem kaadeşim, diil mi ki sen beni evden çıkardın bi kere, dünya yıkılsa gelmem artık o eve.

Bu çekişme yarım saat kadar sürdü. Sonunda Zehra Hanım,

-Yemin ettinse ettin, kefaretini öderiz, dedi, yarın bir ekmek alırız, başının üstünde doğrar köpeklere veririz...

Bunu söyledikten sonra, saç mangalı bir eline, teldolabını öbür eline alıp yürüdü. İki kadın karanlıkta eşyaları eve taşıdılar.

Zehra Hanım,

-Ayol, sen Müslümansan inanırsın, dedi, vallahi yiyecek yemeğimiz bile yok...

Ertesi gün Hacer Hanım Hasköy'den dört palamut aldı, getirdi. İkisini Zehra Hanıma verdi. Ama Zehra Hanım ona dargındı,

-Dünyada almam, dedi.

-Al Allaşkına kaadeş.. Al kız. Almazsan ölümü öp...

-Yemin ettim, almam...

Epiy çekiştikten sonra Zehra Hanım iki palamutu aldı. O gün Hacer Hanım bakır liğenini sattı. Parasıyla yiyecek öteberi aldı. Zehra Hanıma bir pişirimlik pirinçle biraz da yağ verdi.

Arada gelini de gelip biraz para verdiği için, o da birikmiş kira borcunun ancak bir aylığını ödeyebildi.

VAH! VAH! VAH!

Bu iyi geçinme ancak iki ay sürebildi. İki ay sonra, kira yüzünden yine mahkemeye düştüler. Hacer Hanım, icra yoluyla yine sokağa atıldı. Eşyaları yine kapı önüne döküldü. Geri aldığı sarı topuzlu demir karyolası, çerçeveli aynası, masası bir daha haczedildi. Haczedilecek başka eşyası da yoktu. Geri kalanı, yatak, yorgan gibi haczedilmeyecek olan birkaç parça şeydi. Haczedilen eşya "yed-i emin" diye diye ev sahibine bırakıldı.

Hacer Hanım, kedi yavrusunu taşır gibi o pılıpırtıyı yine yolun kenarına taşıdı. Ağlayan torununu kucağına aldı, bir dengin üzerine çıkıp oturdu, ağlamaya başladı. Gelen geçen,

-N'oldu teyze? diye soruyordu.

O da olanları anlatıyordu.

Dinleyenler,

-Vah, vah, vah!..deyip gidiyorlardı.

Akşam oldu. Karanlık bastı,

-Huuu ...huuu kaadeş, Hacer'anım!...

Yağmur çiseliyordu,. Bu ev sahibi Zehra Hanım'ın sesiydi.

Hacer Hanım çıkıştı:

-Ne var? Ne istiyorsun daha?..Eviniz başınıza yıkılsın inşallah?..

-Ayol hadi gel...Sanki biz isteyerek mi yaptık kaadeş..Hadi gel allâsen!...

-Ant verme, bu sefer gelmem.

-Kız, deli misin sen? Kendine acımıyorsan bir damlacık masuma acı..Eğer gelmezsen vallahi bir daha dünyada yüzüne bakmam. Kız, biz zaten şaşırmışız ayol, ne yaptığımızı biliyor muyuz?

Yalvar yakar oldu Zehra Hanım. Sonunda eşyaları iki yaşlı kadın birlikte eve taşıyıp yeniden yerleştirdiler.

Ertesi gün Hacer Hanım eski mantosunu sattı. Kendisine aldığı yiyeceklerden ev sahibine iki yüz elli gram kıymayla birkilo da kuru fasulye verdi. Zehra Hanım,

-Almam...Senden artık hiç bişiicik almam...dedi.

-Al kız...Ayol ben yabancı mıyım? Biz birbirimizin yardımına koşmazsak kim koşar? Almazsan vallahi de billahi de darılırım.

Epiy çekiştiler. Zehra Hanım sonunda verilenleri aldı. O da haczedilen malları geri verdi.

Üç ay sonra yine mahkemeye düştüler. Hacer Hanım kirayı yine verememişti. Yine icra yoluyla kapı dışarı edildi. Yine eşyalarını yol kenarına taşıdı. Yine torunu kucağında ağlamaya başladı. Gelip geçenler yine ona,

-N'oldu? diye sordular.

O da anlattı.

-Vah, vah, vah!..Peki ne yapacaksınız?

-Hiç...

-Vah, vah, vah..Gidecek yeriniz yok mu?

-Yok!

-Vah, vah, vah..Şu ihtiyar kadınla, bir damla çocuk sokak ortasına atılır mı? Ne kalpsiz insanlar var. Vah, vah, vah!..

Kıştı. Hava soğuktu. Karanlık bastı. Zehra Hanım yine geldi, kiracısını eve götürmek için yalvardı. O dargındı, gitmek istemedi. Sonunda gitti. Ertesi gün ev sahibine, lambada yakmaları için bir şişe gazla, iki avuç mercimeği zorla verdi.

Bu böylece üç yıla yakın bir zaman sürdü. Bu zamanda Hacer Hanım kirasını ödeyemediği evinden icra yoluyla, sekiz kez çıkarıldı. Sekizinde de ev sahibi yalvararak, onu yeniden eve aldı.

Bir sabah erkenden bekçiler, polisler, yıkım işçileri geldi. Kaçak yapılan gecekonduyu Belediye yıktırıyordu. İki yılda zar zor yapılabilen evin yıkılması on beş dakika kadar ancak sürdü.

İki yaşlı kadın, yürüyemeyen Reşit'i kucaklarında yol kenarına taşıdılar. Sonra eşyalarını da ortaya getirip yığdılar.

Yoldan geçen iki kişi,

-N'oldu? diye sordu.

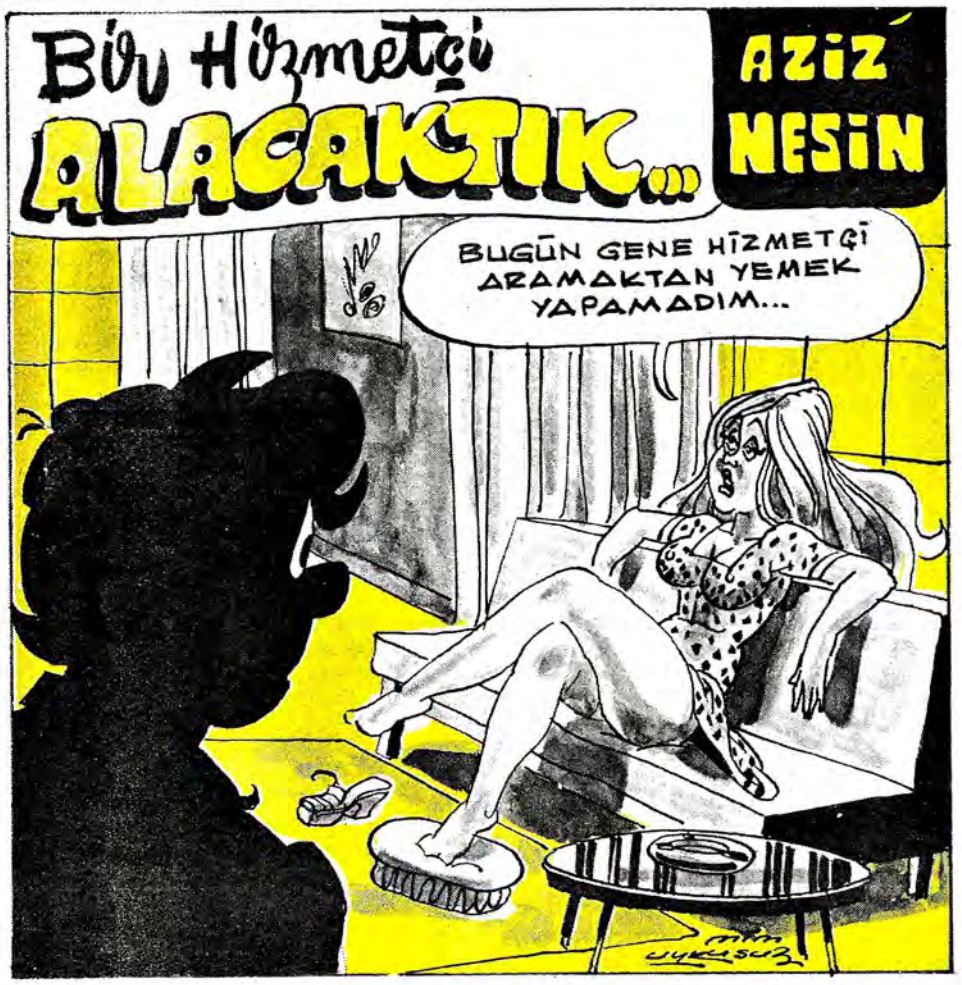
Hacer Hanım olanları anlattı. İki yolcu da,

-Vah, vah, vah!..dediler. Böyle diye diye gittiler.

SON

Bir Hizmetçi ALACAKTIK...

AZİZ NESİN

Körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz, derler ya, işte bizimki de öyle oldu. Hem terfi ettim, hem İstanbul'a atandım. Baremdeki derecem tepe noktasına yaklaşmıştı, bir daha terfi edersem baremin tepesindeydim. Yıllarca taşradan oradan oraya sürtmekten iyice bezmiştik. İstanbul kızı olan karımın en büyük üzüntüsü, çocukların İstanbul'da yetişmemiş olmasıydı. Eh artık, bundan sonra İstanbul'da yetişsinler. Oğlan, bizden bir yıl önce üniversite için İstanbul'a gelmişti. Kız da bu yıl üniversiteye girecek. Küçüğü daha lisede.

İlin yüksek dereceli memuruyum, koca İstanbul'un ileri gelenlerinden sayılırım. Gazeteler bile İstanbul'a atandığımı yazdılar. Bu ölümlü dünyada az şey değil benim gibi bir insan için. Benim gibi bir insan diyorum, çünkü, yirmi dört yıl memurluk yaparak, üç çocuk yetiştir, okut, kaynanam, karım, evde altı kişiye bak, hem de onpara avantasız, beş para beleşsiz, rüşvetsiz, bahşişsiz, salt memur aylığıyla geçin... Kolay değil. Geçindik ama ne oldu, buzdolabımız yokmuş, elektrikli süpürgemiz yokmuş, çamaşır makinemiz yokmuş, varsın olmasın.. İstanbul'da alırız yavaş yavaş..

İstanbul'a gelişimizin ikinci ayında bizim evde durup dururken bir hizmetçi konusu ortaya çıktı ve bir daha hiç kapanmadı. Bunca yıllık karımda bir değişme oldu, sonra bu değişme, kaynanama ve çocuklara bulaştı. İşten eve dönüşümde her akşam hep bu konu açıldı:

-Üst kattaki Nermin'ler de hizmetçi almışlar. Altyanı kocası bir yedek parçacı... Anla artık, adam esas makine bile değil de yedek parçasını satıyor. Yine de evine hizmetçi almış...

-Perizâd'ların bile hizmetçisi var. Sen bir de, ben ilerigelen memurum, ben şuyum, ben buyum diye bol keseden atar durursun.

-Bizim Lale var ya, şurda komşu hani.. Ayol, onun bile hizmetçisi var. Kocası, nal mıhı sayesinde zengin olmuş...

-Ayfer'lerin evinde çifter çifter hizmetçi.. Çürük araba lastiği sata sata zengin olmuşlar. Sordum da, "Aaaa, dünyada hizmetçisiz yapamam..." dedi. Ben insan değil miyim? Ellerim, çamaşırdan, bulaşıktan, bak ne hale geldi...

İlle de hizmetçi diye başımın etini yiyorlar. Artık bezdiğim için,

-Peki, dedim, bulun bir hizmetçi de tutalım...

Aman ne iyi demişim. Böyle dedim de başım dinlendi. Bütün evin insanı hizmetçi aramaya koyuldu. İş bulmaktan, kiralık ev bulmaktan, borç bulmaktan, hatta petrol bulmaktan bile zormuş hizmetçi bulmak.. Bir türlü hizmetçi bulamıyorlar.

Akşam evde yemek yok. Karım,

-Bugün yine hizmetçi aramaktan yemek yapamadım, kahvaltı edelim... diyor.

Sabahleyin,

-Gömleğim kirlenmiş... desem,

-Affedersin, hizmetçi aramaktan yıkayamadım, bugün de giyiver de... diyor.

Ne ev süpürülüyor, ne yemek pişiriliyor, ne bulaşık yıkanıyor, yalnız hizmetçi aranıyor.

Bir tanıdığı karıma, erkek hizmetçilerin kadın hizmetçilerden daha iyi iş gördüklerini, hem de daha ucuza çalıştıklarını söylemiş. Kaynanam bu söze çok kızdı:

-Ne demek? Evin içinde izbandut gibi herif dolanıp duracak, öyle mi? Dahada neler... Ayol, evde genç kız var, sen çıldırdın mı? İstemem, dünyada olmaz.. Benim çamaşırımı da o mu yıkayacak? Eskiden vardı ama, onlara uşak denirdi, aşçı denirdi, evin içine bile girmezlerdi. Onlar zenginkonaklarında, köşklerde, yalılarda olurdu, bizimki gibi üç odalı apartman evinde değil... Elin herifi, yatak odasını nasıl toplarmış?

Daha da neler söyledi, ana-kız birbirlerine girdiler. Ben, kavgayı büsbütün kızıştırmak için,

-Eskiden uşak derlerdi, ne olacak, şimdi de vale diyorlar... dedim.

Başlangıçta çok canımı sıkan bu hizmetçi konusu, bu işi üstümden attıktan sonra, yavaş yavaş bana eğlenceli bile gelmeye başladı. Akşamları eve dönünce, numaradan bir kızgınlıkla,

-Ne olacak bu evin hali? Hâlâ bir hizmetçi bulamadınız mı canım?.. Arkadaşlar arasında hiç hizmetçisiz yok... Utanıyorum vallahi, sözde koca İstanbul'un ilerigelenlerinden biriyim. Ayıp be! Bir arkadaşım misafir gelse de evimizde hizmetçi olmadığını görse, rezil olacağız... Öyle durumlarda hiç olmazsa, unutmayın. "Hizmetçimiz bugün izinli" dersiniz..

İşin alayındaydım, gırgırındayım.

Bir akşam karım,

-Hizmetçi bulmak için İş ve İşçi Bulma Kurumu'na baş vurmalıymışım, öyle söylediler... dedi.

Biz de öyle yaptık. Evimizin adresini yazan Kurum'un memuru,

-Tornacı, tesviyeci, kaynakçı ya damarangoz filan gibi bir işçi isteseydiniz kolaydı, bunlardan pek çok işsiz var, ama hizmetçi bulunamıyor, dedi.

Hizmetçiler de iş arıyorlarmış ama, hemen kapışılıyormuş.

On gün, İş ve İşçi Bulma Kurumu'ndan haber bekledik, ses çıkmadı. Bir cumartesi öğleden sonra, bir genç kadın gelmiş, Kurum'dan gönderildiğini söylemiş. Kadını içeri aldılar. Otuz yaşında ancak, ama suratına bakılır gibi değilse de, vücuduna iyice bakılabilir gibi görünüyor elbisenin üstünden...

Salona aldık. Kendiliğinden koltuğa oturup, çantasından bir cigara aldı, cigarayı ağzına koyup, ateş versinler diye bakındı. Çakmağı çakıp cigarasını yaktım.

-Bir yardımcı arıyormuşsunuz... dedi.

Karım,

-Evet... dedi.

-Kalabalık mısınız?

-Altı kişiyiz... Seninle yedi olacak.

-Aaa! Çok.. Kaçı erkek?

-Üçü... Ama biri on beşinde daha...

-Dayanamam. Ben bekâr bir erkek evi sanmıştım... Bana İş Bulma Kurumu'ndan öyle söylediler.

Karım kaşlarını çatarak bana,

-Sen İşçi Bulma Kurumu'na bekârım diye mi yazdırmıştın? dedi.

-Yooo... Medeni halimi sormamışlardı ki...

Kadın, şimdi bir evde çalışıyormuş, altı aydan beri bekâr bir adamın yanındaymış. Çok da memnunmuş, ama yakında adamın karısı geleceği için, ordan ayrılmak istiyormuş. Bunları anlatırken, bir yandan da çantasından aynasını çıkarıp, rujunu, pudrasını tazeliyordu. Karım büsbütün sinirlenip,

-Zahmet etmişsin, dedi, bizim ev uygun değil sana...

Aman bu hizmetçi bulma yüzünden günlerimiz ne eğlenceli geçiyor. Her şeyden önce karım benimle kavga edecek bahane bulamıyor. "Sen, İşçi Bulma Kurumu'na kendini bekâr diye yazdırtır, şatifilli karıları evime getirtirsin ha!.." diye biraz söylendi ama, ben bu kadarına çoktan razıydım.

Bir akşam da,

-Böyle hizmetçi bulunmazmış, gazeteye ilân vermeliymiş, öyle söylediler... dedi.

Peki. İlân da verdik.

Bir pazar günü... Kapı çalındı. Kapıyı ben açtım. Kapının çerçevesine zor sığan bir kadın...

-Gazetede ilânınızı okudum da...

-Buyrun içeri... dedim ama, kadını hiç gözüm tutmadı. Bakalım, bizimkiler ne diyecek?

Böyle bir insan, ancak askeri müzedeki yeniçeri mumyaları arasında bulunabilir. Öyle iri ve öyle iri yarı... Boy, en azından bir doksan.. Barbaros'un ya da Oruç Reis'in çektirilerinde, kalyonlarındaki leventler gibi maşallah... Bir bacakları, baldırları var, kilise direği gibi... Bacaklarından mavi mavi ne kalın damarlar pırtlamış ve birbirine dolanarak düğüm olmuş, çorabın altından bile görünüyor. Doğrusu, ben kadından korktum. Bu kadın evde herhangi bir şeye kızarsa, ev halkının yarısını bir eline, yarısını öbür eline alıp, labut gibi bizi çevirir ve evire çevire bir güzel döver...

-Sizde alaturka mı, alafranga mı? Ben hem alaturka yaparım, hem alagranga.. dedi.

Ben, kadının evdeki helâyı sorduğunu sandım. Evde hem alaturka, hem alafranga helâ var. Ama bu ikisinin ayrı ayrı yapıldığını hiç duymamıştım.

Karım,

-İkisi de var. Niçin sordunuz? dedi.

-Hangisini isterseniz onu yaparım..

-Allah Allah.. Ne gibi yani? dedim.

-Bazıları alaturka sever. Her iki servisi de yaparım. Hem alafranga sofra kurarım, hem alaturka yemek yaparım...

Haa, anlaşıldı.

-Ama orta işi göremem...

-Yani?

-Ortalık sillp süpüremem.. Çamaşırı yıkayamam, ütü yapmam. Ne vereceksiniz?

Kadını başımdan savmak istediğimden,

-Biz, ancak, o da size, hem alaturkasınız, hem alafrangasını yaptığınız için iki yüz lira verebiliriz.

-Haftalık mı? Çok az..

-Hayır aylık...

Bir geniş kahkaha attı. Bizi, çoluk çocuk yerine koyarak senli benli konuşuyordu.

-Daha neler...

-Fazla veremem...

Kadın bize epiyce acıyıp gitti.

Gazete ilânı çok daha cümbüşlüymüş.. Hizmetçi diye ne kadınlar geldi gitti.

Bir akşam eve döndüğümde, evdekileri bayram sevinci içinde buldum.

-Ne oldu? Hayrola?

-Aman sus, hizmetçi bulduk...

-Hizmetçi mi buldunuz?

-Yavaş söyle. Kendisi içerde, duyar...

-Yani bu gizli kapaklı bir şey mi? Ben

BİR HİZMETÇİ ALACAKTIK!

kötü bir şey söylemedim ki...

-Canım, hizmetçi denir mi hiç? Ya kızar giderse ne yaparız? Şimdi hizmetçilere yardımcı deniyor.

Karım,

-Ayten Hanım!..diye seslendi.

Kırıta kırıta, seke seke içeri bir kadın girdi. Offf, suratına da, başka bir yerine de bakılır gibi değil. Karım, besbelli, kıskançlık olmasın diye, böylesini seçmiş. Karım,

-Kocam...diye beni yardımcıya tanıtmaz mı!

Ağzını büze büze,

-Memnun oldum, ben Ayten...dedi.

Ayağa mı kalkayım, elini mi öpeyim, ne yapacağımı şaşırdım. El sıkıştık. Giyimi, kuşamı, basbayağı bir hanım, hatta aşırı bir hanım...Eve gelenler, hanımı, hizmetçiyi birbirine karıştıracaklar...

Oturdu.

-Cigara almayı unutmuşum, bir cigara verir misiniz? dedi.

Karım cigara koşturdu, ben çakmağı yaktım.

-Eee, konuşalım, dedi, ne verebilecek siniz? Önceden öğreneyim de...

Bilmem ki, ne verebiliriz? Bak bunu hiç düşünmemiştik.

-Üç yüz lira versek...

Karım kulağıma,

-Aaa, daha neler...diye fısıldadı.

Yardımcı,

-Beyfendi, bu zamanda üç yüz liraya memur bile çalışmıyor, bir çorap on lira... İyi bir ruj on beş lira...

-Paramız azsa da sizi memnun etmeye çalışırız. Ben iyiniyetli insanım.

Çapkın bir gülümseyişle,

-Bu iş yalnız iyiniyetle olmaz beyfendi...dedi.

Bunun üzerine bir kere de oğlumu görmesini söyleyerek,

-Cengiiz! diye seslendim.

Oğlanın da gerçekten Cengiz Han' dan kalır yeri yok.

-Ne var baba?

-Gel oğlum, hanım bir de seni görsün,...

Kadın, Cengiz'e bakıp,

-Neyse, sizin güzel hatırınız için, dört yüze razı olurum, dedi, buzdolabınız ne marka?

Karım,

-Yok ama yakında taksitle alacağız ... dedi.

Canım, taksitle maksitle, neyle alırsak alırız, bunu hizmetçiye açıklamanın anlamı var mı şimdi?

-Korkarım sizde pikap da yok...

-Radyomuz var...

-Artık radyo da mı olmayacaktı..İstediğim plaklar olmazsa...

-Alırız.

-Çamaşır makineniz?

-Alacağız.

-Siz hele önce onları alın da...

Ayağa kalktı.

-Affedersiniz ama, dedi, ben sizinle yapamam...Rahatsız ettim, allahaısmarladık..

Kapıyı çekip gitti. Karım,

-Beğendin mi yaptığını? dedi...

-Ne yaptım ben?

-Daha ne yapacaksın? Bir hizmetçi parçasına bize hakaret ettirdin. Yani kadın, siz kendiniz bir yere hizmetçi olun demek istedi...

Karım ağlamaya başladı. Kaynanam, yatak odasına geçip, limon kolonlarıyla ovundu durdu, sinirini yatıştırmaya çalıştı.

Ama o günden sonra da bizim evde hizmetçi sözü edilmez oldu. Herkes kendi işine koyuldu, evimiz de düzene girdi.

Gazetedeki ilânı okuyanlardan daha bir kaç kişi geldi ama, karım onları,

-Hizmetçi bulduk..diyerek kapıdan çevirdi.

SON

Demokrasi Yasak Neşin

Aziz

Kendisi gelmeden onun için çok şeyler öğrenmiştik. Amerika'da dokuz yıl okumuş. Nasıl adam, diye çok merak ediyorduk.

Şurdan, burdan öğrendiklerimize göre, kafamızda bir fizik öğretmeni çiziyorduk.. Bizim kısımda altmış öğrenciydik. Yeni fizik öğretmeni, altmışımızın da kafalarımızdan geçirdiğimiz öğretmen biçimine uymuyordu.

İlk geldiği derste, beş öğrenciyi kaldırdı, sorular sordu. Beşi de tıntın ötüyordu.. Fizik öğretmeni ne sorarsa,

-Okumadık...

-Bize öğretmediler..

Diye karşılık alıyordu.

Bu sınıfa kadar nasıl gelmişsiniz, şaşıyorum... dedi.

Bu lâf patates Nuri'nin onuruna dokundu,

-Hocam, dedi, siz de bize okumadığımız dersleri soruyorsunuz.

Yeni fizik öğretmeni, Patates Nuri'ye,

-Siz gelin! dedi.

Patates böyle bişey ummuyordu.

Karatahta başında süklüm püklüm duran Patates Nuri'ye,

-Fizikten ne okudunuzsa, ne biliyorsanız onu anlatın! dedi.

Nuri,

-Fizikten... dedi, gırtlak düğümü bir yukarı kalktı, bir aşağı indi. Ondan sonra da birkelime daha söyleyemedi.

İşte bu yeni fizik öğretmeninin bize fizik öğretmekten başka bir merakı daha vardı. Demokrasiyi öğretmek...

O zaman demokrasi lâfı bizde hemen hemen hiç duyulmamış. Türkiye'de vitamin adının yeni yeni duyulmaya başladığı yıllardı.. Bunu söyleyişim, bize demokrasinin, vitaminden çok sonra geldiğini anlatmak içindir.

Yeni fizik öğretmeninin adını " Demokrasi Behiç"koymuştuk. Amerika'daki demokrasiyi öve öve göklere çıkarıyordu.

Doğrusu biz altmış öğrenci ne fiziği, ne demokrasiyi öğrenmiştik. Ders yılının sonuna doğru bizim demokrasiden bütün öğrendiğimiz, iki şeydi. Birisi, birbirimize demokrasi usûlüne göre, "Ulan", "Şişşt!", "Bana bak!", "Heyy" demiyecek, "Efendi" diyecektik. Öbür öğrendiğimiz de sınıf kapısının, pencerelerin açık, ya da kapalı durmasıydı.

Fizik öğretmeni Demokrasi Behiç,

-Efendiler, hava sıcak geliyorsa pencereleri açalım, derdi.

Sınıftan güüürr diye bir ses çıkardı:

-Açalım efendim...

Çocuklardan birtakımı salt mızıkçılık olsun diye, önceden hazırlanırlar, hiç seslerini çıkarmazlardı. Yalnız o zamana kadar seslerini çıkarmayanlardan biri-ki sınıfımızın en haşarısı, en hergelesidir-yumuşak bir sesle,

-Açmayalım efendim, diye bağırırdı.

İşte demokrasi sınıfta bundan sonra başlardı.

-Açalım efendim,

-Açmayalım efendim.

-Açalım...

-Açmayalım...

-Sıcaktan boğuluyoruz.

-Donuyoruz soğuktan.

Patates Nuri, ile Çamur Şevket, demokrasinin iki karşıt ucuydular. Çamur Şevket, bi-gün, "Açalım" derse, ertesi gün "Açmayalım", derdi. Patates Nuri de o ne derse, onun dediğinin tersini söylerdi. Oysa fizik dersinden önceki paydosta ikisi birden hava sıcaksa, elbirliğiyle pencereleri, kapıları sımsıkı kapar-lar, hava soğuksa ardına kadar açarlardı.

Açalım, açmayalım derken, dersin yarısı, kaynamış olurdu. Gürültü biraz yatışır gibi olunca Demokrasi Behiç.

-Açılmasını isteyenlerden biri çıksın ortaya. Düşüncesini açıklasın... derdi.

Demokrasinin ikinci numarası işte bu sırada başlardı. Çünkü tartışma sırasında birbirimize "Ulan" diye girişirdik. O zaman Demokrasi Behiç araya girer,

-Efendiler, derdi, demokraside ulan yoktur, efendi vardır. Birbirinize efendi diye hitap edeceksiniz.

Demokraside ulan olmadığını bize yüz kez bin kez söylemişti. Önce birbirimize Ahmet Efendi, Mehmet Efendi, derken, tartışma kızıştıkça kendimizi tutamaz "Ulan" diye girişirdik. O sırada paydos zili çalar, Demokrasi Behiç de sınıftan çıkardı.

Biz de arkasından,

-Yaşasın demokrasiiii!... diye bağırırdık..

Bütün bir ders yılı fizik dersleri işte böyle geçti. Demokrasi Behiç, bizi demokraside iyice yetiştirdiğine inanmıştı. Bu sonucu başkalarına da gösterip övünmek istiyordu. Sınavlardan bir-iki hafta önce hepimize,

-Bu cuma konferans salonunda demokrasi uygulaması yapacağız, dedi.

Bizim sınıf üç kısımdı. Her üç kısmın en haylazları, bu demokrasi uygulamasına iyice hazırlanmışlardı. Cuma günü bütün öğrenciler konferans salonuna dolduk. Demokrasi için başka okuldan öğretmenler, daha tanımadığımız birçok kimseler kırk-elli kişi vardı... Başka sınıfların öğretmenleri de gelmişti.

Patates Nuri ile, Çamur Şevket salonun biri bir başını, biri bir başını almıştı... Öbür kısmın azılılarından Rezil Senai ile Kara Hilmi de, kendi tayfaları ile salona yer yer kümelenmişlerdi. Biz her şeyi önceden düzenlemiştik.

Koca salonda çıt çıkmıyordu. Okulun tarihinde böyle bir sessizlik olmamıştır sanırım.. Yabancı öğretmenler, çağrılanlar, öğretim, yönetim işlerini konuşurlarken bile bu sessizliği bozmamak için birbirlerinin kulaklarını fısıldıyorlardı. Bakışlarından, bizim bu uslulugumuzu ne kadar çok beğendikleri belli oluyordu.

Demokrasi Behiç Bey sahnedeki kürsüye çıktı. Konuklara "Hoş geldiniz" dedikten sonra, demokrasinin yararlarından, Amerika 'da demokrasinin nedenli gelişmiş olduğundan, Amerikan okullarında verilen demokrasi eğitiminden uzun uzun konuştu. Burada da, Amerikan okullarında olduğu gibi, öğrencilere demokrasi eğitimi verdiğini anlattı.

-Sayın davetlilerimiz. Şimdi huzurunuzda, demokrasi eğitimi alan öğrencilerimiz bir demokratik tartışma örneği vereceklerdir, dedi.

Bu sırada Patates Nuri beni dürttü.

-Sen ne taraftansın ulan? dedi.

-Ben açalım diyenlerdenim... diye fısıldadım.

-Unutma... Yanındakilere sor, kimse şaşırmasın...

İyice hazırlanmıştık.

Demokrasi Behiç'in bütün bunları okulumuzun müdürüne karşı gösteri olsun diye yaptığını hepimiz biliyorduk. Çünkü müdürümüz, bu demokrasi denen şeyi hiç sevmiyordu. Bunu biz, uzaktan sezinliyorduk... Öğretmenler odasının önündeki koridorda, kaç kez,

-Demokrasi de ne b...yemekmiş! diye bağırdığını duymuştuk.

Bikez de Demokrasi Behiç sınıftan çıkar çıkmaz, biz arkasından hep birden,

-Yaşasın demokrasi... diye bağırırken Müdür birden sınıfı basmış, eline ilk geçen Patates Nuri'ye bir tekme savurmuştu... Patates Nuri, müdürün üçü iriliğinde olduğundan, tekmenin karşısında bir parmak bile kıpırdamadan demokrasi kalesi gibi dimdik dikilip durmuş, ama tekmeyi atan müdür, attığı tekmenin şiddetinden üç dört adım sendeleyip duvara çarparak zor tutunmuştu. Ondan sonra Çamur Şevket'in üstüne atıldıysa da, Çamur Şevket'in de Patates Nuri'den kalır yeri olmadığından, sınıfta bir tokatta yere serecediği küçük birini aramaya başlamış ve beni en sondan yakalamıştı.

Ben,

-Yaşasın, demokrasi demedim, vallahi billahi demedim... diye barbar bağırıyordum.

Müdür dışarı çıkınca, yanına gelen bir öğretmene, soluya soluya,

-Çocukları zehirliyorlar, dedi.

İşte bütün bu olaylardan, bu toplantının mü-

dürle Demokrasi Behiç arasında bir soğuk savaş olduğunu biliyorduk. İkisinden biri bu savaşı kazanacaktı. Biz doğrusu ya, Demokrasi Behiç'in kazanmasını istiyorduk. Çünkü öbür öğretmenler de demokrasiye başlarlarsa, pencereyi açalım, mı kapayalım mı diye tartışıp dururken bütün dersler güme gidecekti.

Demokrasi Behiç, ön sırada oturan bir yaşlı adamı kolundan tutup kürsüye çıkardı. Yaşlı adama,

-Tartışma konusunu seçmenizi rica ediyoruz, dedi.

O adam da bize,

-Efendiler, dedi, "Sağlam kafa sağlam bedende bulunur" denilmektedir. Bu söz Yunan' i Kadimden beri (Eski Yunan) denmektedir. Bu söz sizce, doğru mudur, değil midir?

Demokrasi Behiç, yaşlı adama teşekkür ettikten sonra bize.

-Önce doğru diyenler, sonra yanlış diyenler gelip burada konuşsunlar. Kendi düşüncelerini savunsunlar. Konuşma bittikten sonra oylıyacağız. İki taraf da parmaklarını kaldıracaklar. Oylara göre gerçek anlaşılacak. İşte demokrasi buna derler.

Ben, önceden aramızda planladığımız gibi, hemen olduğum yerden, sesim çıktığı kadar,

-Açalıııım... diye bağırdım.

Konuklar ne olduğunu şaşırdılar. Bizim düzenlediğimiz oyuna göre en önce ben, "Açalım diye bağıracaktım. Sonra arkadan, Rezil Senai'nin tayfalarından biri de, "Kapayalım" diye bağıracaktı.

Biz hep pencere, kapı üzerine düşünmekteydik. Çünkü bütün yıl fizik derslerinde "Pencereyi, kapıyı açıp kapamak" konusu üzerinde tartışarak demokrasiyi yürütmüştük. Yine öyle olacak sanıyorduk.

Ben,

-Açalım. diye bağırır bağırmaz, arkamdan..

-Kapayalım efendim.. diye cırlak bir ses yükseldi.

Ondan sonra salon bir gürültüyle boğuldu.

-Açalım.

-Kapayalım.

Bizim asıl düzenimiz şuydu. Arkadaşlar öyle ikiye ayrılmıştı ki, tam yarısı da kapayalım diyecekti. Oylar ikiye ayrılınca, bizim demokrasi Behiç'in nasıl apışıp kalacağını merak ediyorduk. İlk bağıran ben olduğum için Demokrasi Behiç,

-Gel bakalım, düşünceni açıkla... dedi.

Bu da hiç hesapta yoktu. Ben ayaklarım birbirine dolanarak kürsüye çıktım. Demokrasi Behiç, bana,

-Hasan Efendi, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? dedi, sağlam kafa, sağlam bedende bulunur mu, bulunmaz mı?

-Açalım efendim, diye cevap verdim.

Ben, açalım der demez salondan Rezil Senai'nin bütün tayfası, gür diye ayağa kalkıp,

-Kapayalım efendim,.. diye bağırmaya başladılar.

Bizimkiler,

-Açalım... diye bağırarak beni desteklediler.

Demokrasi Behiç, suratı kırmızıdan mora dönmüş, kıpkırmızı,

-Soruma dikkat et, dedi. Sağlam beden mi, sağlam kafa mı?

Ben şaşırmıştım. Ama önden dört sıra koltuğu dolduran konuklar kendi aralarında tartışmaya başlamışlardı. Şişman bir adam,

-Hiç şüphesiz, önce sağlam bir beden, dedi. Çünkü hastalıklı bir vücudun..

Başka biri onun sözünü kesti:

-Öyle olsa bütün pehlivanların, boksörlerin, fikir adamı, filozof, bilgin olmaları gerekirdi.

Çağrılılar da bizim gibi birbirlerine girmişlerdi.

Demokrasi Behiç şaşkınlık içinde bana,

-Söylesene... dedi.

-Söyledim ya efendim, açalım.

Hırsından boncuk boncuk terleyen Demokrasi Behiç bizi bitürlü kapı ve pencereden ayıramayınca en sonunda kendisi yola geldi.

-Peki, düşünceni açıkla... dedi.

-Çünkü efendim, nisan ayında bulunuyoruz. Nisan, baharın ikinci ayıdır. Bu ayda havalar ısınmaya başlar. Biz de yaşlı insanlar değiliz. Ciğerlerimize temiz hava çekmemiz...

Bütün bunlar bizim bir yıldır her fizik dersinde konuştuğumuz şeyler olduğundan bülbül gibi söylüyordum. Pencereleri, kapıları açmak için dünya yüzünde ne kadar gerekçe varsa hepsini saydım, döktüm.

DEMOKRASİ YASAK

Demokrasi Behiç, kapayalım diyenlerden Rezil Seani'yi kaldırdı. Rezil Senai.

-Ben Yalak Hasan'ın düşüncesinde değilim dedi.

Demokrasi Behiç ona yavaşça,

-Hani demokraside efendi denirdi? dedi.

Okulda herkesin bir lakabı vardır ya, bana da Yalak Hasan, derlerdi. Rezil Senai, bu kez,

-Ben Yalak Hasan Efendinin fikrinde değilim, dedi.

O kadar kişinin içinde Yalak demesi gücüme gitti.

-Ulan rezil, ağzını bozma... dedim.

Demokrasi Behiç:

-Efendi demeyi unutma Hasan Efendi, dedi.

-Rezil Senai Efendi... diye başladım.

Demokrasi Behiç,

-Demokrasiye aykırı, dedi. Yalnız Senai Efendi diyeceksin, o kadar...

Çağrılılar da bizim gibi,

-Kafa...

-Beden... diye birbirlerine girmişlerdi.

Şimdi salonda ayrı ayrı iki demokratik tartışma konusu vardı. Biz pencereleri, kapıları açalım, kapayalım diye tartışırken çağrılılar da "Önce kafa," "Önce beden" diye tartışıyorlardı.

Patates Nuri,

-Açalım... diye bağırıyordu.

Kara Hilmi de,

-Kapayalım... diye bağırıyordu.

Gürültüden şaşıran Demokrasi Behiç, Rezil Senai'ye,

-Neden kapayalım? diye sordu.

Kapıları, pencereleri kapamak için aklagelecek ne kadar neden varsa Rezil Senai hepsini saydı, döktü.

Ama demokrasi çığırından çıkmıştı, ben heyecandan Kara Hilmi'ye...

-Ulan eşşoğ... derken, birden kendimi toparladım,

-Kara Hilmi Efendi, ulan, ben senin fikrinde değilim, dedim.

Topuz yakama yapıştı.

-Babandır ulan...

Birbirimize girdik. Bereket Patates Nuri yetişti. Arkadan Çamur Şevket. Biz bu işi böyle yapmak istememiştik. Ama, iş şakadan kaya binmişti.

Bizimkiler ille de pencereleri açtırmak istiyorlardı. Biraraçağırılılara baktım, onlar bizden de beter birbirlerine girmişlerdi.

Gök gürültüsü gibi müdürün sesini duyduk. O ufacık adamdan o sesin nasıl çıktığına her zaman şaşardık. Müdürünsesiyle mayna olduk.

Müdür hepimizi süzdü. Sonra yine beni gözüne kestirdi. Yanıma geldi,

-Ne var? dedi.

Kravatı sarkmış, yakası yırtılmış olan Demokrasi Behiç süklüm püklüm duruyordu. Salon yangın yerine dönmüştü. Gözümün içine baka müdüre,

-Kara Hilmi Efendi, Çamur Şevket Efendi. diyebildim. Ondan sonra müdürün suratımdaşaklayan tokatıyla gözümde bir şimşek çaktığını hatırlıyorum.

Demokrasi Behiç bizim okuldan ayrıldı. İşler biraz yoluna girdi.

O günden sonra müdür, ne zaman bizim sınıfın pencerelerini kapalı görse,

-Demokrasi yasak... der pencereleri açtırır, ne zaman da açık görse, yine.

-Demokrasi yasak... der, kapattırırdı.

Çamur Şevket, Kara Hilmi, Patates Nuri, Rezil Senai şimdi hepsi memleketimizin sayılı politikacıları oldular. Siz, onları tanırsınız ama, ben bu yazıda adlarını değiştirdim.

Ben, hiçbişey olamadım. Yıllardan sonra birgün Demokrasi Behiç'i yolda gördüm.

-Nasılsınız hocam? dedim.

Beni bitürlü tanıyamadı. Çok da yaşlanmış. Konuşmasında ikidebir,

-Bu memlekete önce demokrasi eğitimi gerekir, diyordu.

SON